

Täysistunto

Torstai 24.10.2024 klo 16.00—20.05

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 20.05.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (16.00—17.58 ja 19.59—20.05) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.58—19.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen
puolustusministeri Antti Häkkänen
työministeri Arto Satonen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
oikeusministeri Leena Meri
opetusministeri Anders Adlercreutz
liikenne-, viestintä- ja sisäministeri Lulu Ranne
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
elinkeinoministeri Wille Rydman
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla oleville ministereille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevalle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys hallituksen työllisyys- ja kasvupolitiikasta (Riitta Mäkinen sd)

Suullinen kysymys SKT 176/2024 vp

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Meillä on täällä aika monta samaan aiheeseen liittyvää kysymystä, joten otetaan niitä. — Tämän kyselytunnin aloittaa edustaja Mäkinen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.00 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Orpo, te olette eilen järjestänyt hallitukselle iltakoulun ja hehkutitte, että teillä on 500 kasvutoimea. Tämä kuulostaa vähän samanlaiselta lupaukselta kuin että velkaantuminen loppuu. Luvut tulostaululla ovat musertavia. Velka on kasvanut EU:ssa nopeiten ja työllisyys kehittynyt heikoiten, vaikka suhdanne on ollut kaikkialla sama. Rakennusalan romahduksen myötä taantuma pahenee ja työttömyys leviää nyt myös muille aloille. Tälle vuodelle hallituksesta luvattiin 60 000 uutta työpaikkaa. Sen sijaan työllisten määrä on vähentynyt 50 000:lla, ja hallitus on onnistunut kaiken huipuksi puolittamaan avoimien työpaikkojen määrän. Pääministeri Orpo, mikä on oma johtopäätöksenne tästä kehityksestä? Oletteko te tyytyväisiä tuloksiinne tähän mennessä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo.

16.01 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää siitä, että otatte esille erittäin tärkeän, suuren asian, eli Suomen talouden tilan. Suomen talouden tilanne on ollut vuosia kroonisesti alijäämäinen, ja nyt vielä meitä haastaa pidentynyt toimintaympäristön lama tai huono tilanne. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu, ja siinä taustalla oli Suomen suuri uudistamisvelka ja suuri alijäämätaso.

Mainitsitte tuon 500 kasvutointa. Se ei ollut lupaus, vaan se oli toimitusjohtaja Murron työryhmän taustaselvityksessä saama luku, kun he kävivät meidän hallitusohjelman läpi. He löysivät sieltä 500 eri kasvua vauhdittavaa kirjausta ja tointa, joista osa on tehty, osa on putkessa. Eli hallitus on alusta lähtien lähtenyt korjaamaan Suomen taloutta tavoitteenaan suomalaisen hyvinvoinnin turvaaminen, lähtenyt tekemään kasvutoimia ja rakenteellisia uudistuksia, jotta Suomeen saadaan työtä, investointeja ja kasvua, mutta nyt vain on niin, että toimintaympäristö on äärettömän haastavassa tilanteessa, ja siksi tämä kestää. Ja me tulemme tekemään lisää, koska on selvää, [Puhemies koputtaa] että tilanne sitä vaatii.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Mäkinen jatkaa.

16.03 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, kasvupolitiikkaanne tulokset ovat tähän mennessä olleet onnettomia. Ne kasvutoimet, joita teillä on, eivät ole toimineet, ja konkurssiaalto pyyhkii nyt Suomen yli. Te puhutte paljon yrittäjämysteistä, mutta tosiasiallisesti te heikennätte merkittävästi erityisesti pienten yritysten toimintaedellytyksiä erilaisilla arvonlisäveron kiristyksillä ja kotitalousvähennystä heikentämällä. Palvelualan yritykset, jotka ovat usein myös hyvin naisveitoisia, ovat nyt suurissa vaikeuksissa.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Pääministeri Orpo, onko juuri nyt oikea aika vaikeuttaa yrittäjäksi ryhtymistä? Onko nyt mielestänne oikea aika kiristää kaikkein pienimpien yritysten verotusta? Eikö tämä ole teidän mielestänne talouskasvun vauhdittamisen näkökulmasta järjetöntä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Siellä on ministeri Rydman. Olkaa hyvä.

16.04 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos ajatellaan pienten yritysten toimintaedellytyksiä, niin kaikkein keskeisimpiä tekoja, mitä hallitus on tehnyt, ovat ne työmarkkinareformit, joilla hallitus on helpottanut pienten yritysten mahdollisuuksia ensinnäkin sopia paikallisesti ja palkata uusia työntekijöitä — madaltamalla sitä kynnystä, mikä liittyy niihin riskeihin, mitä pienillä yrityksillä on. Lisäksi me uudistamme myöskin hankintalainsäädäntöä, mikä helpottaa myös pienempienkin yritysten mukaan tuleamista silloin, kun tehdään julkisia kilpailutuksia. Ja itse asiassa kun puhutaan näistä työmarkkinareformeista, jotka ovat juuri ne kaikista keskeisimmät uudistukset pienyrittäjyyden hyväksi, niin sosiaalidemokraatit ja vasemmisto-oppositio ylipäättäänkin ovat nimenomaisesti vastustaneet näitä uudistuksia, [Välihuutoja vasemmalta] joista pienet yritykset kaikista eniten hallitusta kiittävät.

Suhdanne-tilanne on kieltämättä hyvin vaikea, mutta juuri sen takia me teemme niitä uudistuksia, joilla on vaikutuksia osittain lyhyemmällä mutta ennen kaikkea pitkällä tähtäimellä, mitä tulee etenkin näihin rakenteellisiin kysymyksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Lindtman.

16.05 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun melkein mitä tahansa mittaria nyt katsoo tämän hallituksen aikana, niin kyllä huoli nousee siitä, että kasvu vain kaikkoo kauemmaksi ja kauemmaksi. Ennätystyöllisyys on todella kääntynyt Euroopan — koko Euroopan — heikoimmaksi kehitykseksi. Nyt on yli 50 000 työpaikkaa menetetty tämän hallituksen aikana.

Vihreän siirtymän investointisuunnitelmat olivat ennätysellisiä, mutta onko tässä käymässä vähän niin, että suma seisoo? Tänään viimeksi saimme kuulla, että itse asiassa Neste on perumassa uusiutuvan vedyn investoinnin, yhtenä tekijänä tämän hallituksen päätökset. Ja kun puhutaan näistä kasvutoimista, niin seuraava asia tämän eduskunnan asialistalla on se, miten pyritte pääsemään eroon ihmisistä, jotka jäävät täällä työttömiksi: kolmen/kuuden kuukauden laki.

Arvoisa pääministeri, kysymys: Nyt kaikkein pienimpien yritysten arvonlisäverovelvollisuushuojennus poistuu. [Puhemies koputtaa] Ette kompensoi sitä riittävästi. Onko juuri nyt oikea aika kiristää kaikkein pienimpien yritysten verotusta? [Puhemies koputtaa] Mitä se tekee kasvulle?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pääministeri Orpo.

16.07 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäisen tähän hallituksen politiikkaan: Siis me teemme valtavan määrän kasvutoimia. Me teemme työmarkkinauudistuksia. Me teemme työhön kannustavia uudistuksia sosiaaliturvaan ja verotukseen. Me laitamme miljardi euroa lisää tutkimus- ja tuotekehityspanoksiin, mikä on ol-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

lut tähän mennessä meidän yhteinen näkemys, että näin pitää tehdä. Me uudistamme luvitusta. Me karsimme byrokratiaa. Me ollaan jo tehty ministeri Satosen vedolla päätöksiä, jotka laskennallisesti tuovat yli 70 000 työpaikkaa — aivan ennätyksellisiä lukuja.

Näin paljon yksikään hallitus ei ole kasvun eteen tehnyt. [Välihuutoja] Tämä kuvaa vain sitä, kuinka vaikeassa tilanteessa Suomi on kansainvälisessä kilpailussa. Siksi meidän täytyy tehdä lisää, ja siksi me olemme nimenneet aloitteestani Murron työryhmän pohtimaan lisää kasvutoimia.

Mitä tulee pieniin yrityksiin, niin tätä verohuojennusasiaa vielä pitää pohtia, mutta mitä tulee arvonlisäveroon, niin kun tekin aina niitä veronkorotuksia esittäte, niin jostain niitä veroja pitää kerätä, ja meidän arviomme mukaan arvonlisäveron korottaminen oli se, mikä on pienin paha työllisyydelle ja kasvulle. [Puhemies koputtaa] Sen sijaan teidän esityksenne pienten yritysten verotuksen kirittämiseksi olisi tässä tilanteessa täyttä myrkyä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Räsänen, Joona.

16.08 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä te, pääministeri, annoitte kyllä nyt väärän todistuksen. SDP nimenomaisesti esitti pienille yrityksille matalampaa verotusta kuin mitä hallitus tekee. SDP esitti siis matalampaa verotusta pienille yrityksille, juuri sen takia, että kun tässä vaikeassa tilanteessa moni jää työttömäksi, niin jos siellä halua on, olisi helpompi lähteä esimerkiksi yrittäjäksi. Nyt te annoitte todella, pääministeri, väärän todistuksen, mutta onneksi sentään totesitte, että te voisitte pohtia sitä, voisiko hallitus tulla SDP:n linjoille.

Arvoisa puhemies! Kun te nyt mainostatte täällä viikosta toiseen tätä teidän kasvutoimenpiteidenne lukumäärää, niin olisiko nyt sitten ehkä paikallaan kysyä, että jos keskittyisittekin lukumäärän sijasta laatuun? Jostain syystä Suomi todella suoriutuu kaikista huonoiten koko Euroopassa, vaikka meillä on suhdanne sama. [Puhemies koputtaa] Miten te selitätte, arvoisa pääministeri, tämän, että te suoriudutte huonoiten koko Euroopassa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pääministeri Orpo.

16.09 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos nyt koetetaan jälleen kerran selittää, miksi Suomen tilanne on tämä:

Se johtuu ensinnäkin siitä, että Suomessa on monta vaalikautta jätetty kasvutoimet tekemättä riittävällä tavalla. Me teemme niitä nyt, koska me uskallamme tehdä.

Toinen on se, että viime vaalikaudella vain lisättiin julkisia menoja, eikä säästetty mitään samaan aikaan, ja velkaantuminen pääsi lähtemään käsistä. [Vasemmalta: Työllisyys nousi!] Meidän hallituksen toimet ovat yrittäjämönteisiä. Ne ovat työpaikkamönteisiä. Näillä luodaan Suomeen työtä ja tulevaisuudenuskoa, mutta jokainen muu kuin te varmaan ymmärtää sen, että tällä hetkellä taloustilanne Suomen ympärillä ja turvallisuustilanne Suomen ympärillä ovat senkaltaisia, että talouden kasvulle ei saada mitään apua muualta. Itse asiassa kotimarkkinoiden näkökulmasta me nähdään valoa, esimerkiksi asuntokaupassa, tai vaikka siinä, että kotitalouksien ostovoima kasvaa, korot laskevat, eläkkeiden taso nousee ja työn verotusta kevennetään. Me tehdään todella paljon. Kotimarkkinoiden näkökulmasta tämä näyttää paremmalta, [Puhemies koputtaa] mutta esimerkiksi se, että

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Saksan talous kyntää, [Puhemies koputtaa] vaikuttaa suoraan meidän talouden kasvulukuihin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Aika. — Seuraavaksi edustaja Eskelinen.

16.11 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toissapäiväiset työllisyyslukemat kertovat karua kieltään hallituksen työllisyys- ja kasvupolitiikan tuloksista. Työttömyysasteen trendi on ollut viimeksi näin alhaalla vuonna 2018. Työllisiä miehiä oli 16 000 vähemmän ja työllisiä naisia 39 000 vähemmän. Kaupan ja palvelualojen, naisvaltaisten työalojen, luvut kertovat erityisesti siitä, että suomalaisten ostovoima on heikentynyt. Työttömyys nousee edelleen loppuvuotta kohden, ja erityisesti rakentamisen syöky jatkuu, ja monen rakennusliikkeen kuvaama musta talvi on tosiasia. Ilman hallituksen erityistoimia työttömyys ja erityisesti pitkäaikaistyöttömyys kasvavat päivä päivältä. Lisäksi ensi maanantaina iskevät ensimmäistä kertaa työttömyysturvan leikkaukset monelle suomalaiselle työttömälle. Missä ihmeessä ovat hallituksen lyhyen aikavälin elvytystoimet tässä syöksykierteessä, [Puhemies koputtaa] työministeri Satonen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Työministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.12 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin täytyy sanoa, että kun valtion budjetti on vahvasti alijäämäinen, niin kyllä tässä huomattavasti enemmän käytetään rahaa kuin mitä meillä valtio pystyy tuloilla kerryttämään. Eli kyllä tässä mielessä minun käsitykseni mukaan voidaan puhua varsin elvyttävästä budjetista. Mutta se on totta, että työllisyystilanne suhdanteesta johtuen on kyllä haasteellinen, ja tämä viesti on siltä osin vakava. En usko, että kukaan täällä salissa on sitä mieltä, että ne toimenpiteet, joita hallitus on tehnyt, eivät olisi työllisyyttä vahvistavia. Valtiovarainministeriö on tällä viikolla laskenut, että niiden vahvistavat vaikutukset ovat 78 500. Koska se sitten realisoituu, riippuu tietenkin siitä, koska suhdanne kääntyy ja koska nämä toimet alkavat vaikuttaa. Kuten kysyjä itse sanoi, vielä ei ole esimerkiksi työttömyysturva-uudistus vaikuttanut, mutta se tulee varmasti vaikuttamaan siihen, että avoimet työpaikat täyttyvät nopeammin ja myös piilotyöpaikat täyttyvät [Puhemies koputtaa] ja myös uusia yrityksiä tullaan perustamaan.

2.2. Suullinen kysymys työllisyyden ja kasvun tukemisesta (Eerikki Viljanen kesk)

Suullinen kysymys SKT 177/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Myös keskustan eduskuntaryhmällä on tähän teemaan liittyvä kysymys. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.13 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Keskusta haluaa pelastaa palvelut ja hyvinvointiyhteiskunnan. Siksi meidän on tuplattava talouskasvu. Kasvun eväiden löytämiseksi järjestimme yrittäjille ja sidosryhmille tänään Keskustan kasvupäivän. Kes-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

kustan kasvupäivässä kuuntelimme ratkaisuehdotuksia kasvun tuplaamiseksi suurelta joukolta suomalaisia eri aloilla työllistäviltä yrittäjiltä — hehän kasvun ja työpaikat tähän maahan rakentavat.

Yksi yrittäjien ehdotus oli suomalaisen sovelluksen rakentaminen niin sanotusta Viron yritysveromallista. Tämä tarkoittaisi sitä, että verottaissimme jatkossa kevyemmin yritysten voittoja, jotka jätetään yrityksen sisälle uuden kasvun ja uusien työpaikkojen luomiseksi. Kysynkin pääministeriltä: onko hallitus valmis tarttumaan tässä, nyt ja heti tähän keskustan työllisyyttä ja kasvua tukevaan esitykseen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo.

16.14 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on aivan erinomaista, että keskustakin tekee kasvutyötä ja laajasti muun muassa yrittäjiä kuunnellen etsii uusia keinoja, tai vanhojakin keinoja, kasvun aikaansaamiseksi. Sitä me tarvitaan, ja kun me ollaan käynnistetty tämä erittäin tavoitteellinen kasvutyö, johon on pyydetty tosiaan toimitusjohtaja Murto vetämään työryhmää, niin me kyllä otamme vastaan siihen työhön kaikkia ehdotuksia.

Se on selvää, että verotus on yksi keskeisiä työvälineitä siihen, että jos me haetaan todelta vielä isoja systeemisiä muutoksia siihen, miten me saamme Suomen talouden kasvuun, ja siksi myöskin näitä yritysverotuksen uudistamismahdollisuuksia pitää arvioida. Mutta nyt tässä vaiheessa minä haluaisin antaa Murron työryhmälle työrauhan. Sinne voi tehdä esityksiä, ja he arvioivat ja tekevät sitten asiantuntijoina esityksiä, joita me pääsemme sitten poliittisesti arvioimaan.

Toivon, että kaikki ymmärtävät tämän tilanteen vakavuuden, missä Suomi tällä hetkellä on. Me ollaan vielä täällä nurkassa tai selkä seinää vasten, kun Venäjän raja on kiinni. Me ollaan geopolitiittisesti erittäin vaikeassa asemassa, [Puhemies koputtaa] ja siksi meidän täytyy miettiä yhdessä vielä lisää, mitä me voidaan tehdä sen päälle, mitä hallitusohjelmassa on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pysytään minuutissa. — Edustaja Viljanen jatkaa.

16.16 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pitkän tähtäimen toimet ovat tärkeitä, mutta pitää toimia tässä, nyt ja heti.

Se, mitä hallituksen kannattaisi nyt aivan välittömästi tehdä, olisi perua kasvua heikentävät päätökset, joita hallitus ajaa. Yksi niistä päätöksistä on heikentää monille yrityksille tärkeää ja suomalaisten erittäin paljon käyttämää kotitalousvähennystä. Kotitalousvähennyksellä on aikaansaatu esimerkiksi kotien pieniä remontteja, siivouspalveluita sekä hoito- ja hoivapalveluita. Samalla moniin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin on syntynyt uusia työpaikkoja. Kotitalousvähennyksen leikkaaminen hallituksen esittämällä tavalla tässä tilanteessa on kertakaikkisen väärää politiikkaa. Kysynkin pääministeriltä: aikooko hallitus perua kotitalousvähennyksen romuttamisen, mitä se nyt on esittänyt?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pääministeri Orpo.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

16.17 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tälle hallitukselle yhdenkään veron korottaminen ei ole minkäänäköinen poliittinen voitto. [Antti Kurvinen: Näyttää, että on!] Ei yhden yksikään veronkorotus ole poliittinen voitto. Ne lähtökohtaisesti haittaavat talouskasvua, työllisyyttä ja yrittämistä tai leikkaavat ostovoimaa. Mutta se vaan on niin, että meidän talous on päästetty niin surkeaan jamaan, että meidän täytyy myöskin miettiä sitä tulopohjaa. Muistan tästäkin salista sitä moneen kertaan erityisesti vasemmisto-opposition puolelta vaaditun.

Mitä tulee kotitalousvähennykseen, niin se on aivan erinomainen työväline. Mutta jottei jää väärää kuvaa, niin kotitalousvähennys edelleen säilyy. Sen ehdot jonkin verran heikenevät, mutta se pysyy. Ja toivon, että sitä todellakin käytetään paljon, [Välihuutoja] kun ihmiset tekevät tai suunnittelevat remontteja tai muita, mihin kotitalousvähennystä voi käyttää.

Vielä palaan tähän yrittäjämyönteiseen politiikkaan. Kun te keskustastakin moititte tätä arvonlisäveron korotusta puolellatoista prosenttiyksiköllä ja kutsuite sitä himoverottamiseksi, [Eduskunnasta: Sehän on!] niin eikös teidän esityksenne ollut yhden prosentin korotus? Erottaako himoverottajan puoli prosenttiyksikköä? [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Kaikkonen.

16.18 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on muitakin eroja arvonlisäverotuskannassa. Te olette tekemässä uusia korotuksia arvonlisäverotukseen: Kymmenestä 14 prosenttiin liikuntapalvelut, kulttuuripalvelut, joukkoliikenne, jopa lääkkeet. Meidän linjoissamme on neljän prosenttiyksikön ero, ja se on muuten aika paljon. Tämänkin päätös olisi viisainta perua, samoin kuin tuo kotitalousvähennys, jonka edustaja Viljanen otti hienosti esille. Jos kotitalousvähennystä leikataan teidän esittämällä tavalla, niin on aivan selvää, että työpaikkoja menetetään paljon, verotuloja menetetään paljon ja kodit menettävät tarvitsemiaan palveluita. Harkitkaa tuo nyt vielä kerran.

Toinen ehdotus, arvoisa puhemies: Jos huhtikuussa vasta linjataan uusista päätöksistä ja sitten valmistellaan niitä, niin niitä saadaan käyttöön aikaisintaan vuonna 26, jos silloinkaan. Ettekö voisi kiristää aikataulua? Emmekö voisi vaikka yhdessä sopia vaikka muutamista kasvutoimenpiteistä jo tänä vuonna, jotta saadaan niitä ensi vuonna käyttöön? [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Kiristetään aikataulua. Uskon, että tästä salista tulisi laaja tuki nopeammalle aikataululle. [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Rydman.

16.19 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Kaikkonen varmasti hyvin tietää ja kuuli, miten pääministeri kertoi, niin kun tämä asettamamme Murron työryhmä kävi läpi kaikkea sitä, mitä hallitus tekee jo nyt, se löysi yli viisisataa kasvua vauhdittavaa tointa. [Välihuutoja vasemmalta] Ja vaikka me teemme jo nyt näin paljon, niin me halusimme vielä kiihdyttää tahtia, aivan juuri kuten te toivoitte, asettamalla vielä tämän Murron työryhmän pohtimaan, olisiko vielä jotakin toimenpiteitä, joilla voisimme kasvua vauhdittaa.

Edustaja Kaikkonen on varmasti hyvin tietoinen, muutamia mainitakseni, esimerkiksi suurten teollisten investointien erittäin kilpailukyisestä verokannusteesta, meidän teollisuuspoliittisesta varauksestamme — 400 miljoonaa euroa —, kaikista niistä työmarkkina-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

uudistuksista, mitä me teemme, paikallisen sopimisen vahvistamisesta, siitä, miten me uudistamme teollisuuspolitiikkaa keskittämällä valtion pääomasijoitustoiminnan Teollisuus-sijoitus Oy:hyn ja vielä pääomittamalla sitä lisää ja uudistamalla sen sijoitusstrategiaa niin, että se sijoittaa jatkossa ennen kaikkea suoria sijoituksia suomalaisiin kasvuyrityksiin. — Nyt aika loppuu, mutta pystyisin luettelemaan näitä vaikka tunnin eteenpäinkin. [Naurua]

2.3. Suullinen kysymys hallituksen työelämätoimista (Minja Koskela vas)

Suullinen kysymys SKT 178/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Myöskin vasemmistoliiton eduskuntaryhmällä on tähän liittyvä kysymys. — Olkaa hyvä, edustaja Koskela.

Keskustelu

16.20 **Minja Koskela vas:** Arvoisa puhemies! Näiden työelämäheikennysten kutsuminen kasvutoimiksi on kyllä työntekijöiden näkökulmasta erittäin lyhytnäköistä ja sanoisin jopa ylimielistä. Hallitus on moukaroanut työntekijöitä ja ammattiyhdistysliikettä huomattavan suuressa mittakaavassa. Heikennysten lisäksi kyse on työelämän uudelleensorvaamisesta elinkeinoelämälle ja oikeistoideologialle mieleiseksi. Aivan ensimmäiseksi hallitus rajoitti lakko-oikeutta eli vei terän protestoida epäreiluja heikennyksiä. Ansiosidonnaisen leikkaamisen, työttömyysturvan heikennyksen ja vientivetoisen palkkamallin lisäksi on vielä tulossa muun muassa ensimmäisen sairauspäivän palkattomuus, määräaikaaisuuksien helpottaminen ja irtisanomissuojan heikennys. Tässä kokonaisuudessa ei ole yhtäkään työntekijämyönteistä esitystä. Nämä ovat pelkkiä kurjistuksia. Kysynkin pääministeriltä: ymmärrätekö te näiden heikennysten vaikutuksia työntekijöiden arkeen, ja onko arvostuksen sopimisen kulttuuriin niin vähäistä, että sen pirstomiseksi kannattaa yrittää laittaa ay-liike polvilleen silkan valtapelin vuoksi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Satonen.

16.21 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäkin tässä on kyse siitä, mihin pääministerikin viittasi, että meillä on ollut uudistusvelkaa. Me ollaan jätetty tekemättä ne uudistukset, jotka muissa Pohjoismaissa on tehty, ja ne on jätetty tekemättä nimenomaan sen takia, että on odotettu, että kolmikantaosapuolet kykenisivät niistä keskenään yhdessä sopimaan, ja ne eivät ole kyenneet — eivät kyenneet tällä vaalikaudella, mutta eivät myöskään aiemmin. Esimerkiksi mainittua työrauhaa on viimeksi uudistettu vuonna 1946, mikä antaa mittaluokkaa siihen, kuinka vaikeasta asiasta on ollut kyse.

Sitten tästä kokonaisuudesta täytyy nyt ymmärtää se, että kun meidän julkisen talouden tilanne on vakava, velan korot ovat nousseet ja muuta, niin me joudumme tekemään niitä uudistuksia, joilla työmarkkinoita vahvistetaan siinä tilanteessa, jossa meidän on samaan aikaan huolehdittava julkisen talouden velasta ja oltava siinä vastuullisia. Mutta se, mitä me voimme tehdä nyt, on pistää oma pesä kuntoon, ja sitä me teemme. [Välihuutoja]

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela jatkaa.

16.23 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jälleen kerran tässä perustellaan näitä heikennyksiä jollain mallilla — joskus Ruotsin mallilla, joskus pohjoismaisella mallilla — mutta kyllähän nyt jokainen ymmärtää, että pelkkien heikennysten tuominen ei ole mikään malli. [Vilhelm Junnila: Mikä teille kelpaa?] Se on heikennysten tuomista ja se on yksipuolista eikä mitään sopimista. Alusta asti tämä hallituksen työmarkkinapolitiikka on perustunut elinkeinoelämän toiveisiin, ja alusta asti hallitus on kieltäytynyt kuuntelemasta työntekijöiden ääntä. On kuitenkin niin, että vahva järjestäytymisaste ja vahva ay-liike tukevat ihmisten osallisuutta ja yhteiskunnan demokratiaa, ja tämän nykyisen mallin rapauttaminen, jota hallitus siis tekee, rapauttaa kyllä koko demokratiaa. Kysyisin edelleen pääministeriltä: Eikö hallitus tiedä tästä demokratiaa rapauttavasta vaikutuksesta? Eikö hallitus välitä tästä vaikutuksesta? Vai onko yksinäisyyden vahvistaminen jopa hallituksen päämäärä? [Ben Zyskowicz: Tukevatko poliittiset lakotkin demokratiaa?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pääministeri Orpo.

16.24 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minusta tuntuu, että ammattiyhdistysliike on ihan voimissaan edelleenkin. Siinä ei ole tapahtunut suuria muutoksia.

Jos nyt tätä isoa kuvaa tässä peräänkuulutetaan, niin kaikilla näillä uudistuksilla, mitä me tehdään työmarkkinoille, jotka ovat oikeastaan jääneet vuosikymmenet tekemättä, mitä me tehdään sosiaaliturvaan, mitä me tehdään verotukseen, koulutukseen ja niin edelleen, [Pia Viitanen: Heikennyksillä!] me haluamme saada sen muutoksen Suomessa aikaan, ja me teemme sen, että Suomessa kannattaa tehdä töitä, että työikäinen ja työkykyinen ihminen Suomessa on töissä. Me ollaan luotu kymmenien vuosien aikana Suomeen hyvässä uskossa järjestelmä, jossa on ajateltu aina hyvää, mutta se on johtanut siihen, että meillä on ollut satojatuhansia työikäisiä ja työkykyisiä ihmisiä vailla töitä. Me haluamme joustavoittaa työmarkkinoita ja me haluamme edistää yrittäjyyttä, jotta syntyy työpaikkoja, jotta ihmiset saavat palkkatuloja, jotta he tulevat toimeen ja jotta heillä on tulevaisuudenuskoa. Tätä me teemme. Tämä on se, mitä hallitus tekee. Me emme pärjää siinä vanhassa maailmassa. [Puhemies koputtaa] Siksi meillä on sitä velkaa.

2.4. Suullinen kysymys hallituksen kasvutoimista (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 179/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Myöskin Liike Nyt haluaa esittää tästä teemasta kysymyksen. — Olkaa hyvä, edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.25 **Harry Harkimo liik:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa sekoittuu kaksi asiaa: kasvutoimet lisäävät kasvua talouteen, ja nyt te puhutte koko ajan työmarkkinatoimista, joita te olette tehneet, että ne lisääisivät kasvua. Silloin, kun saadaan talouskasvua,

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

ne auttavat siihen talouskasvuun. Esimerkiksi olen ollut 40 vuotta yrittäjänä, ja tiedän, että paikallinen sopiminen auttaa silloin, kun talous kasvaa. Mutta kun te ette saa sitä taloutta kasvamaan. Vaikka teillä olisi 600 niitä toimenpiteitä, [Naurua] niin ei mitään tapahdu. Eikä tämä ole minun mielipiteeni, vaan kaikki luvut näyttävät sitä, että yhtään semmoista toimea ei ole, joka on kasvattanut taloutta tänä vuonna. Nyt te odotatte puoli vuotta, että Murto istuu ja syö kampaviinereitä [Naurua] ja keksii tämän talouskasvun. Se menisi varmaan nopeammassa ajassa.

Miksi te ette tee semmoisia kasvutoimia kuin esimerkiksi Ruotsissa, missä vähennettiin veroja kahdella kolmella miljardilla [Puhemies koputtaa] ja kotitalousvähennystä suurennettiin? Nämä ovat kasvutoimia. Semmoisia te ette tee yhtään. [Puhemies: Aika!] Miksi näin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Rydman.

16.26 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minun täytyy sanoa, että tämä oli kyllä yrittäjätaustaiselta kansanedustajalta hyvin hämmäntävä puheenvuoro, koska kyllä se vain niin on, että kasvu tehdään nimenomaisesti yrityksissä. Ei hallitus tee kasvua, mutta hallitus voi omilla toimillaan tukea yritysten kasvua. [Välihuutoja] Ja juuri nimenomaisesti nämä, että me teemme esimerkiksi niitä yrityksiin kohdistuvia suotuisia toimenpiteitä, kuten nämä työmarkkinauudistukset, joilla helpotamme paikallista sopimista, joilla pienennämme yrittäjän riskiä palkata ensimmäistä työntekijää ja ylipäättäänkin helpotamme yrittäjän taakkaa, mitä tulee byrokratiaan, ovat sellaisia tapoja, jotka ruokkivat kasvua. Ja nämä ovat itse asiassa hyvinkin paljon sellaisia uudistuksia, joita Ruotsissa on tehty ja joita te kehuitte kasvutoimenpiteiksi. Ne nimenomaisesti ovat kasvutoimenpiteitä.

Edustaja Harkimo, teidän on syytä myöskin kyetä erottamaan suhdannetilanne rakenteellisista uudistuksista. Meillä on hyvin vaikea suhdanne, jossa myöskin se, että Saksassa ei tällä hetkellä talous vedä, haittaa meidän vientimarkkinoitamme. [Puhemies koputtaa] Mutta me teemme isoja rakenteellisia uudistuksia, jotka näkyvät työllisyydessä myös pitkällä aikavälillä.

2.5. Suullinen kysymys yritysten kasvuedellytysten tukemisesta (Martin Paasi kok)

Suullinen kysymys SKT 180/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Myös kokoomuksen ryhmällä on tähän asiaan liittyvä kysymys. — Edustaja Paasi.

Keskustelu

16.28 Martin Paasi kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen talouden tila on vakava. Talouteemme tehtävät säästöt ovat välttämättömiä velkaantumisen tasaamiseksi. Samalla tarvitsemme kuitenkin talouden kasvua. Vahva ja kestävä kasvu on elinehto isänmaamme tulevaisuudelle. Kasvu rakentuu yrittäjyydestä ja yrityksissä tehtävästä työstä. Yrityksillä pitää olla paremmat mahdollisuudet kasvaa, kilpailla ja menestyä — mahdollisuus olla tuot-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

tavampia, eli mahdollisuus aikaansaada enemmän, parempaa, vähemmällä. Hallituksen ohjelma tukee yritysten kasvun edellytyksiä: Luvitusta sujuvoitetaan, markkinoita avataan kilpailulle ja työmarkkinoiden rakenteita uudistetaan. Vuosikymmeniä jäissä olleita yrittäjyyttä tukevia päätöksiä tuodaan toteen. [Keskustan ryhmästä: Myös alvia nostetaan!] Arvoisa ministeri Rydman, jatkuuhan yritysten kasvuedellytyksiä tukeva politiikka läpi vaalikauden?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Rydman.

16.29 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Asia on juuri niin kuin edustaja Paasi kuvasi, ja kyllä, me olemme sitoutuneita paitsi viemään läpi hallitusohjelman, kaikki ne yrittäjyyttä ja Suomen talouskasvua tukevat toimenpiteet, ja sen lisäksi tekemään vielä uusia päätöksiä, mistä on hyvänä osoituksena myöskin se, että viime keväänä hallituksen kehysriihessä me kykenimme tekemään uusia päätöksiä ensinnäkin julkisen talouden sopeuttamiseen liittyen, mutta myöskin uusia kasvutoimenpiteitä, joihin liittyi myöskin esimerkiksi tämä suurten teollisten investointien erittäin kilpailukykyinen verokannustin, meidän tukimuotoinen teollisuuspoliittinen varaus, sitten kaikki t&k-päätökset, joita me viemme määrätietoisesti eteenpäin, jotta meidän yrityksillemme tulee entistä kannattavammaksi pysyä maailman kärjessä ja pyrkiä kohti maailman kärkeä sitä kautta, että tutkimukseen, kehitykseen ja innovointiin käytetyt menot myöskin yritysten näkökulmasta ovat houkuttavia, ja me uudistamme esimerkiksi meidän Finnvera-lainsäädäntöämme siten, että kaikenkokoisten yritysten on tulevaisuudessa helpompaa saada rahoitusta ja siten kasvaa. [Tuomas Kettunen: Maailman kärkeä myös vrottamisessa!]

2.6. Suullinen kysymys työperäisestä maahanmuutosta (Juho Eerola ps)

Suullinen kysymys SKT 181/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Myös perussuomalaisten eduskuntaryhmällä on tähän liittyvä kysymys. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.30 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelman mukaan työperäisen maahanmuuton on vahvistettava julkista taloutta. Tämäkin itsestäänselvyys saatiin Suomen linjaksi vasta perussuomalaisten myötä. No, Suomeen on kuitenkin vuosien saatossa tullut työperäisen maahanmuuton nimissä paljon sellaistaakin väkeä, joka lopulta on ajautunut tämän asumisperustaisen sosiaaliturvamme varaan, ja tässähän ei tietenkään ole mitään järkeä.

No, nyt hallitus on tuonut työperäiseen maahanmuuttoon maalaisjärkeen pohjautuvia pelisääntöjä. Valiokunnissa onkin jo esitys palkkarajasta, ja sitten tänään myöhemmin keskustelemme tästä kolmen/kuuden kuukauden työttömyyssäännöstöstä. Eli ulkomaalaisen työvoiman pitää poistua maasta, jos työtä ei kohtuullisessa ajassa löydy, ja tämä on myös pohjoismainen linja. Nyt kysynkin työministeri Satoselta, ennen kuin oma aikarajani pian

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

tässä umpeutuu: [Ben Zyskowicz: Meni jo! — Naurua] eikös olekin näin, että näin Suomeen saapuva työperäinen maahanmuutto sitten aidosti hyödyttää kansakuntaamme eikä ainoastaan kuormita Kelan etuuskäsittelijöitä? [Eduskunnasta: Mitä mieltä on Satonen?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Satonen.

16.31 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä, tarkoitus on nimenomaan se, että työperäinen maahanmuutto on julkista taloutta vahvistavaa. Me tarvitsemme kyllä työperäistä maahanmuuttoa, koska meidän ikärakenne on sellainen, että meillä vuosittain 10 000—15 000 ihmistä enemmän jää eläkkeelle kuin nuoria tulee työmarkkinoille. Me tarvitaan työperäistä maahanmuuttoa, jotta meidän eläkejärjestelmä ja tämä hyvinvointiyhteiskunta ylipäättään pysyy kunnossa. Mutta on tietysti myös niin, että silloin kun työluvan perusteena, kun on tänne tultu, on nimenomaan se, että ollaan töissä — tämä kolmen ja kuuden kuukauden sääntö, josta kohta keskustellaan — ja se hän koskee nimenomaan EU:n ulkopuolelta Suomeen töihin tulleita henkilöitä, ei niitä, jotka ovat tulleet esimerkiksi perhesyiden perusteella tai pakolaisina tai muuta, vaan nimenomaan työn perässä tulleita, niin sitten kun työ päättyy, meillä täytyy olla ne pelisäännöt siitä, mitä sitten tehdään. Nyt meille tulee selkeät pelisäännöt, kuinka kauan on aikaa etsiä uutta työtä, mutta sitä uutta työtä voi hakea myös työvoimapula-alalta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

16.33 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä nyt ikävä tosiasia on se, että hallitus on hoitanut työllisyyttä surkeiden koko Euroopassa, ja tämä ei vielä riitä: nyt sitten kävi ilmi, että hallitus myös ottaa eniten velkaa, velkaantuu eniten Euroopassa. Ja nyt te, pääministeri, sitten hehkutatte kovasti näitä 500:aa kasvutointa, mutta ne taitavat olla melko eriskummallisia kasvutoimia, sillä tällä hetkellä teidän saldonne on miinus 50 000 työllistä, siis miinus.

Pääministeri, kaikkein hurjinta tässä on se, että hallitus nyt omilla toimillaan on heikentänyt tätä tilannetta. Täällä on kuultu siitä, että pienyrittäjiä on lyöty arvonlisäveron korotuksilla, ja myös rakennusalan kriisiin te olette jättäneet reagoimatta. Itse asiassa te olette toiminut täysin päinvastoin. Nyt kun olisi pitänyt tukea rakennusalaa, te olette leikanneet rajusti esimerkiksi erityisryhmien kotien rakentamisesta, tarkoittaa ikäihmisiä ja opiskelijoita, ja olette päättäneet myös vetää alas koko asuntorahaston.

Pääministeri, tämä kysymys on teille: miten ajattelette, että tulevaisuudessa voitte vaikuttaa suhdannetilanteeseen esimerkiksi rakentamalla [Puhemies koputtaa] kohtuuhintaisia koteja, kun nyt viette pois tämän keskeisen elementin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Mykkänen.

16.34 Ympäristö- ja ilmastonministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin muistuttaisin edustajalle ja katsojille tietoon, että tälle vuodelle ollaan tuplattu valtion korkotukilainavaltuudet, [Pia Viitanen: Erityisryhmät!] joilla on se vaikutus, että tänä vuonna aloitetaan lähes tuplasti valtion tukemia asuntoaloituksia verrattuna toissavuoteen — juurikin tämän suhdannetilanteen takia, johon edustaja Viitanen vii-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

tasi, että suhdannetta on järkevä tasoittaa ja tehdä valtion tukemia asuntoja silloin, kun on käsiä vapaana. Näin nyt todellakin on tehty.

Sinänsä kun tämän asuntomarkkinoiden kriisin tavallaan luonne on se, että meillä on vapaana markkinoilla myytäviä asuntoja, joita on käsissä näillä myyjillä, niin kovin pitkään ei kantamalla vettä kaivoon voida kaataa, vaan kyllä sen täytyy lähteä siitä, että suomalaisten ostovoima kääntyy nousuun. Siinä suhteessa ensi vuosi näyttää sen, että ostovoima nousee jo sinänsä, ja erityisesti myös korkojen lasku, joka on kiihtynyt aivan viime viikkoina, viittaa kyllä siihen, että asuntomarkkinoiden tilanne on paranemaan päin ensi vuonna myös rakentamisen osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

16.35 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitushan tekee kyllä kasvutoimenpiteitä, mutta kun samaan aikaan Suomen työllisyys heikkenee ja talouskasvu näyttää luisuvan käsistä, niin voisiko olla, että nuo hallituksen kasvutoimenpiteet ovat joko hyvin pitkällä aikavälillä vaikuttavia tai tehottomia, ja mitä silloin kannattaisi tehdä? Silloin kannattaisi kuunnella niitä suomalaisia, jotka ovat itse perustaneet yrityksen, kasvattaneet sitä, investoineet ja työllistäneet, eli suomalaisia yrittäjiä. Siksi me keskustassa järjestimme tämän kasvupäivän ja kysimme yrittäjiltä — emme työryhmiltä vaan yrittäjiltä — mitä nyt kannattaisi tehdä, että saadaan kasvua aikaan, ja sieltä tuli muun muassa kolme ehdotusta, jotka eivät muuten maksa mitään.

Yksi on se, että tutkimus- ja kehityspanostukset ulotettaisiin myös pieniin ja keskisuurisiin yrityksiin.

Toinen on se, että matkailun jarruttamisen ja alvin noston sijaan tehtäisiinkin kokonaisvaltainen kasvuohjelma.

Ja kolmas on se, että opiskelu- ja työperäistä maahanmuuttoa helpotettaisiin ja otettaisiin Kanadan pisteytysmalli käyttöön. [Puhemies koputtaa]

Voitaisiinko edes nämä tehdä, kun nämä eivät edes maksa mitään?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Siellä on pääministeri Orpo.

16.36 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En malta olla sanomatta, että mitä jos olisitte kuunnelleet yrittäjiä jo viime kaudella. [Naurua — Välihuutoja — Puhemies koputtaa] — Tämä on tärkeää. — Me nimittäin kuunneltiin erittäin laajasti viime kauden aikana yrittäjiä, [Välihuutoja keskustan ryhmästä] ja me teimme isot listat siitä, mitä yrittäjyyden edistämiseksi yrittäjät toivovat. Me teimme sen listan, me veimme ne hallitusohjelmaan, ja nyt me toteutamme ne. [Välihuutoja keskustan ryhmästä] Tämä on se, mitä yrittäjät ovat halunneet, ja nyt kun me huomaamme, että tämä suhdanne jatkuu vaikeana, niin me teemme lisää — me teemme koko ajan lisää. Niitä kasvutoimia löytyy. Niitä on täällä teillä eduskunnassa käsittelyssä, me olemme tuottaneet niitä erittäin paljon lakiesityksinä ja budjettiesityksinä. Meillä on Murron työryhmä, johon te saatte esittää niitä toimia, joita te saatte omista kuulemisistanne. [Antti Kurvinen: Työryhmiä on liikaa!]

Me tehdään tätä yhdessä, haetaan niitä toimia, millä me saadaan tämä lama tapettua. Se me nyt tarvitaan. Meillä on kaikki edellytykset kunnossa. Me ollaan tehty rakenteellisia uudistuksia. Nyt pitää saada uskoa ja toivoa tähän maahan, ja voin sanoa, että meillä on pe-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

rustat kohta kunnossa. [Puhemies koputtaa] Kyllä tämä tästä kääntyy, mutta se ei valittamalla parane, vaan nyt pitää tehdä. [Antti Kurvinen: Elikkä edellisestä hallituksesta valittamalla! — Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

16.38 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maamme taloustilanne on äärimmäisen vakava. Onneksi pääministeri Petteri Orpon hallitus on sitoutunut ja lähtenyt tuomaan todeksi tätä lupausta kestävämmästä taloudesta. [Antti Kurvinen: Kuullaan juhlapuheita!]

Arvon SDP, edustaja Mäkynen ja muut, taloutemme vaikeaa tilannetta ei korjata toiveilla paremmasta, ei myöskään teidän ei käy -linjallanne. Te olette vastustaneet käytännössä kaikkia esitettyjä säästöjä, mutta myös tänään ja aiemmin kaikkia rakenteellisia uudistuksia. Me tarvitsemme säästöjä, mutta me tarvitsemme myös kasvun politiikkaa. Hallitusohjelma on kasvun ohjelma, niin kuin ministeri Rydman kertoi: 500 konkreettista toimenpidettä. Me olemme vientivetoinen maa, ja täällä on tullut esille, miten Saksan vaikea tilanne säteilee meille. Konkreettisia ja rakenteellisia toimia kasvun vauhdittamiseksi tarvitaan.

Arvoisa työministeri Satonen, mitä kaikkia toimia teidän sektorillanne on tehty ja tullaan tekemään sen eteen, että me aidosti pääsemme tähän kasvuun nyt kiinni?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Satonen.

16.39 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan tässä on kyllä aika huomattava määrä tehty toimenpiteitä, ja niihin on täällä jo viitattu, mutta jos vielä kerrataan, mitkä ovat ne keskeiset asiat, joissa meidän tulee onnistua:

Ensimmäinen on se, että meidän viennin kilpailukykyä pitää parantaa. Koska vientimarkkinoiden tilanne on vaikea, niin siinä kilpailussa pitää kyetä pärjäämään paremmin. Siihen liittyy tämä työrauhalain uudistaminen. Siihen liittyy myös tämä vientivetoinen palkkamalli, joka on täällä parasta aikaa. Siihen liittyvät tietysti tki-panostukset. Siihen liittyvät kaikki elinkeinoministerin puolella olevat verovähennysasiat ja muut, jotka täällä on jo puhuttu.

Toinen on se, että me tarvitsemme lisää työllistäviä yrityksiä ja me tarvitsemme lisää kasvuyrityksiä. Sen takia me olemme laajentaneet paikallista sopimista. Sen takia me ollaan tuomassa tänne yt-lain uudistus, jossa byrokratiaa kevennetään niin, että sovellusalanousee 20:stä 50:een. Sen takia me ollaan tekemässä helpommaksi sekä palkata että irtisanoa, jotta riski tulee kohtuullisemmaksi. — Aika ei riitä enempään, mutta näitä kyllä riittää. [Timo Heinonen: Tätä olisi kuunnellut vielä toisen minuutin!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki.

16.40 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Kasvu lähtee kylistä, se lähtee alkutuotannosta, se lähtee maataloudesta. Haluan tiedustella niitä toimia, mitä hallitus tekee kasvattaakseen maatalouden kannattavuutta ja tuottavuutta ja alkutuotannon tuottavuutta, [Keskustan ryhmästä: Hyvä kysymys! Niitä ei ole näkynyt!] sillä niitä löytyy tästä eduskunnan budjettiesityksestä. Niitä on täällä sisällä. Se täytyy kaikille saattaa tietoon, että niitä on tehty ja niitä tullaan tekemään. Kun meillä on vahvoja kyliä,

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

meillä on vahvoja kuntia. Vahvojen kuntien jälkeen meillä on vahvoja seutuja, vahvoja kaupunkeja. Ja niin meillä on vahva Suomi myöskin. [Vasemmalta: Erikoinen kyselytunti! — Kysymys ja vastaus!]

Mitkä ovat ne kasvutoimet maatalouden alkutuotannon tuottavuuden kasvattamiseen, mitä hallitus tekee? Mehän tehdään valtavasti: muun muassa lasketaan liikkumisen kustannuksia, tehdään kuluttajien ostovoiman kasvatusta, Itä-Suomi- ja Pohjois-Suomi-ohjelmat, luvitusta helpotetaan, tehdään panostuksia osaamiseen. Mutta mitä tehdään maatalouden osalta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sieltä ministeri Essayah.

16.41 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ollaan aivan, voisiko sanoa, maaseudun ja maatalouden ytimessä. Meillähän maatalouden tulonmuodostus lähtee kahdesta lähteestä pääasiallisesti. Ensinnäkin meillä on yhteinen maatalouspolitiikka Euroopan unionin alueella. Sieltä tulevat nämä niin sanotut CAP-tuet. Ja sitten toisaalta, totta kai, markkinoilta haetaan niille tuotteille markkinahinta, mitä meidän maataloustuottajat myyvät. Näissä molemmissa asioissa, erityisesti tässä viimeisessä, hallituksella on esityksiä, joilla me pyrimme parantamaan tuottajan asemaa elintarvikeketjussa.

Täällä eduskunnassa on tällä hetkellä jo käsittelyssä elintarvikemarkkinalain ykkösosa, jossa me tulemme nyt parantamaan elintarvikemarkkinavaltuutetun tiedonsaantioikeuksia, jotta pääsemme käsiksi siihen, miksi meillä tällä hetkellä tuottaja ei saa sitä oikeudenmukaista osuuttaan tästä maatalouden ja elintarviketuotannon ketjusta. Sitten tässä kaksoosiossa lähdemme tutkimaan tarkemmin, millä tavalla — tietenkin huomioiden, että olemme vapaassa markkinataloudessa — paremmin pystymme näihin sopimuksiin tuomaan klausuuleita silloin, kun nämä sopimukset ovat esimerkiksi epäedullisia, tai sellaisiin tilanteisiin, [Puhemies koputtaa] missä kauppojen omat tuotemerkit, nämä niin sanotut private labelit, heikentävät tuottajan asemaa. [Puhemies: Aika!] Eli monilla erilaisilla toimenpiteillä pyrimme siihen. — Mutta minuutti on todella vähän liian lyhyt aika kertoakseni siitä kaikesta, mitä löytyy myöskin hallituksen repertuaarista. Kiitos. [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi tämän teeman aloittaja elikkä edustaja Mäkinen, olkaa hyvä. Viimeinen kysymys tästä temasta.

16.43 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, te siellä aitiassa ette nyt selkeästi osaa päättää, luoko hallitus kasvua vai ei, mutta ongelmanahan on nyt ennen kaikkea se, että nyt sitä ei luo kukaan. Te ette osaa, ja yritykset eivät pysty. Te olette alusta alkaen laiminlyöneet tehokkaat kasvutoimet. Eivät nämä teidän sosiaaliturvan leikkaukset ja työntekijöiden oikeuksien polkemiset luo ensimmäistäkään työpaikkaa tässä taantumassa, ainoastaan ne syventävät nyt ihmisten hätää.

Tämä teidän ensimmäisen vuoden saldonne on hyvin murheellinen: Avoimien työpaikkojen määrä on puolittunut, velka kasvaa EU:ssa nopeiten, ja työllisyys kehittyi heikoiten. Nyt te olette vielä leikkaamassa kunnille osoitettavia työllisyysrahoja. Suomalaiset kärsivät työttömyyden keskellä ja kamppailevat pahoissa talousvaikeuksissa.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Arvoisa pääministeri, hallituksen olisi pitänyt aloittaa kautensa aidoilla kasvutoimilla, joita te olette vasta nyt, hallituskauden puoleksavälissä, valmistelemassa. Miksi te odotitte näin pitkään?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kumpi haluaa vastata? [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kumpi on päättämässä?] — Ministeri Rydman.

16.44 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tosiaan, kun käytiin läpi sitä hallitusohjelmaa, joka tehtiin keväällä 2023, niin havaittiin, että pelkästään siinä hallitus on tehnyt jo yli 500 talouskasvua vauhdittavaa toimenpidettä. [Välihuutoja vasemmalta] Ja kun me totesimme sen, että talousennusteet kehittyivät heikommin kuin mitä mikään ennuste oli luvannut, niin meillä oli kykyä jo ensimmäisenä keväänä, kun kehysriihessä oltiin, tehdä vielä lisää sopeutustoimenpiteitä ja vielä paljon enemmän kasvutoimenpiteitä — ja me olemme siis tehneet koko ajan näin. Kaiken tämän päälle me olemme asettaneet vielä tämän Risto Murron ryhmän kehittämään, josko olisi vielä jotakin, mitä me voitaisiin tehdä nyt tulevaa puoliväliriihtä varten.

Ja kyllä, suhdannetilanne on hyvin vaikea, ja sen kohtaisi mikä tahansa hallitus, mutta tuskini mikään muu hallitus kuin tämä olisi reagoinut niin rohkeasti, tehnyt niin isoja rakenteellisia uudistuksia, jotka sinänsä olisi pitänyt tehdä jo ajat sitten — ja jos ne ajat sitten olisi tehty, [Välihuutoja vasemmalta] niin näin vaikea ei olisi se urakka, jota me nyt joudumme tekemään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä pääministeri jatkaa lyhyesti.

16.45 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Rydman kuvasi juuri sen, että me olemme tehneet ensimmäisen kasvupaketin hallitusohjelmaneuvotteluissa, viime keväänä kehysriihessä toisen, ja ne oli tehtävä, ja nyt me teemme kolmannen kasvupaketin, jota Murron ryhmä valmistelee. Me emme istu käsien päällä. Me teemme.

Sen sijaan jälleen kerran SDP:n omat vaihtoehdot: Ei ainuttakaan, ei ainuttakaan. Teidän kritiikkiinne hallituksen politiikkaa kohtaan on täysin lämmintä ilmaa, niin kauan kunnes te tuotte jotain konkreettista, [Välihuutoja] millä tavalla taloutta tasapainotetaan, millaisia kasvutoimia tehdään. Ja sen lisäksi, että te tuotte uusia, teidän pitää myöskin kertoa, miten te korvaatte kaikki ne, jotka te olette vetäneet yli, jotka me olemme tekemässä. [Välihuutoja — Tytti Tuppurainen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Hallitus tekee määrätietoisesti kasvupolitiikkaa, ja miksi? Siksi, että me haluamme turvata suomalaisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden, ja sen eteen ei ole mitään muuta tietä kuin työ, työ ja työ ja se, että näitä viedään määrätietoisesti eteenpäin. [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan vielä SDP:n vastaus tai kysymys, eli edustaja Tuppurainen. Lyhyet vastaukset ja lyhyet kysymykset, kiitos.

16.47 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Tulostaulu on lahjomaton. Suomes-ta on tullut murheellisten talousuutisten maa oikeistohallituksen aikana. Onhan täällä kas-vua, mutta kasvussa ovat konkurssit, työttömyys, velkaantuminen ja köyhyys. Pääministe-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

ri Orpo, teidän johdollanne työllisyys kehittyy Suomessa Euroopan heikoiten, ja valtion velka kasvaa Euroopan eniten teidän johdollanne. Nyt kansalaiset kysyvät, miksi juuri Suomi on se huonoin suoriutuja Euroopassa.

Se ei ole meille uutta, että te kurjistatte palkansaajien asemaa, mutta se tulee kieltämättä uutisena, että te heikennätte pienten ja keskisuurten yrittäjien asemaa: arvonlisäveron korotus ennätyskelliselle tasolle kesken vuoden ja näitten alempien kantojenkin nostaminen. Ja kun nyt tämä arvonlisäverohuojennus poistuu, niin te jätätte nostamatta sitä arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa sille tasolle, joka mahdollistaisi pienten yrittäjien pärjäämisen. Poikkeuksellisen moni, erityisesti naisyrittäjä, pohtii yritystoiminnastaan luopumista. [Puhemies: Aika!] SDP:n vaihtoehdossa pienyrittäjien verotus on keveämpi. Pääministeri, voisitteko te tässä tarttua SDP:n vaihtoehtoon?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pääministeri, olkaa hyvä.

16.48 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siis miksi me olemme tässä tilanteessa? Siksi, että me saimme käteemme surkeassa jamassa olevan Suomen talouden. [Välihuutoja] Korjausvelkaa ja oikeaa velkaa valtavat määrät. Jos teillä on oikeus arvostella meidän hallitusta, niin meillä on oikeus muistuttaa siitä, millaista politiikkaa edellinen hallitus teki. Niin se vain menee. [Välihuutoja]

Sitten toinen asia: Se on tietenkin uutinen, että SDP tänä päivänä näyttää olevan huolissaan yrittäjyydestä, pienyrittäjyydestä, pk-yrittäjyydestä. Se on uutinen. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Mutta kun te puhutte veropolitiikkaa niin kuin te haluaisitte keventää yritysverotusta, niin se ei pidä paikkaansa. Teillä on ollut miljardien veroruoska siellä teidän ohjelmissanne, jotka kaikki korottaisivat työn ja yrittämisen verotusta. Siksi tämä on aivan yhtä tyhjän puhetta. [Välihuutoja — Perussuomalaisten ryhmästä: Erinomainen vastaus!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys väkivallan uhrien auttamisesta (Sofia Virta vihr)

Suullinen kysymys SKT 182/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Virta.

Keskustelu

16.49 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Tarkoitukseni on ollut kysyä tämä kysymys jo lukuisia kertoja tämän syksyn aikana, mutta valitettavasti lähes joka viikko on nähty niin lohduttomia uutisia, että tämän kysyminen on jotenkin tuntunut väärältä. Ajattelen kuitenkin, että aihe on yhteiskunnallisesti niin merkittävä, että tästäkin on kyettävä puhumaan.

Lähisuhdeväkivallan tilastot ovat nimittäin kasvussa. Väkivaltaa voi joutua kokemaan kuka tahansa, mutta me tiedämme, että Suomessa jopa yli puolet naisista on kokenut fyysisistä väkivaltaa, seksuaaliväkivaltaa tai uhkailua. Lähisuhdeväkivalta rikkoo, se traumatisoi, se vammauttaa, se ajaa taloudellisiin vaikeuksiin, ja pahimmillaan se vie hengen.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Suomessa väkivaltatyötä tekevät tällä hetkellä pääasiassa järjestöt. Suurin osaaminen on tällä hetkellä järjestöissä. Nyt kun hallitus leikkaa järjestöavustuksia, on järjestöiltä kuultu vakavaa viestiä siitä, että osa saattaa jäädä avun ulkopuolelle. Samaan aikaan me tiedämme, että hyvinvointialueilla ei ole vastaavaa kykyä vastata siihen palvelutarpeen kasvuun, joka sinne saattaa kohdistua. Kysyisinkin ministeri Juusolta: miten hallitus pyrkii turvaamaan väkivallan uhrien avun jatkossa, kun nämä järjestöleikkaukset konkretisoituvat ja hyvinvointialueet kamppailevat mittavien säästöpainneiden alla? [Kimmo Kiljunen: Vakava kysymys!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Juuso.

16.50 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Virta esittää erittäin tärkeän kysymyksen. — Taloudellisista syistä joudumme supistamaan myöskin sosiaali- ja terveysalan yhdistysten rahoitusta. Me olemme tällä hetkellä selvittämässä, millä tavalla me teemme sen järkevällä tavalla. Nyt ensi vuonna kohdistamme leikkauksia niihin, jotka saavat isoja avustuksia, ja ennen kaikkea vähennämme uusien avustusten saajia, jotta saamme sen vaaditun säästösumma kasaan. Totta kai tarkoituksena on, että nimenomaan haemme sitä vaikuttavuutta ja niitä yhdistyksiä ja niitä järjestöjä, jotka tekevät nimenomaan sitä työtä, mihin sosiaali- ja terveysyhdistysten STEAn rahoitukset on tarkoitettu kohdennettavaksi. Palaamme kyllä asiaan, kunhan saamme selvityshenkilön raportin vuoden lopussa, ja varmaan ensi vuoden alussa voimme sitten katsoa tilannetta uudestaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat tästä aiheesta esittää lisäkysymyksen, ilmoittautumaan V-painikkeella ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Virta jatkaa.

16.51 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Väkivallan uhrien auttaminen on välttämätöntä. Jokainen kysymys siitä, miksi ihminen ei vain lähde väkivaltaisesta parisuhteesta, kertoo, miten vähän me yhteiskuntana ymmärrämme sitä ilmiötä. Me tiedämme, että ero on usein se kaikkein vaarallisin hetki, eikä väkivalta suinkaan valitettavasti aina lopu eroon. Sen takia on hyvä kuulla, että ministeri pyrkii selvittämään niitä keinoja, joilla voitaisiin uhrien apua lisätä.

Haluaisin kuitenkin myös kysyä, mikä on hallituksen suunnitelma ja visio siitä, miten väkivallan tekijöiden kuntoutustyöhön pyritään panostamaan, koska uhreja on autettava, mutta samaan aikaan on fakta, että niin kauan kuin tekijöihin ei kyetä vaikuttamaan, meillä on aina vain uusia uhreja, ja nämä ovat asioita, joissa ei aina voi korjata perästä. Kuulisin mielelläni, mikä on hallituksen suunnitelma siitä, miten väkivaltaa pyritään ennalta estämään ja torjumaan, niin että meillä ei olisi ihmisiä, jotka kokevat, että väkivalta on ainoa keino kontrolloida tai hallita toista ihmistä. Kysyisin siis väkivaltatyöhön laitettavista panostuksista nimenomaan sinne tekijäpuolelle. Onko näitä näköpiirissä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kuka vastaa? — Ministeri Meri.

16.52 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos! Harvoin keskustelimme täällä väkivallasta, ja se on erittäin tervetullutta. En oikeastaan ihan saanut kiinni

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

siitä, mikä oli se teidän fokuksenne siinä kysymyksessä, että halusitteko te kysyä yhdistysten tukemisesta vai ylipäättään hallitusohjelmahankkeista, niin yritän nyt arvioida, mikä oli kysymyksenne. [Puhemies: Ennalta ehkäisystä!] — Ennalta ehkäisystä. No, me ennalta ehkäisemme jo sillä, että me tuomme näitä tärkeitä asioita esille, panostamme järjestötoimintaan, kiristämme rangaistuksia, panostamme kunniaväkivaltaan, panostamme esimerkiksi pakkoavioliiton kriminalisointiin, tyttöjen ja naisten silpomisen kriminalisointiin — meillä on ihan valtava määrä erilaisia toimenpiteitä. Ja toki se, että me keskustellaan väkivallasta, naisiin kohdistuvasta väkivallasta ja tyttöihin kohdistuvasta väkivallasta, on minusta erittäin tärkeitä ennalta ehkäisyä. Tässä yhteiskunnassa keskustelemme liian vähän esimerkiksi kunniaväkivallasta, joka kohdistuu erityisesti naisiin, ja toivoisin, että tästä voisimme keskustella täällä vaikka enemmän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

16.54 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on tosiaan Euroopan toiseksi väkivaltaisain maa naisille, mutta aiotte leikata auttamistyöstä. Apua tarjoavat usein juuri järjestöt. Järjestöjen työstä leikattaessa menetetään myös merkittävä määrä vapaaehtoistyötä. Olette tekemässä osalle järjestöistä verovähennysoikeuden lahjoitukseen, mutta jostain syystä sote-alan järjestöt ovat jäämässä tämän verovähennysoikeuden ulkopuolelle. Miksi?

Leikkausten lisäksi rajaatte myös järjestöjen mahdollisuutta käyttää rahoitustaan. Esimerkiksi väkivaltaa kohdanneille ei järjestö voisi jatkossa tarjota oikeudellista apua, eikä järjestö myöskään saisi jatkossa kouluttaa STEA-rahoituksella viranomaisia eli jakaa tätä osaamistaan. Minkä vuoksi tämäntyyppisiä rajoituksia järjestöjen toimintaan tehdään sen lisäksi, että heiltä merkittävästi leikataan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pääministeri Orpo.

16.55 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on sellainen asia, mihin haluaisin käyttää ihan yleisenkin puheenvuoron. Lähisuhdeväkivalta ja naisiin kohdistuva väkivalta ovat kammottavimpia ilmiöitä, mitä Suomessa on, ja ne luvut ja kansainväliset vertailut osoittavat, että meillä on jotain perin sairasta tässä maassa, meidän kodeissa, ja tähän pitää puuttua. Siksi meillä on hallitusohjelman mukaisesti lukuisia lakihankkeita, joilla tähän ilmiöön puututaan, sen eri ilmenemismuotoihin, mutta on tietenkin aivan oleellisen tärkeää, että myöskin vaikeana taloudellisena aikana näiden järjestöjen kanssa, jotka tätä tärkeää työtä tekevät, pyritään tekemään yhteistyötä ja tukemaan heitä toiminnassaan. Siinä on kyse muustakin kuin pelkästään rahasta. Jo se pelkästään, että me puhumme tänään täällä tästä — kiitos kysymyksestä — on sitä työtä, mitä meidän kaikkien pitää tehdä. Tämä on oikeasti musta... ei piste, vaan jotain paljon suurempaa suomalaisessa yhteiskunnassa, ja tähän hallitus haluaa puuttua. Tehdään tämäkin asia yhdessä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

2.8. Suullinen kysymys työperäisestä maahanmuutosta (Christoffer Ingo r)

Suullinen kysymys SKT 183/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten on vielä kaksi varsinaista kysymystä, ja otetaan ne rapsakasti: edustaja Ingo ja edustaja Räsänen, Päivi. — Ensiksi edustaja Ingo.

Keskustelu

16.56 Christoffer Ingo r: Ärade fru talman! I svenska riksdagsgruppen har vi tidigare i höst presenterat våra tillväxtåtgärder. Jag ursäktar, men vi återgår lite till den frågan nu, för för oss är den så viktig.

I våra tillväxtåtgärder betonar vi att nettoinvandringen behöver uppgå till minst 40 000 personer per år för att vi ska kunna trygga vårt välfärdssamhälle. Vi vill att det ska vara lockande att komma till Finland och jobba.

Arvoisa puhemies! Uusin väestöennuste on positiivisempi kuin aiemmat ennusteet. Siinä kuitenkin arvioidaan, että jos maahanmuuttoa ei huomioida, niin 20 vuoden päästä Suomen väkiluku voisi olla melkein puoli miljoonaa nykyistä pienempi. Tämä voisi vaikuttaa moneen asiaan, kuten esimerkiksi hyvinvointivaltion ylläpitoon ja huoltosuhteeseen. Elinkeinoelämä tarvitsee myös työntekijöitä, ja siksi ulkomaalaisen työvoiman tarveharkinta tulisi poistaa. Yritykset tietävät itse parhaiten, mitä he tarvitsevat.

Kysyn, arvoisa ministeri Satonen: millä tavalla varmistamme, että meillä on tarpeeksi työntekijöitä, jotta voimme turvata Suomen talouskasvun?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Satonen.

16.57 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tänäään tosiaan saatiin uusia väestöennusteita, mutta oikeastaan ne perustuvat siihen, mitä viimeisten vuosien aikana on tapahtunut, ja ne osoittavat sen, että Suomessa työikäisen väestön määrä on kasvussa. Tähän jo viittasin aiemmassa vastauksessani edustaja Eerolan kysymykseen, että tällä hetkellä työperäistä maahanmuuttoa tulee Suomeen enemmän kuin mitä meillä ikärakenne vaikuttaa toiseen suuntaan. Eli kun eläkkeelle jääviä on vuosittain 10 000—15 000 enemmän kuin nuoria, jotka tulevat työmarkkinoille, niin tämä työperäinen maahanmuutto tällä hetkellä enemmän kuin korvaa tämän määrän.

Toki on sanottava, että tässä työllisyystilanteessa, jossa me nyt ollaan, meillä on haasteena myös jo maassa olevien ulkomaalaisten työllistäminen, niin kuin on myös kantasuomalaisien työllistäminen. Mutta uskon, että erityisesti tämä meidän kumppanimaayhteistyö Filippiinien, Vietnamin ja Intian kanssa on hyvinkin toimivaa ja siinä pystytään tekemään valtiotasoinen sopimus, ja me saamme tänne kyllä väkeä, [Puhemies koputtaa] nimenomaan työperäistä maahanmuuttoa, kun tarvitsemme.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys saattohoidon ja palliatiivisen hoidon saatavuudesta (Päivi Räsänen kd)

Suullinen kysymys SKT 184/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä yksi varsinainen kysymys, ja sen esittää edustaja Räsänen, Päivi.

Keskustelu

16.58 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Suomessa vuosittain jopa 30 000 ihmistä tarvitsee elämän viimeisinä viikkoina ja kuukausina palliatiivista eli oireita lievittävää hoitoa tai saattohoitoa. Saattohoito ja palliatiivinen hoito ovat valtavasti viimeisten 5—10 vuoden aikana kehittyneet. Käytössä on erinomaisia keinoja hillitä kipua ja muita oireita, tarvittaessa voidaan vaikka sedatoida eli nukuttaa kärsivä ihminen. Onkin todella tärkeää varmistaa näiden hoitojen saatavuus ja niiden osaaminen kaikkialla Suomessa niille ihmisille, jotka näitä tarvitsevat.

No, hallitusohjelmassa linjataan, että hyvä saattohoito ja hyvä palliatiivinen hoito säädetään oikeudeksi asuin- ja hoitopaikasta riippumatta. Kysyn ministeri Juusolta: Miten nämä hankkeet edistyvät? Millä tavalla hallitus parantaa saattohoidon ja palliatiivisen hoidon saatavuutta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Juuso.

17.00 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palliatiivista ja saattohoitoa on kehitetty hyvin tuloksin hyvinvointialueilla. Tätä ovat koordinoineet yliopistosairaalat valtionavustuksen tuella. Odotan siitä raporttia vuodenvaihteessa, mutta jo tällä hetkellä on todettava, että palliatiivisia keskuksia on perustettu useilla hyvinvointialueilla ja osaaminen on parantunut huomattavasti. Mitä tulee lainsäädäntöön, niin terveydenhuoltolain perusteluissa nyt jo edellytetään sitä, että hyvinvointialueet myöskin saattohoidon hoitavat. Me nostamme sen kuitenkin sinne lakiteksteihin, kun seuraavan kerran kun terveydenhoitolakia päivitetään, että se olisi kaikille selvää, että myöskin saattohoito kuuluu siihen järjestämisvastuuseen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Siirrytään päiväjärjestyksen muihin asioihin.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

3. Liikenne- ja viestintävaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 66/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi liikenne- ja viestintävaliokunnan jäseneksi edustaja Vesa Kallion.

4. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 67/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi sosiaali- ja terveysvaliokunnan varajäseneksi edustaja Jouni Ovaskan.

5. Tarkastusvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 68/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi tarkastusvaliokunnan varajäseneksi edustaja Hanna Kososen.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 179/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Satonen esittelee. Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.01 Työministeri Arto Satonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksen mukaan työperusteinen oleskelulupa sidotaan työhön siten, että oleskelulupaa ei saa peruuttaa laissa säädettyinä määräaikana, jos ulkomaalainen työntekijä jää työttömäksi. Vastaavasti jos työttömyys jatkuu suoja-ajan jälkeen, lupa pääsääntöisesti perutaan.

Tällä hetkellä laissa ei säädetä suoja-ajasta, jos ulkomaalainen työntekijä jää työttömäksi. Voimassa olevan ulkomaalaislain mukaan oleskelulupa voidaan peruuttaa, jos luvan myöntämisen edellytykset eivät enää täyty. Työperusteisen luvan osalta tämä tarkoittaa sitä, että työsuhteen päättyessä lupa voidaan lain mukaan peruuttaa ilman varsinaista suoja-aikaa. Laki siis mahdollistaa luvan peruuttamisen nykyisin hyvinkin lyhyen työttömyyden

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

jälkeen. Toisaalta työttömyyden kestoa ei myöskään systemaattisesti ole seurattu. Näin ollen tilanne on nyt tulkinnanvarainen sekä työntekijän, työnantajan että viranomaisten näkökulmasta.

Esityksellä on siten tarkoitus selkeyttää ulkomaalaisen työntekijän asemaa työttömyyden sattuessa. Tavoitteena on sekä sitoa työperusteinen lupa selkeämmin työhön että turvata suoja-aika työnhakuun. Osa vastuullista työvoiman maahanmuuton politiikkaa on se, että Suomessa työnteko tapahtuu sekä ulkomaalaislainsäädännön että työmarkkinoiden pelisääntöjen mukaisesti.

Pääsääntö on, että suoja-aika on kolme kuukautta ja kahden vuoden oleskelun jälkeen kuusi kuukautta. Poikkeuksellisesti erityisasiantuntijoilla ja eräillä muilla osaajilla on suoraan kuuden kuukauden suoja-aika. Tätä perustellaan erityisesti sillä, että näillä ryhmillä rekrytoinnit kestävät yleensä kauemmin kuin muilla työntekijöillä. On hyvä huomata, että työnhakuun käytettävissä oleva aika on käytännössä yleensä kolme tai kuusi kuukautta pidempi. Suoja-aika alkaa siis vasta, kun työsuhde päättyy, eli esimerkiksi vasta irtisanomisajan jälkeen. Siinä tapauksessa, että työntekijän kanssa on tehty kilpailukieltosopimus, suoja-aika alkaa vasta sopimuksessa sovitun rajoitusajan jälkeen.

Arvoisa puhemies! Vaikka sääntely perustuu osin hallitusohjelmaan, se perustuu myös Euroopan unionin lainsäädäntöön. Meillä ei siten ole vaihtoehtona jättää lakia säätämättä. On myös hyvä huomata, että uusi sääntely soveltuu vain työperusteisiin lupiin. Näin ollen sääntelyä ei sovelleta esimerkiksi ulkomaalaisiin, joilla on pysyvä oleskelulupa, oleskelulupa perhesiteen perusteella tai opiskelu- taikka tutkijan oleskelulupa, eikä myöskään EU-kansalaisiin.

Sääntely on hyvin linjassa muiden Pohjoismaiden sääntelyn kanssa. Ruotsissa suoja-aika on kolme kuukautta, Tanskassa ja Norjassa puolestaan kuusi kuukautta. EU-sääntely, niin sanottu yhdistelmälapadirektiivi, tarkoittaa, että kaikki muutkin EU-maat tulevat jatkossa säätämään työttömyysajasta. Direktiivi on laitettava jäsenmaissa käytäntöön kevääseen 2026 mennessä.

Arvoisa puhemies! Aiemmin viranomaisilla ei ole ollut kattavasti tietoa, mitä ulkomaalaisille työntekijöille maassa oleskelun aikana tapahtuu ja mitä muutoksia luvan perusteena olevaan työsuhteeseen mahdollisesti tulee. Tavoitteena on, että saamme pidettyä kiinni siitä ulkomaisesta työvoimasta, jota tarvitsemme ja joka jo on maassa. Samaan aikaan on kuitenkin voitava reagoida siihen, jos oleskelu ei enää ole laissa säädettyjen ehtojen mukaista.

Osana tänään annettavaa esitystä työnantajalle tulisi velvollisuus ilmoittaa Maahanmuuttovirastolle, jos sen työntekijän työt loppuvat ennen aikaisesta. Ilmoittaminen tehdään helpoksi Enter Finland -nettialustaa käyttäen, ja ilmoittaminen on tehtävä viimeistään 14 päivän kuluttua työsuhteen päättymisestä. Hallitusohjelman mukaisesti ilmoittamisvelvollisuuteen liitetään sanktion uhka. Siten työnantaja, joka laiminlyö ilmoitusvelvollisuuden, voitaisiin määrätä tyypillisimmin sakkorangaistukseen. Työnantajien tekemät ilmoitukset täydentävät jatkossa oleskelulupien automaattista jälkivalvontaa, jota Maahanmuuttovirasto tekee eri rekistereistä kerättävän tiedon avulla. Valvontaa on suoritettava tehokkaasti vastapainona sille, että oleskelulupamenettely on nopea, jatko-oleskeluluvat myönnetään jopa neljäksi vuodeksi ja työnteko-oikeutta laajennetaan.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksen vaikutukset kohdistuvat nykytiedon valossa rajalliseen henkilöryhmään. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen selvityksen mukaan vain pieni osa eli 2,5 prosenttia esityksen alaan kuuluvista ulkomaalaisista osaajista koki tarkas-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

telujaksolla 2017—2021 työttömyyttä ja huomattava osa heistä työllistyi jo kolmen kuukauden aikana uudelleen. Uudelleentyöllistymistä helpottaa myös se, että esityksessä työnteko-oikeutta laajennetaan luvan alkuperäisen ammattialan lisäksi aidosti todetuille valtakunnallisille työvoimapula-aloille. Tämä tulisi koskemaan työntekijän oleskeluluvan haltijoita, koska tähän ryhmään sovelletaan saatavuusharkintaa ja luvat myönnetään ammattialakohtaisina. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin ne ammatit, joita työnteko-oikeuden laajentaminen koskisi. Sääntely tarkoittaisi, että työntekijän oleskeluluvan haltija saisi nykyisen työnsä ohella tehdä töitä asetuksen mukaisella ammattialalla tai jopa kokonaan vaihtaa uudelle alalle ilman velvollisuutta hakea uutta oleskelulupaa. Oleskeluluvan tulee vain olla voimassa. Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että valtakunnallisina työvoimapula-aloina korostuvat erityisesti sosiaali- ja terveysala sekä tietyt palvelu- ja teollisuusalat. Odotetun talouskasvun myötä on todennäköistä, että lista jatkossa pitenee. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan toki debatti, mutta täällä on yksi henkilö, joka on jonottanut, ja minä yritän huolehtia tässä, että pyytäneet henkilöt saavat puheenvuoron. — Täällä on Hänninen ensiksi, mutta sitten heti mennään debattiin.

17.08 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tänään käsittelyssä oleva kolmen tai kuuden kuukauden sääntö on olennainen askel selkeyttämään ulkomaalaisten työntekijöiden asemaa työttömyyden kohdatessa. Tämä hallituksen esitys antaa ulkomaalaisille työntekijöille selkeät pelin säännöt. Jos työntekijä ei löydä uutta työtä säädettyssä ajassa, hänen on poistuttava Suomesta.

Arvoisa puhemies! Esitys selkeyttää työntekijöiden oikeuksia ja antaa heille suoja-ajan uuden työn löytämiseksi. Tämä varmistaa, että työntekijöillä on realistinen mahdollisuus löytää uusi työpaikka ja välttää äkillinen maasta poistaminen. Tämä tarkoittaa myös sitä, että ulkomaalaisille työntekijöille ja heidän työnantajilleen ja viranomaisille on jatkossa selkeämpää, milloin maassa oleskelun edellytykset eivät enää täyty. Näin varmistetaan, että lainsäädäntö on oikeudenmukaista ja läpinäkyvää kaikille osapuolille.

Arvoisa rouva puhemies! Esitys ei kuitenkaan tarkoita, että Suomen houkuttelevuus kansainvälisten osaajien keskuudessa heikkenisi. Vastaavanlaista säätelyä tullaan säätämään kaikissa EU-maissa. Itse asiassa monissa maissa, kuten Ruotsissa ja Norjassa, vastaava työnhaku-aika on jo käytössä. Ruotsissa työntekijöillä on kolme kuukautta aikaa ja Tanskassa ja Norjassa kuusi kuukautta. Säännöllinen jälkivalvonta on osa vastuullista politiikkaa, ja tavoitteena on säilyttää ja lisätä Suomeen tulevaa ulkomaalaista työvoimaa, työperäistä maahanmuuttoa, jota me todella tarvitaan. Samalla varmistetaan, että oleskelu tapahtuu lainmukaisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys tuo lisää selkeyttä ja ennustettavuutta ulkomaalaisten työntekijöiden asemaan Suomessa. Se ei vähennä Suomen vetovoimaa ulkomaalaisten työntekijöiden keskuudessa, vaan päinvastoin tukee EU-tason kehitystä ja yhdenmukaistaa pelin sääntöjä koko Euroopan alueella. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten mennään debattikeskusteluun. — Ja sieltä edustaja Räsänen, Joona.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

17.11 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään aikaisemmin aamulla Tilastokeskus julkaisi oman väestöennusteensa. Väestöennusteen keskeinen havainto oli se, että Suomessa aikaisemmista väestöennusteista poiketen työvoiman määrä sittenkin kasvaa. Varmaan kaikki olemme tästä sitä mieltä, että tämä on positiivinen uutinen. Se on keskeistä meidän talouden kasvulle jatkossa.

Mutta yhtä keskeistä oli se havainto, minkä takia meidän työvoima kasvaa. Työvoima kasvaa vain ja ainoastaan työperäisen maahanmuuton kautta. Työperäinen maahanmuutto on Suomelle elinehto myös tämän väestöennusteen mukaan, muuten väestömme alkaisi pienenemään.

Senpä takia on tärkeätä, että me pystymme realisoimaan tämän kasvun. Sitä työtä ei pidä heikentää millään sellaisilla esityksillä, jotka heikentävät Suomen maakuva maailmalla. Niinhän tässä on käynyt, että hallitus omilla toimenpiteillään on heikentänyt Suomen maakuva maailmalla kansainvälisten osajien silmissä, ja se on väärin. Siksi tämä esitys on täysin haitallinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar.

17.12 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaankin tässä Tilastokeskuksen väestöennusteessa sinänsä se on positiivista, että maahanmuutto on meidän pelastuksemme, mutta ilman maahanmuuttoa seuraavan 20 vuoden aikana Suomen väkiluku pienenee puolella miljoonalla.

Arvoisa hallitus, arvoisa ministeri, tuntuu käsittämättömältä, että te olette tuomassa tämän esityksen eduskuntaan kaikista niistä lausunnoista ja tyrmäyksistä huolimatta, jotka tämä esitys on saanut. Te väitätte, että tällä ei ole suuria muutoksia, mutta totta kai sillä on muutoksia. Sen takia te olette tuoneet tämän eduskuntaan.

Tällä esityksellä ei ole mitään tekemistä todellisuuden kanssa, tosielämän kanssa, jossa rekrytointiprosessit kestävät. Myös kolmen kuukauden osalta saattaa olla monivaiheinen rekrytointiprosessi. No, mitä jos tämä henkilö jää vaikka kakkoseksi tai kolmoseksi? Lähetetäänkö hänet pois maasta? Joku muu maa saa hänestä erinomaisen työntekijän, mutta Suomi menettää, ennen kaikkea suomalainen yritys menettää.

Tämä on se viesti, minkä te haluatte lähettää maailmalle. Se on ikävää, se on valitettavaa. Elintärkeästä asiasta käydään iltalypsyä hallituksen sisällä, ja se on surullista katsottavaa, arvoisa hallitus.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sirén.

17.13 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä kyseisestä hallituksen esityksestä on käytetty varsin dramaattisia puheenvuoroja siitä lähtien, kun hallitusohjelma valmistui. Nyt kun katsotaan tätä hallituksen esitystä, mikä eduskunnassa on käsitteilyssä, niin siinä esityksessä vastataan moniin niihin huoliin ja siihen kritiikkiin, joita tässä matkan varrella on esitetty julkisuudessa ja täällä salissa.

Kun vastaava sääntely on Ruotsissa tuo kolme kuukautta, mikä lähtökohtana oli myös hallituksella, ja Tanskassa ja Norjassa kuusi kuukautta, niin tämä Suomen malli on tästä jotakuinkin puolestavälistä varsin isolle joukolle myös tämä puolivuotinen.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Erityisesti haluan nostaa vielä esille sen, että hallitus huomioi nämä kilpailukieltotilanteet ja myös turvaselvitystilanteet, jotka ovat olleet myös matkan varrella yksi konkreettinen huoli, jonka hallitus on ottanut lopullisessa esityksessä huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna.

17.15 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa työministeri, nyt täytyy kyllä kysyä, oletteko te tämän lain valmistelussa ollenkaan kuunnelleet niitä, jotka tekevät työpaikkoja ja työllistävät täällä Suomessa? Minulla on tässä paksu nivaska tulostettuna lausuntoja. Täällä on EK:lta, startup-yrityksiltä, yrittäjäjärjestöiltä, ja tämä ei kyllä mairittele tätä hallituksen esitystä.

Muutama nosto: Kolmen kuukauden sääntö on lisännyt merkittävästi ulkomaalaisten epävarmuutta ja haluttomuutta jatkaa työntekoa Suomessa — EK. Esitys on jo heikentänyt Suomen maakuvaa ulkomailla, erityisesti täällä jo työskentelevien ulkomaalaisten keskuudessa — tämäkin on EK:lta. Startup-yrittäjät ovat aivan järkyttyneet tästä esityksestä. Tämä lista on aivan todella pitkä: Täällä sanotaan, että meidän pitäisi painaa kaasua ja työperäisen maahanmuuton edellytyksiä pitäisi parantaa. Valitettavasti hallitus menee aivan väärään suuntaan.

Minä olen todella huolissani tämän lain sisällöstä ja ennen kaikkea tästä maakuvasta. Itse olen siellä hallintovaliokunnassa jäsenenä, ja tulemme todellakin perkaamaan tämän lain kunnolla. Tämä laki on aivan uskomaton.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

17.16 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan esityksen tavoitteena on selkeyttää tätä säännöstöä ja lisätä työvoiman liikkuvuutta sekä uudistaa ja parantaa ulkomaalaisten työntekijöiden työllistymistä Suomessa. Sosiaaliturvan tarve vähenee ulkomaalaisten työntekijöiden osalta, ja he voivat nopeammin työllistyä uudelleen työsuhteen päätyttyä, ja jos uutta työpaikkaa ei löydy tai ei löytyisi muutenkaan perustetta jatkaa oleskelua maassa, tulee ulkomaalaisen poistua silloin. Näillä muutoksilla on vaikutuksia maamme julkiseen talouteen laskien ensisijaisesti työttömyysturvamenoja ja toissijaisesti muita sosiaaliturvaetusmenoja. On siis Suomen talouden kannalta kannatettavaa, että näitä toimenpiteitä ja valvontaa tehostetaan. Jos työn tekemisen tahtoa löytyy, niin kyllä tästä maasta myös löytyy työpaikkoja.

Mitä tulee tähän maakuvaan, niin onko, arvoisa ministeri Satonen, Pohjoismaitten taso, EU-lainsäädäntö, jotenkin erilaista sitten muualla, Ruotsissa tai Norjassa, koska heidän maakuvansa eivät ole heikentyneet? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.17 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy muistaa, että tässä on kyse sellaisista henkilöistä, jotka ovat olleet täällä maassa jo työn perässä ja olleet työskentelemässä täällä, ja niillä on kotoutuminen tässä meneillään sen perusteella, ja nyt sitten tähän rakennetaan semmoinen kolmen kuukauden ja kuuden kuukauden raja. Kun muistetaan, että meillä on tällä hetkellä jokaista avointa työpaikkaa kohti viisi työtön-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

tä työnhakijaa, niin tässä tilanteessa on aika epätodennäköistä, että työllistyy näin nopeasti, kolmessa tai kuudessa kuukaudessa.

Sitten kun mietitään vielä, että kun ne kansainväliset osaajat hakeutuvat eri maihin, niin toisivatko he perheensä tämmöiseen epävarmaan tilanteeseen, jossa on kolme kuukautta tai kuusi kuukautta siinä tilanteessa? Niitten henkilöiden kannalta tämä tilanne on hyvin epävarma, kun katsotaan tätä kokonaisuutena, ja siinä mielessä nämä rekrytointiprosessit ja kaikki muutkin vievät helposti yli kolme kuukautta, vähintään kuusi. Periaatteessa on hyvä, että luodaan rajoja, mutta näiden rajojen pitäisi olla realistisia ja pidempiä. [Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras.

17.18 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies, olen ainoa Tynkkynen nykyään täällä salissa.

Tämä hallituksen esitys osaajien ulosheittolaista on haitallinen Suomen elinkeinoelämälle, työllisyydelle ja taloudelle, ja se pitää ehdottomasti hylätä. Kun hallitus lähetti esityksen lausuntokierrokselle, työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Sirén — joka näköjään ehtikin jo poistua salista — sanoi ”katsotaan tilanne lausuntokierroksen päätyttyä ja käsitellään huolellisesti”. Mitä lausuntokierroksella kävi? Laskujeni mukaan 119 lausunnonantajasta 117 vastusti tätä esitystä, ja nyt lausuntokierroksen jälkeen meillä on hallituksen esitys, joka olennaisilta, ratkaisevilta osiltaan on ihan yhtä huono kuin se esitys, jonka te lähetitte lausuntokierrokselle.

Ymmärrän, että yhdelle puolueelle on tärkeää tehdä kiusaa ulkomaalaisille ihmisille kaikilla mahdollisilla keinoilla, pienillä ja suurilla, mutta sitä minä en ymmärrä, ministeri Satonen, minkä takia te kokoomuksessa ja RKP:ssä alistutte tähän. Minkä takia hyväksytte ulkomaalaisten osaajien aseman heikentämisen silloinkin, kun sen maksajaksi joutuvat suomalainen yritys-elämä ja talous?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ingo.

17.20 Christoffer Ingo r (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Arbetsmarknaden är för tillfället på många sätt stel, styv och omodern, och här korrigerar regeringen faktiskt vissa problem. Regeringens förslag på tidsfristen när en person med uppehållstillstånd för arbete ska lämna landet kommer i grund och botten från ett EU-direktiv som ställer vissa krav på medlemsländerna. I SFP har vi arbetat för att arbetstagare från tredje länder ska kunna hitta nytt jobb så flexibelt som möjligt. Efter att den här lagändringen har trätt i kraft får en person med uppehållstillstånd för arbetstagare jobba inom de olika branscher som har brist på arbetskraft.

Arvoisa puhemies! Suomi ottaa tässä direktiivitulkinnassa mallia muista Pohjoismaista, meidän läheisimmiltä työvoimapolitiikan verrokkimailtamme. Nyt selkeytetään sääntöjä, jotka tällä hetkellä ovat hyvin tulkinnanvaraisia. Kun tämä muutos on tullut voimaan, voi henkilö, jolla on työperäinen oleskelulupa, työskennellä kaikilla työvoimapulaa kohtaavilla aloilla, ja se on mielestäni hyvä asia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

17.21 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on pelkkä heikennys, tämä sumutus ei auta sitä ollenkaan. On käsittämätöntä, että RKP:n edustaja täällä tätä puolustaa.

Hallituksen viesti maahanmuuttajille on, että me emme teitä halua tänne ja me teemme teidän elämästänne mahdollisimman hankalaa. Se on nimenomaan se kokonaisuus, koko tämä maahanmuuttopaketti — joka sisältää monia, monia eri lakiesityksiä — joka tulee nähdä kirkkaasti ja selvästi.

Tässä hallituksen esityksessä todetaan, että ulkomaalaisen työntekijän tavoitteena on yleensä, että hän voi viettää perhe-elämää Suomessa. No, esitetty laki luo sellaista epävarmuutta perheille, että hyvin todennäköisesti tänne jo työllistyneet tulevat muuttamaan mahdollisimman pian pois. Täällä työskentelystä haaveilevat perheelliset puolestaan valitsevat jonkun muun maan. On täysin epärehellistä väittää, että esityksellä, jolla säädetään niin huonosta turvasta kuin mahdollista, parannettaisiin maahanmuuttajien asemaa tai lisättäisiin työperäistä maahanmuuttoa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

17.22 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys on suoraan sanottuna aivan käsittämätön. Samaan aikaan, kun meillä Suomessa on valtava pula osaajista ja väestömme ikääntyy, hallitus esittää lakia, joka lähettää ulkomalaisille työntekijöille viestin: ”Suomi ei halua teitä tänne.”

On hämmentävää, että hallitus tuo eduskuntaan näin vahingollisen lakiesityksen. Tämä esitys vaikeuttaa työperäistä maahanmuuttoa, lisää epävarmuutta ja heikentää Suomen mainetta kansainvälisten osaajien keskuudessa. Työperäisen maahanmuuton edistäminen on Suomelle kohtalonkysymys väestörakenteemme ja osaajapulamme takia.

Kuten tiedämme, Suomi kamppailee ikääntyvän väestön, alhaisen syntyvyyden ja työikäisen väestön vähenemisen kanssa. Kansainväliset osaajat eivät ole vain toivottuja vaan meille aivan välttämättömiä. Juuri tästä syystä on huolestuttavaa, että hallituksen esityksessä viestitään, että Suomi ei ole valmis panostamaan työperäiseen maahanmuuttoon ja heidän houkutteluunsa ja pitovoimaan.

Arvoisa puhemies! Työperäinen maahanmuutto on Suomelle elintärkeä, ja tarvitsemme kansainvälisiä osaajia enemmän kuin koskaan. Hallituksen linja vain karkottaa heitä. Tämä esitys on aivan käsittämätön.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

17.23 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten tänään jo aikaisemmin tuossa kyselytunnilla sanoin, hallitusohjelman mukaan työperäisen maahanmuuton on vahvistettava julkista taloutta. Tuoreitten lukujen mukaan, mitkä täällä jo kerrottiin, Suomen väestö kasvaa maahanmuuton seurauksena. Eli puheet siitä, että tämä hallituksen politiikka nyt jotenkin kokonaisuudessaan karkottaisi osaavia ja työtä tekeviä ihmisiä tästä maasta, eivät pidä paikkaansa. Eli tänne tulee todellakin maahanmuuttajia töihin ja tulee vastaisuudessakin, ja tosiaan, tervetuloa.

Mutta maahanmuuttajien työttömyys kuitenkin yleisellä tasolla on, se tiedetään, kanta-väestöä suurempaa. Eli onkin hienoa, että nykyhallituksen linja tässä maahanmuuttopolitiikassa ottaa ikään kuin oppia ammattiurheilujoukkueista, esimerkiksi lentopallosta, mikä

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

on ministerille tuttu laji. Eli kun joukko ottaa ulkomaalaispelaajan, niin se ottaa nimen-omaan vahvistuksen, ei sellaista, jolle pallonkäsittely joudutaan opettamaan vasta täällä kotimaassa. Jos peli ei kulje, niin sitten lähdetään rapakon taakse.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

17.25 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä nimenomainen hallituksen esitys on ehkä eniten herättänyt keskustelua ja aiheuttanut epävarmuutta, ja sillä on jo konkreettisesti ollut vaikutuksia ja heikennyksiä Suomen veto- ja pitovoimaan kansainvälisten osaajien keskuudessa. Tästä on kesällä julkaistu muun muassa diplomi-insinöörien ja arkkitehtien ammattiliitto TEKin ja Teknologiateollisuuden yhdessä tekemä tutkimus, joka näyttää, että valtava epävarmuus on olemassa. Esimerkiksi teknologiateollisuus on kansainvälistynyt erittäin nopeasti, ja se on kuitenkin meidän talouden ja viennin ja kilpailukyvyn ja innovaatioiden tukijalka, ja siellä nämä kansainväliset osaajat ovat erittäin merkittävässä asemassa, jotta se kehittyy. Ja nyt tässä on ihan selvää, että edes tämä kuuden kuukauden suoja-aika ei näillä aloilla riitä, jos miettii niitä rekrytointiprosesseja ja toisaalta sitä, kuinka kova kilpailu näistä nimenomaisista osaajista on maailmalla. Haluaisinkin kuulla, mihin ministeri perustaa sen, että ette kanna huolta tästä kilpailukyvyn heikentymisestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

17.26 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys selkeyttää Suomessa työperusteisen oleskelun jatkumisen pelisääntöjä niin työnantajalle, työntekijälle kuin viranomaisille. Työntekijän asema on turvatumpi, kun suoja-aika on lakiin kirjattu. Tavoitteena on, että saamme pidettyä maassa tarvitsemamme ulkomaalaisen työvoiman, mutta samaan aikaan pystymme reagoimaan siihen, jos oleskelu ei enää laissa säädettyjen ehtojen mukaista ole. Onhan se luonnollista, että työssäoloa edellytetään, jos Suomessa oleskelun perusteena on työ. Työttömyyden suoja-aika säädetään jatkossa kaikissa EU-maissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

17.26 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys uhkaa heikentää Suomen houkuttelevuutta ja kilpailukykyä juuri sillä hetkellä, kun meidän pitäisi luoda vakautta ja varmuutta työmarkkinoille. Esimerkiksi Rauman ja Porin alueelle on tälläkin viikolla uutisoitu positiivisia uutisia vihreän teollisuuden hankkeista. Mikäli kyseiset hankkeet etenevät investointipäätöksiksi, niin tarvitaan näiden hankkeiden maaliin saattamisessa paljon ulkomaalaista työvoimaa, kuten tarvittiin myös Olkiluoto 3 -projektissa. Ikävä kyllä, emme ole kyenneet pitämään Suomen työmarkkinoiden käytössä kyseisestä projektista vapautuneita ammattilaisia riittävän hyvin, ja tästä pitää oppia, eikä tehdä tämänkaltaisia esityksiä, mitä nyt saliin tuodaan. Osaajapula on todellinen ongelma, ja avainosaajat eivät vie kenenkään työpaikkaa vaan luovat uutta työtä ympärilleen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

17.27 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä lakimuutos sai laajaa arvostelua kesän lausuntokierroksella. Lähes kaikki lausunnonantajat pitivät määräaikoja liian lyhyinä. Kuten täällä on todettu, esimerkiksi Teknologiateollisuus on vedonnut toistuvasti hallitukseen ja korostanut mahdollisia negatiivisia vaikutuksia paitsi Suomen maakuvaan myös houkuttelevuuteen laajemmin kansainvälisten osaajien kohdemaana.

Ymmärrän hyvin sen, että tämänkin HE:n kohdalla hallitus haluaa vedota muihin Pohjoismaihin, mutta ajattelen, että se on ehkä hieman laiskaa — nimittäin Suomessa huoltosuhde heikkenee muita Pohjoismaita nopeammin, kokonaishedelmällisyys on meillä alhaisempaa, tarve työperäiselle maahanmuutolle on ylipäättään Suomessa hyvin erikaltainen kuin se on esimerkiksi Ruotsissa. Juuri tämän takia nimenomaan se, että Suomi ei säätäisi EU-direktiivin minimin mukaan, vaan Suomi säätäisi täällä niin, että täällä olisi pidempi aika, voisi tuoda Suomelle kilpailuetua kansainvälisten osaajien keskuudessa, ja siksi en yhtään ymmärrä, millä täällä hallituspuolueet, muut kuin perussuomalaiset ja kristillisdemokraatit, voivat tätä puolustaa. Ymmärrän hyvin, että täällä ei kokoomuksesta ole enää montaa edustajaa, mutta se, että RKP:stäkään kukaan ei ole täällä salissa, kertoo varmaan ihan riittävästi tästä asiasta. [Juho Eerola: Kokoomuslaisia on yhtä monta kuin vasemmistoliitosta!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen.

17.29 Jessi Jokelainen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä kyseisen hallituksen esitys on räikeässä ristiriidassa sen käsittääkseni yhteisen tavoitteen kanssa, että työperäistä maahanmuuttoa tulee helpottaa. On perusteetonta tai epärehellistä väittää, että mahdollisimman heikosta työllistymisen tuesta säätämällä edistettäisiin työmarkkinoiden tilannetta laisinkaan. Näinä taantuman aikoina olisi kohtuuton vaatimus jopa monelle suomalaiselle työllistyä, mikäli sille olisi asetettu tiukka määräaika tai varallisuusraja.

Jotta Suomeen olisi houkuttelevaa työllistyä, meidän tulee sanktioimisen sijasta mahdollistaa. Itse en voi missään tapauksessa kannattaa hallituksen esitystä kolmen tai kuuden kuukauden työllistymisaikarajasta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

17.30 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oppositiopuolueet ovat jatkuvasti murehtineet sitä, että tämänkaltaiset lakimuutokset tahraavat mainetamme. Tämä on väitteenä käsittämätön. [Vasemmalta: Ei ole!] Hallituksen uusi linjaus ei mitenkään eroa yleispohjoismaalaisesta suunnasta tai linjasta. Päinvastoin, näin on toimitettu muualla jo pitkään, kuten tekin siellä tiedätte.

Täällä Suomessa vaan tuntuu olevan sellainen kulttuuri, että kaikille pitää antaa kaikkea ilman mitään velvoitteita. Sen takia me olemmekin talouden osalta tässä tilanteessa, erittäin vaikeassa tilanteessa.

Jos oppositiopuolueet olisivat oikeasti huolissaan maakuvastamme, niin ehkä teidän olisi hyvä katsoa peiliin. Teidän oma viestinne lisää pelon ja epävarmuuden ilmapiiriä. Suomi ei pärjää teidän näkemyksenne mukaan ilman työperäistä maahanmuuttoa. Vaikutus ei

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

näy pelkästään ulkomaalaisten medioiden sivuilla vaan myös nuorten epävarmuudessa tulevaisuuden suhteen.

Arvoisa puhemies! Työperäisen maahanmuuton pitää olla aina kansantalouden kannalta kestävä. Siitä tässä laissa on kyse, ei siitä, että jotain kiusattaisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Suhonen.

17.31 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt tämä käsittelyssä oleva laki voi pahimmillaan vaikutuksiltaan olla sellainen, että se toisen maan kansalainen, joka aidosti haluaa töitä tehdä ja itsensä elättää työllä, joutuu poistettavaksi maasta ennen sitä työllistymistä. Liian lyhyt suoja-aika uuden työn etsimiseen voi aidosti tulla esteeksi hakeutua suomalaisille työmarkkinoille ja asettaa Suomessa jo asuvat työntekijät kohtuuttomaan tilanteeseen työsuhteen päättyessä. Työperäisen hyväksikäytön riski voi kasvaa, mikäli oleskelulupaa jatkaakseen on otettava vastaan mikä tahansa työpaikka millä tahansa ehdoilla, ja työntekijä voi joutua riippuvuussuhteeseen uudesta työnantajasta. Näitä työperäisen hyväksikäytön esimerkkejähän meillä on jo valitettavan paljon olemassa ennestään. Arvoisa työministeri, miten te estätte nämä lisääntyvät riskit?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen.

17.32 **Eemeli Peltonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee työperäistä maahanmuuttoa, ja kansainvälinen kilpailu osaavasta työvoimasta tulee vain kiristymään. Kuitenkin tämä hallituksen vahingollinen esitys lyö korville niitä tärkeitä tavoitteita työperäisen maahanmuuton lisäämisestä. Hallituksen maastapotkulaki vaikeuttaa työperäisen maahanmuuton vahvistamista, lisää täällä jo työskentelevien epävarmuutta ja kaiken lisäksi heikentää myös Suomen maakuvaa osaajien silmissä. Jos, hallitus, ette tässä asiassa usko oppositiota, niin uskokaa vähintään elinkeinoelämää, yritysmaailmaa, sieltä kantautuvia viestejä. Esimerkiksi Elinkeinoelämän keskusliitto on lausunnossaan todennut, että hallituksen esitys on jo lisännyt merkittävästi ulkomaalaisten epävarmuutta ja haluttomuutta jatkaa työntekoa täällä Suomessa. Tämä on tullut esiin useissa keskusteluissa Suomessa toimivien yritysten ja työnantajien kanssa. Arvoisa työministeri Satonen, miten vastaatte tähän elinkeinoelämän ja yritysmaailman vakavaan huoleen ja kritiikkiin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan vielä kolme puheenvuoroa ja sen jälkeen mennään sitten puhujalistaan, mutta sitä ennen saa ministeri vastata. — Edustaja Hänninen.

17.33 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erinomainen asia, että Suomessa on selkeät säännöt työperäiseen maahanmuuttoon. Se on työnantajan, työntekijän ja Suomen etu. Säännöt ovat välttämättömiä. Hallitus menee nyt aivan oikeaan suuntaan, kiitos siitä. Arvoisa ministeri, mikä on mielestänne työntekijän suurin etu tässä esityksessä? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Rantanen, Piritta.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

17.34 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässähän on nimenomaan kyse siitä kokonaisuudesta, siitä ilmapiiristä ja siitä paketista, mitä hallitus tarjoilee ulkomaalaisille työntekijöille.

Muutama edustaja jo viittasi tähän väestöennusteeseen, niin siinäkin on kuitenkin huomioitava sellainen seikka, että se ei todellakaan ole osannut huomioida näitä hallituksen tekemiä esityksiä eikä hallituksen toimia eikä sitä ilmapiiriä, joka tähän maahan on luotu — ja se on nimenomaan se toive ja näkymä siitä, että jos meille saadaan maahanmuuttajia edelleen samaan tahtiin kuin on aiemmin saatu, niin meidän väestö kehittyy positiivisesti. Mutta se on nimenomaan ennuste, ja niin kuin taisi olla, kun sieltä perussuomalaisten joukoista tätä jo arveltiin, että ennusteet eivät pidä paikkaansa, niin juuri sellaista politiikkaanhan nyt ollaan tekemässä, että ne eivät välttämättä pidä paikkaansa.

Mutta toivoisinkin perussuomalaisilta ehkä vastausta sitten siihen, että jos tästä esityksestä haetaan jotakin positiivista, niin onhan se nyt hienoa, että ulkomaalaisella työntekijällä on tämä kolme kuukautta aikaa etsiä uusi työ ja katsella, kun porrastuksen jälkeen suomalaisella työntekijällä sitä aikaa on enää vain kaksi kuukautta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, ja sitten ministeri.

17.35 **Mikko Polvinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Opposition väitteet hallituksen esityksestä ovat turhan liioiteltuja ja osin tuulesta temmattuja. [Paula Werning: Entäs asiantuntijat?] Ei Suomen maine murene siitä, että teemme maltillista muutosta maahanmuuttolainsäädäntöön. Muut Pohjoismaat ovat toteuttaneet vastaavia jo aikoja sitten, eikä niiden mainetta ole pilattu. Ruotsin maine kärsii aivan toisenlaisista maahanmuuttopoliittisista ongelmista.

Oppositio myös väittää, että tämä laki estäisi osajien maahanmuuton. Tämä ei pidä paikkaansa. Erityisasiantuntijoille annetaan kuusi kuukautta aikaa löytää uusi työ, ja jatkossa työpaikkoja voi hakea työvoimapula-aloilta. Jos osajapula on niin huutava kuin väitetään, ei uudelleentyöllistämisen pitäisi olla ongelmia.

Mitä tulee niin sanottuun ulosheittolakiin, nykylaki mahdollistaa jo nyt ulosheittokäytännöt. Me vain selkeytämme pelisääntöjä ja tarjoamme kohtuullisen kolmen tai kuuden kuukauden ajan löytää uusi työ. Onko opposition mielestä oikein, että työperäinen ulkomaalainen voisi jäädä veronmaksajien rahoilla Suomeen ilman työtä kuinka kauan huvittaa?

Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä ja kiittäisinkin: käyhän nyt niin, että me otetaan tästä Ruotsin tiestä letkut irti ja otetaan tässä Suomen tie?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Ja sitten ministeri, enintään viisi minuuttia.

17.36 **Työministeri Arto Satonen:** Arvoisa rouva puhemies! Aloitan sillä, että jos täällä joku nyt ajattelee, että Suomessa on tällä hetkellä voimassa sellainen laki, että täällä saa olla ihan määräämättömän ajan, jos jää jossakin hakuprosessissa toiseksi tai kolmanneksi, niin näin ei ole, vaan tälläkin hetkellä käytännössä Migri on noudattanut tätä kolmen kuukauden sääntöä. Mutta kun sitä tietoa ei ole välttämättä saatu, niin silloin se käytännössä on tullut siinä vaiheessa, kun lupa on pitänyt uusia. Mutta tälläkin hetkellä on siis ollut järjes-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

telmä, että jos työn perusteella on Suomeen tultu ja jos työtä ei enää ole, niin se on peruste sille, että myöskin maasta joutuu poistumaan. Nyt vaan saadaan tähän selkeät pelisäännöt, kuten täällä puhuttiin.

Lisäksi, mitä tähän maakuvakeskusteluun tulee, niin kuten sanottiin ja täällä hyvin tuli se esille, niin tämä on täysin pohjoismaisessa linjassa. Ruotsissa on vielä hieman tiukempi ja Tanskassa ja Norjassa hieman löysempi kuin tämä, eli tämä on siitä puolivälistä. Minun mielestäni hyvin järkevällä tavalla on jaoteltu tämä kolmen kuukauden ja kuuden kuukauden sääntö, koska se on ihan selvää, että jos haetaan vaikka akateemisiin työtehtäviin, niin hakuprosessit ovat pidempiä [Veronika Honkasalon välihuuto] kuin esimerkiksi siinä, että haetaan vaikka palvelualan tai maatalouden töihin.

No, sitten vähän tästä mittasuhteesta. Omakin näkemykseni on kyllä vahvasti se, että tämä asia on saanut suhteessa näihin vaikutuksiin aikamoiset mittasuhteet, koska näitä henkilöitä, joita tämä ylipäättään voi koskettaa nykyisessä tilanteessa, on hiukan yli 50 000. Ja kun heistä on jäänyt vuosittain tällä hetkellä historiatiedon mukaan kaksi ja puoli prosenttia työttömäksi, niin se tarkoittaa, että hiukan toistatuhatta ihmistä on niitä, joita tämä ylipäättään on voinut koskea, ja heistä huomattava osa on jo kolmen kuukauden ajanakin työllistynyt, eli tässä puhutaan muutamista sadoista. Täytyy muistaa myöskin se, että ne ihmiset, jotka ulkomailta tänne tulevat töitä tekemään, tulevat lähtökohtaisesti siksi, että he elättävät sillä itsensä ja läheisensä. Osa heistä siirtyy ilman muuta — vaikka meidän rakennuslalla hyvin nähdään, että kun Suomessa rakennetaan tällä hetkellä vähän, niin monet ulkomaalaiset työntekijät ovat menneet sinne, missä rakennetaan. Se on hyvin luonnollista.

Se, vaikuttaisiko tämä nyt siihen, että Suomeen ei olisi tulijoita: Siihen en kyllä usko. Meillä on tulijoita ollut nyt ennätysmäärä — ja tätäkin asiaa jo keskustelussa on kyllä pyöritetty — eikä se ole vielä heijastunut siihen millään tavalla. Meillä on tarkoitus tehdä Filippiinien, Vietnamin ja Intian kanssa valtiotason sopimus tästä työperäisestä maahanmuutosta hallitusohjelman linjauksen mukaisesti vielä muutaman kuukauden sisällä, ja näistä maista on todella paljon Suomeen tulijoita. Tälläkin hetkellä jo 25 prosenttia työperäisestä maahanmuutosta tulee näistä maista.

Sitten täällä kysyttiin myös sitä, mitä hyviä puolia tässä on työntekijälle. No, esimerkiksi tämä työnteko-oikeuden laajentaminen, joka nyt on siis sidottu vain siihen yhteen toimialaan, eli jatkossa voi hakea miltä tahansa työvoimapula-alalta. Se on mielestäni erittäin isokin asia. Jos ajatellaan vaikka sitä, että meillä on henkilö, joka menettää teollisuudessa työpaikkansa ja jos hänellä on mahdollisuus vaikka maataloudesta hakea työpaikkaa samalla luvalla muuttamatta paikkakunnalta toiselle, niin se on aikamoinen etuoikeus, eli pidän sitä kyllä erittäin hyvänä.

Mitä tulee työperäiseen hyväksikäyttöön, niin sitä vastaan hallituksella on varmasti vahvin ohjelma, mitä on ollut — väittäisin, että mitä millään hallituksella on ollut — ja me tehdään tässä myös kansainvälistä yhteistyötä ELAn kanssa ja myöskin esimerkiksi Viron viranomaisten kanssa. Itse asiassa vielä tänään myöhemmin käsitellään tätä marjanpoimijoihin liittyvää lainsäädäntöä, jossa edellinen hallitus ei saanut mitään aikaan, mutta nyt täällä tulee selkeät pelisäännöt sille, että myös heidän työehtonsa ovat hyvällä tasolla, ja niin tulee tietysti ollakin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten mennään puhujalistaan. Huomioittehan, että tämä on aikarajoitettu ja suurin piirtein kello 17.46 sitten lopetellaan. — Ja siellä on edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

17.41 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! Kauppakamarien kyselyn mukaan 45 prosentilla yrityksistä on pulaa osaavasta työvoimasta, 59 prosenttia yrityksistä kertoo osaavan työvoiman saatavuuden rajoittavan liiketoiminnan kasvua ja kehittämistä, ja tämä on siis nykyisessä suhdannetilanteessa. Aiemmin luvut ovat olleet vielä tätä korkeampia.

No nyt tässä tilanteessa, jossa suomalaiset yritykset kärsivät osaajapulasta ja osaajapula rajoittaa niiden kasvua, hallitus päättää tuoda tänne esityksen, joka pahentaa osaajapulaa ja vaikeuttaa kansainvälisten osaajien saamista entisestään.

Eikä teidän tarvitse uskoa minua tai muita oppositiopuolueiden edustajia, mutta uskoi-sitte edes suomalaisia yrityksiä ja elinkeinoelämää.

Elinkeinoelämän keskusliiton jäsenkyselyn mukaan kolmen kuukauden säännöllä olisi 59 prosentin mielestä kielteinen vaikutus Suomen maineelle työperusteisen maahanmuu-ton kohteena. 52 prosenttia ilmaisi kyselyssä huolen, että lakimuutoksen aiheuttama epä-varmuus olisi syy hakeutua pois Suomesta herkemmin. Nämä ovat siis niitä yrityksiä, jot-ka työllistävät konkreettisesti niitä ulkomaisia osaajia, joita tämä hallituksen esitys koskee.

Elinkeinoelämän keskusliitto onkin todennut tästä esityksestä: ”Yrityksissä ihmetel-lään, miksi hallitus on hankaloittamassa mahdollisuuksia rekrytoida osaavia työntekijöitä ulkomailta ja samalla vaikeuttamassa menestymistä kansainvälisillä markkinoilla.” Tai mitä sanoo Suomen Yrittäjät: ”Kolmen tai kuuden kuukauden suoja-ajasta säättäminen hal-lituksen kaavailemalla tavalla antaa ulkomaalaisille työntekijöille ja heidän perheenjäse-nilleen viestin, ettei heidän oleskeluaan pidetä myönteisenä. Työperäistä maahanmuuttoa koskevan politiikan tiukentuminen voi heikentää Suomen kilpailukykyä kansainvälisistä osaajista.” [Ben Zyskowitz: Aikaisemmin moititte, että kuuntelemme heitä liikaa!] Suo-men startup-yhteisö sanoo: ”Hallituksen luoma imagollinen kuva on huolestuttava. Erityi-sen haitallisena Suomen startup-yhteisö pitää hallitusohjelman kirjausta, jossa Suomessa työtä tekevä henkilö joutuu poistumaan maasta, jos irtisanoutumisen tapahtuessa hän ei löydä uutta työtä kolmen kuukauden aikana. Tämä luo valtavaa epävarmuutta ja imago-haittaa Suomelle”, edustaja Zyskowitz. Linaan jälleen Suomen startup-yhteisöä: ”Yksi-kin tämänkaltaisen osaaja voi yrityksen kautta tuoda miljoonia euroja yhteiskuntamme ve-rokassaan hyvinvointivaltiomme turvaamiseksi.” Ja Suomen startup-yhteisö kiteyttää mie-lestäni hyvin: ”Tämä kolmen kuukauden linjaus ei tule hyödyttämään ketään, vähiten Suo-men valtiota.”

No, mitä sanoo Teknologiateollisuus: ”On siis selvää, että kansainvälisten osaajien ase-ma vaikeutuu merkittävästi, eivätkä he ole enää tasa-arvoisessa asemassa suomalaisiin työ-kavereihinsa verrattuna. Työnantajien hallinnollinen taakka ja byrokratia lisääntyvät”, kii-tos kokoomus, ”todennäköisesti myös kustannukset kasvavat.” Selvennyksenä, että ”kii-tos kokoomus” oli siis oma lisäykseni. Se ei ollut tässä Teknologiateollisuuden kannan-otossa. [Ben Zyskowitz: Näin arvelimme!] ”Viimeisin lakiesitys voisi toteutuessaan pa-himmillaan jopa vähentää työnantajien halukkuutta rekrytoida kansainvälisiä osaajia.”

Esityksen peruskohdat tuntuvat suorastaan järjenvastaisilta väestökadosta ja osaajapu-lasta kärsivässä Suomessa. Onkin syytä kysyä, miksi hallitus ajaa muutosta härkäpäisesti eteenpäin. Onko pienellä Suomella Euroopan pohjoislaidalla todella tähän varaa? Ja jäl-leen hyvä kiteytys Teknologiateollisuudelta: ”Suomi maksaa kovan hinnan hallituksen kolmen kuukauden lakihankkeesta.” Myös Keskuskauppakamari on mielestäni onnistunut kiteyttämään hyvin tämän hallituksen esityksen merkityksen: ”Nyt esitetty malli on Suo-men taloudelle vahingollinen ja imagolle haitallinen.”

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

No, mitä sitten pitäisi tehdä, jos sattuu välittämään suomalaisista yrityksistä ja elinkeinoelämästä? No Keskuskauppakamarilla on ollut mielestäni aivan passeli malli esittää. Keskuskauppakamari on esittänyt, että muutetaan tämä kolmen tai kuuden kuukauden ulosheittolakisääntö 6—12 kuukauden pituiseksi, jotta ihmisillä on riittävästi pelivaraa hakea uutta työtä, ja tehdään siitä sellainen, että työnhakija itse ilmoittaa, jotta työnantajaa ei tässä kuormiteta uudella hallinnolla ja byrokratialla.

No, tässä keskustelussa on puolusteltu tätä mallia viittaamalla muihin Pohjoismaihin si-vuuttaen kokonaan se, että taitapa olla niin, että muilla Pohjoismailla on hieman enemmän erilaisia vetovoimatekijöitä käsissään kuin Suomella. Katsokaa palkkatasoa Norjassa tai Tanskassa. Onkohan niin, että kun kansainvälisistä osaajista on kova kilpailu, niin joil-lakin näillä muilla Pohjoismailla on maksaa hieman parempia palkkoja? Tai katsokaa, miten näissä maissa on pitkä historia työperäisestä maahanmuutosta, miten siellä on jo odot-tamassa yhteisö, johon on helpompi myös uusien osaajien tulla maailmalta kuin ehkä Suo-messa. [Mira Niemisen välihuuto] Tai katsokaa, mikä on talouden tilanne ylipäättään kai-kissa muissa Pohjoismaissa, ja miten se vetää paremmin ja houkuttelee sitä kautta kansain-välisiä osaajia.

Arvoisa puhemies! Edustaja Eerola ilokseni käytti vertausta urheilujoukkueesta ja siitä, että niihin saadaan ulkomaalaisvahvistusta. Häneltä jäi ehkä huomaamatta, että Yle juuri kertoi tuoreessa uutisessaan siitä, miten hallituksen toinen heikennys maahanmuuttopoli-tiikkaan, siis kansalaisuuslakia koskeva heikennys, vaikeuttaa niiden ulkomaalaisvahvis-tusten saamista suomalaisiin urheilujoukkueisiin. [Mira Niemisen välihuuto] — Kyllä, tä-mänkin hallitus pystyy halutessaan pilaamaan, kun haluaa noudattaa nuivaa maahanmuut-topolitiikkaa.

Ja te, ministeri Satonen, vetoatte siihen, että tähän koskee vain pientä joukkoa ihmi-siä. No, ensinnäkin se maine ja se viesti, mikä lähtee tästä maasta muualle, kun kansainvä-liset osaajat pohtivat, että hakisinkohan Suomeen vai ehkä Englantiin tai Kanadaan tai oli-sikohan parempi työskennellä vaikka Ranskassa — kun he pohtivat näitä vaihtoehtoja, niin tämä viesti itsessään on vahingollinen, vaikka tämä itse esityksen ominaisuus koskisikin sinänsä pientä joukkoa ihmisiä. Ja vaikka se koskisi vain pientä joukkoa ihmisiä, niin kun olemme tässä tilanteessa, Suomen taloudessa ja työllisyydessä, me emme tarvitse yhtään väärään suuntaan etenevää esitystä, vaikka se olisikin jossain tapauksessa ehkä pieni. [Heikki Vestman pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Yksi vastauspuheenvuoro. Sen jälkeen me siirrymme toiseen asiaan. — Edustaja Vestman.

17.48 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän Orpon hallitus toivottaa osaavat maahanmuuttajat tervetulleiksi Suomeen — tekemään töitä, yrit-tämään ja opiskelemaan.

Tämä on hyvin tasapainoinen lakiesitys. Hallitus yhtäältä sujuvoittaa työperusteista maahanmuuttoa ja toisaalta huolehtii, että se on julkiselle taloudelle kestävä.

Nyt korjataan ensinnäkin se, että nykyisinhän työntekijän työluvalla Suomessa oleva henkilö ei saa tehdä töitä millään muulla alalla kuin siinä tehtävässä, johon tämä työ lupa on annettu. Tällainen ahkeruuden rajoitushan on järjetön, ja sen hallitus nyt korjaa. Vihdoin-kin. Ei kai esimerkiksi SDP tai muu oppositio tätä vastusta. Marinin hallitushan ei laittanut kortta ristiin sen eteen, että työnteke-oikeutta laajennettaisiin.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Toiseksi esitetään se, ettei työperusteisesta maahanmuutosta tule sosiaaliturvaperusteista maahanmuuttoa. Tämä kolmen kuukauden tai kuuden kuukauden sääntö vastaa [Puhemies: Aika!] Migrin soveltamiskäytäntöä ja yleispohjoismaista linjaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.49.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.54.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 6 käsittelyä, jossa keskustelu jatkuu. — Edustaja Razmyar.

18.54 **Nasima Razmyar sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on tosiaankin esittämässä, että työperusteisella oleskeluluvalla Suomessa työskentelevän työsuhteen päättyessä ennenaikaisesti olisi työntekijällä jatkossa vain kolme kuukautta aikaa löytää uusi työ. Aika on kuusi kuukautta vain tietyille ryhmille, kuten erityisosajille.

On todella vaikea ymmärtää, että hallitus todella tuo tämän esityksen nyt eduskuntaan. Perustelut ontuvat. Hallitus on jopa itse todennut, että esitys ei itse asiassa tuo suurta muutosta. Herääkin kysymys, minkä takia kaikesta kriitikistä huolimatta hallitus puskee niin voimakkaasti nyt tätä esitystä eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Tilastokeskus julkaisi tosiaankin tänään uuden väestöennusteen. Suomella on yksi valtava talouteemme, yhteiskuntaamme ja huoltosuhteeseemme vaikuttava haaste, ja se on syntyvyys. Ennusteissa Suomeen suuntautuvan nettomaahanmuuton oletetaan kasvavan selvästi aiemmista ennusteista, ja tähän on positiivinen asia. Maahanmuuton kasvun vuoksi Suomen väkiluku tulevana vuosikymmeninä kasvaisi eikä supistuisi. Tämä on hyvä skenaario. Sen sijaan perussuomalaisten ryhmäpuheenjohtaja epäili jo tätä tänään, ja ymmärrän hyvin — jos keinot ovat ne, että maahanmuuttoa halutaan vähentää, pysäyttää, niin totta kai tätäkin lukua ja skenaariota kannattaa epäillä. Tämän päivän uutisen valossa on myös hyvin käsittämätöntä ajatella ja ymmärtää, että hallitus todella haluaa rajoittaa maahanmuuttoa, ennen kaikkea työperäistä maahanmuuttoa.

Vaikka hallitus on väittänyt, että esityksellä ei ole isoa vaikutusta, olen kuitenkin erittäin huolissani siitä vaikutuksesta, minkä se tulee antamaan ennen kaikkea sen viestin kautta, jota tämän esityksen myötä lähetetään ulkomaalaisille työntekijöille mutta myöskin niille, jotka jo tässä maassa asuvat. Viesti on se, että te ette ole tervetulleita maahan. Sellainen viesti osuu syvemmälle, kiirii pidemmälle ja aiheuttaa enemmän vahinkoa kuin tässä ymmärretään. Esitys vaikuttaa Suomen maakuvaan ja ennen kaikkea Suomen houkuttelevuuteen.

Hallitus tuijottaa tilastoja, mutta ei ymmärrä, että tilastojen takana on ihmisiä, perheitä, inhimillisiä tekijöitä. Työperäisen maahanmuuton rajoittaminen ei edistä Suomeen saapumista eikä Suomeen jäämistä. Virhe on jo tapahtunut.

Jokainen ymmärtää aivan arkielämän tositalanteissa, että edes kolmen kuukauden aikana työnhaku ei ole aina niinkään yksinkertaista. Se, että lähetetään työhakemuksia, käy-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

dään läpi monivaiheinen rekrytointiprosessi, solmitaan uusi työsopimus — kaikki nämä saattavat kestää viikkoja. Mutta tässä, kuten todettua aiemmin, halutaan ennen kaikkea lähettää viesti.

Arvoisa puhemies! Lakiluonnos sai täydellisen tyrnäyksen kaikilta. Yli sadasta lausunnosta ja lausunnonantajista vain kaksi puolsi tätä esitystä. Esitykseen ei ole tyytyväinen oikeastaan kukaan: eivät työnantajat, eivätkä työntekijät; ei EK, ei Akava; eivät pääomasijoittajat, eivätkä mikro- ja yksityisrittäjät; eivät ely-keskukset, eikä TE-toimisto. Huolet ovat aitoja. Hallituksen esitys ei edistä Suomen talouskasvua. Se ei edistä kilpailukykyä eikä houkuttelevuutta, vaan päinvastoin vaikeuttaa suomalaisten yritysten toimintaympäristöä ja saattaa jopa lisätä työvoimapulaa.

Suomi käy tällä hetkellä globaalia kilpailua osaajista, eikä kilpailu todellakaan rajoitu pelkästään erityisosaajiin. Meillä on valtava kilpailu jo Euroopan sisällä, ja siinä vauhdissa Suomen on ennen kaikkea pysyttävä mukana. Tänään olemme paljon puhuneet Pohjoismaista, ja kuten moni edustaja täällä on todennut, Pohjoismaissa on täysin erilainen huoltosuhde kuin Suomessa, ja meidän täytyy tehdä kaikkemme, jotta voimme kiritä ennen kaikkea muita Pohjoismaita.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on Suomen edun vastainen. Pienet muutokset eivät poista esityksen perustavanlaatuisia ongelmia tai ratkaise lausuntopalautteissa esitetyjä erittäin painavia huolia. Toivottavasti edes valiokuntakierros toisi jonkinlaista tolkkua tähän esitykseen. Sen takia ääntä kannattaa nyt pitää, ja sen takia sitä ääntä kannattaa myös hallituksen kuulla.

Valitettavasti tämänkin esityksen takana on Suomelle hyvin vahingollinen dynamiikka, jossa kokoomus ja RKP suostuvat tukemaan perussuomalaisten valitettavasti tässä kohtaa erittäin nuivaa maahanmuuttopolitiikkaa, jotta tämä hallitus pidetään koossa. Suomen tulevaisuuden kannalta elintärkeistä toimista käydään poliittista iltalypsyä, jonka lopputulos on valitettavasti korkeintaan hailea. Hallituksen maahanmuuttopolitiikka on jo nyt uhaksi Suomen maakuvalle ja aiheuttanut Suomen romahduksen kansainvälisessä vertailussa.

Mutta me kaikki täällä, arvoisa puhemies, tiedämme, että Suomi pystyy parempaan. Suomi on hyvä maa, tänne halutaan tulla tekemään töitä, tänne halutaan tulla perustamaan perhettä. Pidän erittäin tärkeänä, että hallitus muuttaa tämän esityksen ja tekee Suomesta houkuttelevan maan myös työperäisen maahanmuuton osalta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

19.01 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Siihen nähden, kuinka paljon keskustelua tämä lakiesitys on herättänyt julkisuudessa, pitää kyllä ihmetellä, että täällä salissa on näin vähän edustajia paikalla. Marinin hallituskaudella oli hyvin tavallista, että hallituspuolueiden edustajilla tai eri eduskuntaryhmillä oli miehitys salissa, ja me todellakin puolustimme niitä lakiesityksiä viimeiseen asti, mutta täällä varsinkin RKP:n linja ihmetyttää todella paljon. Systemaattisesti jokaisessa maahanmuuttoa kiristävässä lakiesityksessä he ovat joko poissa kokonaan, tai sitten edustaja Biaudét pitää puheenvuoron, jossa kritisoi hallituksen politiikkaa. Tämä on minusta todella kummallista.

Arvoisa puhemies! ”Te ette ole tänne tervetulleita, tai jos tulette, teemme elämästänne mahdollisimman hankalaa.” Tämä on todellakin se viesti, jonka hallitus toistaa maahanmuuttajille lakiesitys toisensa jälkeen. Ja nimenomaan täällä tänäänkin on korostettu, että tämä tulee nähdä kokonaisuutena, ikään kuin pakettina, joka koostuu monista eri lakiesi-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

tyksistä, joissa varsinkin hauraassa asemassa olevien maahanmuuttajien asemaa kiristetään, ja niin myös tehdään tässä lakiesityksessä. Käsiteltävän esityksen mukaan työluvalla työttömäksi jääneen on poistuttava maasta, jollei onnistu löytämään työtä kolmen tai kuuden kuukauden suoja-ajan kuluessa.

Kyseessä on EU-direktiivin velvoittava säännös, jonka mukaan työttömyyden suoja-ajan vähimmäispituuden on oltava kolme kuukautta alle kaksi vuotta Suomessa työskennelleillä ja kuusi kuukautta yli kaksi vuotta työskennelleillä ulkomaalaisilla. Positiivisia joustoja tehdään vain erityisasiantuntijoiden ja johtajien osalta, jotka saavat heti kuuden kuukauden suoja-ajan.

EU:n yhdistelmälupadirektiivin mukaan jäsenvaltioille jää vapaaehtoiseksi säätää toimeentulon varmistamisesta. Ja hallitushan siitä tietenkin säätää. Kuuden kuukauden suojaosa työttömyyteen ei siis ole automaatio edes yli kaksi vuotta Suomessa työskennelleille, vaan sen ehtona on todentaa riittävä toimeentulo tai varallisuus työttömyyden aikanaan. On epärehellistä väittää, että esityksellä, jolla säädetään niin huonosta turvasta kuin mahdollista, parannettaisiin maahanmuuttajien asemaa tai lisättäisiin työperäistä maahanmuuttoa.

Arvoisa puhemies! Lakiesityksessä on lukuisia ongelmia, tässä niistä viisi:

Ensinnäkin: Asiantuntijat ovat lähes yksimielisiä siitä, että kolme kuukautta on liian lyhyt aika löytää työtä. Työllistymisen nopeuteen vaikuttavat nimittäin monet työntekijästä riippumattomat seikat, kuten suhdannetilanne, loma-ajat ja rekrytointikäytännöt. Hallitus ei ole ilmeisesti havainnut tätä, vaikka työttömyys leviää sen vahtivuorolla parhaillaankin useilla aloilla.

Toiseksi: Työntekijöitä ei kohdella esityksessä yhdenvertaisesti. Korkeammassa asemassa olevat työntekijät saavat heti pidemmän työttömyyden suojaosan. Esityksen mukaan se huomioi yhdenvertaisuuden, koska se ”parantaa” kaikkien työperusteisten oleskelulupien haltijoiden asemaa. No, ainut vaan, että ei lainkaan yhdenvertaisella tavalla. Vasemmistoliiton mielestä Suomeen muuttaneet ansaitsevat oikeudenmukaisen ja tasa-arvoisen kohtelun.

Kolmanneksi: Seuraukset eivät kosketa vain työntekijää itseään, vaan myös hänen mahdollista perhettään. Ei ole lapsen edun mukainen ratkaisu, että joudutaan miettimään vanhemman työttömäksi jäämisen vaikutusta hänen varhaiskasvatukseen, koulunkäyntiin ja perheen tulevaisuudensuunnitelmiin. Työttömyys voi kohdata ketä tahansa, ja on täysin kohtuutonta luoda tällaista epävarmuutta koko perheen elämään asettamalla täysin epärealistisia ehtoja uudelleen työllistymiselle.

Neljänneksi: Riski työperäiseen hyväksikäyttöön voi kasvaa, kun ulkomaalaiset työntekijät joutuvat karkotuksen uhalla hyväksymään minkä tahansa työn, millä tahansa ehdoilla. Tämä on toisaalta linjassa hallituksen toimien kanssa, sillä se on pyrkinyt maahanmuuttajien aseman ohella heikentämään myös työntekijöiden oikeuksia.

Esitys myös heikentää merkittävästi Suomen maakuva. Esityksessäkin todetaan, että kovan kilpailun osajista voittaa se maa, joka säätää EU-direktiiviä paremmasta suojasta. Lyhyt suoja-aika luo epävarmuutta, joka uhkaa ajaa Suomessa jo työskentelevätkin muualle. Esimerkiksi Tanskassa ja Norjassa työnhakuviisumin saa kuudeksi kuukaudeksi. Eivät ulkomaalaiset erityisasiantuntijat ja johtajatkaan halua pysyä maassa, joka lisää elämän epävarmuutta ja jonka ilmapiiri on maahanmuuttajavastainen.

Arvoisa puhemies! Hallitus rakentaa Suomea, joka ei halua vastaanottaa tai pitää minäkäänlaisia maahanmuuttajia. Samaan aikaan, kun se hankaloittaa maahanmuuttajien ase-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

maa, heikentää se myös työelämää ja leikkaa kotoutumisesta. On siis kyse tätä esitystä laajemmasta kokonaisuudesta. Mikäli haluamme ylläpitää ja kehittää nykyisen kaltaista palvelujärjestelmää, tarvitsemme lisää työvoimaa. Suomen on oltava maa, johon ihmiset haluavat ja voivat muuttaa työnteon perusteella. Tämä lakiesitys ei tee Suomesta sellaista — päinvastoin. Tämä on ulkomaalaiselle työntekijälle kolmen kuukauden karkotuslaki.

Arvoisa puhemies! Työttömyyden suoja-ajan on oltava yksinkertaisesti pidempi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

19.07 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee työperäistä maahanmuuttoa. Se on tosiasia, jota enää harva tässä maassa kyseenalaistaa. Tämä hallituksen maastapotkulaki on valitettavasti ehtinyt jo vahingoittaa Suomen maakuvaa. Se on todella surullista, sillä kilpailu osaavasta työvoimasta tulee vain kiihtymään tulevina vuosina entisestään, koska moni muukin maa Euroopassa sitä kansainvälistä työvoimaa, näitä osaajia, tarvitsee.

Suomen väestörakenteen ja työvoiman tarpeen vuoksi on vältettävä työperusteisen maahanmuuton vaikeuttamista. Hallituksen pitäisikin tässä tilanteessa keskittyä toimiin, joilla työperusteista maahanmuuttoa vahvistetaan entisestään, lujitetaan sitä pitovoimaa ja vetovoimaa niille osaajille, joita Suomi taloutensakin vuoksi tarvitsee. Esimerkiksi Helsingin seudun kauppakamari on tuonut esiin omassa lausunnossaan tästä hallituksen esityksestä, että jo pelkkä hallituksen esitysluonnos on herättänyt erittäin suurta huolta Suomessa työskentelevien ulkomaalaisten työntekijöiden keskuudessa ja heikentänyt pitovoimaa, maakuvaamme ja Suomen houkuttelevuutta ulkomailla — siis vauriota ja vahinkoa on jo tehty, ennen kuin koko lakia on edes ehditty tässä salissa säätää.

Nostan muutaman muunkin painavan huomion hallituksen esityksen saamasta lausuntopalauteesta, koska se on todella herättelevää tämän hallituksen esityksen heikkouksista. Esimerkiksi Kuntaliitto on todennut omassa lausunnossaan, että ”Suomi ei ole nykyiselläänkään EU:n halutuimpia työskentelymaita kansainvälisten osaajien silmissä”. Helsingin yliopisto puolestaan on todennut lausunnossaan, että ”kolmen kuukauden sääntö herätti yliopistohenkilöstössä, opiskelijoissa ja potentiaalisissa opiskelijahakijoissa suurta huolta ja aiheutti välillisesti vahinkoa niin yliopiston maineelle työnantajana kuin käsitykselle Suomesta työskentely- ja asuinmaana”. Uudenmaan ely-keskus puolestaan omassa lausunnossaan jatkaa: ”Nykyisen hallitusohjelman maahanmuuttopolitiikan kiristykset muodostavat haasteen houkuttelevan maakuvan ylläpitämiseksi.” Ja sokerina pohjalla on vielä Elinkeinoelämän keskusliiton vakava lausunto. Elinkeinoelämän keskusliitto on tästä hallituksen esityksestä todennut: ”Se on lisännyt merkittävästi ulkomaalaisten epävarmuutta ja haluttomuutta jatkaa työntekoa Suomessa.”

Tämän hallituksen esityksen lausuntopalaute on kyllä todellista dynamiittia tälle hallituksen esitykselle. Se osoittaa hyvin, mikä on tämän hankkeen vahingollisuus Suomen työllisyydelle, kasvulle ja menestykselle. Vetoan jälleen kerran hallitukseen siinä, että se vetäisi tämän esityksen eduskunnasta pois. Vielä ei ole liian myöhäistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

19.10 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun työministeri vastasi puheenvuorossaan aiemmin tässä pykäläkohdassa, että tämä laki on vähämerkityksellinen, niin sitten herää kysymys, miksi tämä sitten tehdään, jos tällä ei ole paljon merkitystä.

Kaikki olemme varmasti samaa mieltä siinä, että tässä maassa olevilla työikäisillä tulisi kaikilla olla työ, jolla tulee toimeen, niin tämän maan kansalaisilla kuin tähän maahan tulleilla toisen maan kansalaisilla. Nyt tämä käsittelyssä oleva laki voi pahimmillaan vaikutuksiltaan olla sellainen, että se toisen maan kansalainen, joka aidosti haluaa töitä tehdä ja itsensä elättää työllä, joutuu poistettavaksi maasta ennen sitä työllistymistä. Liian lyhyt suoja-aika uuden työn etsimiseen voi aidosti tulla esteeksi hakeutua suomalaisille työmarkkinoille ja asettaa Suomessa jo asuvat työntekijät kohtuuttomaan tilanteeseen työsuhteen päättyessä. Työperäisen hyväksikäytön riski voi kasvaa, mikäli oleskelulupaa jatkaakseen on otettava vastaan mikä tahansa työpaikka millä tahansa ehdoilla, ja työntekijä voi joutua riippuvuussuhteeseen uudesta työnantajasta.

Arvoisa puhemies! On ensiarvoisen tärkeää, että uutta sääntelyä luodessa huolehditaan viranomaisten riittävistä resursseista esimerkiksi valvonnan ja lupaprosessien osalta. Jo voimassa olevan lainsäädännön nojalla rekrytoinnista tehtyjen ilmoitusten käsittely on aiheuttanut TE-toiminnassa ruuhkaa. Maahanmuuttoviraston käsittelyajat ovat ylipäänsä eri luparyhmissä olleet suhteellisen pitkiä, ja lisätyöllä saattaa olla käsittelyaikoihin negatiivinen vaikutus ilman riittävien resurssien varmistamista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

19.12 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys tuo tarvittavaa jämäkkyyttä Suomen maahanmuuttopolitiikkaan.

Esitys on niin sanottu kolmen ja kuuden kuukauden sääntö. Tämä tarkoittaa, että jos Suomeen saapuu työperäisenä maahanmuuttajana ja jää työttömäksi, niin on maksimissaan kolme tai kuusi kuukautta aikaa löytää uusi työpaikka riippuen edellisen työrupeaman kestosta sekä toimenkuvasta. Jos uutta työtä ei tässä ajassa löydy, niin on aika lähteä takaisin kotiin.

Lisäksi työnantajille asetetaan velvollisuus ilmoittaa Maahanmuuttovirastolle, jos ulkomaalaisen työntekijän työsuhte päättyy. Tähän velvollisuuteen liittyy myös erinäisiä sanktioita, mikäli velvollisuutta ei täytetä. Nykyisessä tilanteessa Maahanmuuttovirasto saa vain sattumanvaraisia ilmoituksia.

Työnteko-oikeutta laajennetaan myös niin, että oleskeluluvan saanut voi työskennellä myös työvoimapula-aloilla, vaikka alkuperäinen lupa olisi myönnetty toiselle alalle.

Tällä uudistuksella sosiaaliturvan tarve vähenee ulkomaalaisten työntekijöiden osalta. Maahan ei voi jäädä elämään suomalaisten rahoilla tai sosiaaliturvalla. Mutta jos omalta alalta tai työvoimapula-alalta löytyy töitä, niin on mahdollista kolmen tai kuuden kuukauden aikarajalla töitä vastaanottaa.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on kannatettava. Oppositioista toki saa kuulla, kuinka Suomen maine on nyt pilalla. Totuus on kuitenkin se, että Suomen maine on mennyt pilalle liiallisesta sinisilmäisyydestä liittyen maahanmuuttopolitiikkaan. Me olemme seuranneet muuta Eurooppaa ja Pohjoismaita avoimet ovet -politiikalla, ja nyt sen ongelmiin on viimein herätty ja alettu tekemään korjauksia.

Arvoisa puhemies! Nykytilanne maahanmuuton kannalta on Suomessa hälyttävä ja Euroopassa yleisesti katastrofaalinen: segregoituneet koulut, matala työllisyysaste, katujen-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

gejä, luottamusyhteiskunnan rapautuminen, suomalaisen kulttuurin ja identiteetin mureneminen. Tämän hallituksen kaltaisia maahanmuuton uudistuksia tehdään ympäri Pohjoismaita, ja hyvä niin. Maahanmuuttopolitiikkaa muutetaan nyt siihen suuntaan, mitä sen olisi pitänyt olla jo aikoja sitten. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

19.15 Mikko Polvinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen työmarkkinat tarvitsevat sitoutuneita ja osaavia tekijöitä ja tekijöitä täsmätarpeeseen. Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on vastata työvoimapulaan ja samalla parantaa ulkomaalaisten mahdollisuuksia työllistyä aloille, joilla on pulaa kotimaisesta työvoimasta. On hyvä parannus, että jatkossa työntekijä voisi vaihtaa alaa työvoimapula-aloille ilman uuden oleskeluluvan hakemista. Kolmen ja kuuden kuukauden aikaraja on kohtuullinen uuden työpaikan saamiseksi.

Näissä projektiluontoisissa valkokaulustyöpaikoissa, joissa projektit alkavat ja loppuvat ja välissä voi olla viivettä, on erittäin tärkeää, että tämä kuuden kuukauden sääntö on voimassa. Kävimme tutustumassa av-tuotantoon, jossa tulee hankkeita ja projekteja, jotka katkeavat kolmen tai neljän kuukauden välein, ja voi olla, että on pieniä taukoja. Minusta on hyvä, että hallitus on ottanut näissä työtehtävissä huomioon sen, että työn laatu voi olla sellaista kuuden kuukauden aikarajaa vaativaa työtä. Jos töitä ei löydy, niin sitten poistutaan maasta.

On pidettävä kirkkaana se seikka, että työperäinen maahantulo on aidosti juuri sitä oikeaa työperäistä maahanmuuttoa eikä järjestelmää käytetä ponnahduslautana verovarojen käyttämiseen ja elämiseen suomalaisen yhteiskunnan varoilla. On tärkeää, että maahanmuutto pysyy tiukasti hallinnassa ja työlupien väärinkäyttö estetään. Sen takia työperäisen oleskeluluvan ja oleskelun valvonta ja selkeät säännöt ovat askel oikeaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

19.16 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Ulkomaalaislain muuttaminen hallituksen esityksen mukaisesti on tarpeellista. Osa elinkeinoelämästä haluaa maahan valtavasti halpatyövoimaa, koska se on elinkeinoelämän lyhytnäköisestä näkökulmasta kannattavaa: katteet kasvavat.

Hallituksen esityksessä työnteko-oikeutta laajennettaisiin siten, että oleskeluluvan haltijat voisivat työskennellä myös työvoimapula-aloilla, vaikka heidän lupansa olisi alun perin myönnetty toiselle alalle. Tavoitteena on lisätä työvoiman liikkuvuutta ja mahdollisuuksia työllistyä Suomessa. Tämä on hyvä uudistus.

Työperäistä maahanmuuttoa tarvitaan, mutta ulkomaalaistaustaisia henkilöitä on tälläkin hetkellä työttöminä työnhakijoina. Esimerkki Pohjois-Pohjanmaalta, lähteenä ely-keskus: ”Syyskuun lopussa 2024 työnhakijoista ulkomaan kansalaisia oli 3 300, joista EU-maiden kansalaisia oli noin 400. Ulkomaalaisista työnhakijoista työttömiä työnhakijoita oli 1 300, joista lomautettuja oli 60. Ulkomaalaisten työnhakijoiden määrä on noussut vuoden 2023 syyskuusta 160 henkilöllä.”

Esityksen mukaan henkilön tulisi poistua maasta, jos on työperäisenä maahanmuuttajana maahan tullut eikä kykene työllistymään. Haluaako oppositio, että veronmaksajien rahoilla voi oleskella työttömänä Suomessa vaikka kuinka kauan, vailla huolta huomisesta?

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

EU:n yhdistelmälapadirektiivi edellyttää kaikilta jäsenmailta kolmen kuukauden suoja-aikaa työttömyyden varalle työperusteisissa oleskeluluvissa ja kuuden kuukauden suoja-aikaa, jos oleskelulupa on ollut voimassa vähintään kaksi vuotta. Kaikkien EU-jäsenmaiden tulee saattaa direktiivi voimaan 21.5.2026 mennessä.

Arvoisa puhemies! Sosiaaliturvan tarve vähenee ulkomaalaisten työntekijöiden osalta, jos he voivat nopeammin työllistyä uudelleen työsuhteen päätyttyä ja kun maahan ei voi jäädä sosiaaliturvan varaan roikkumaan kolmen tai kuuden kuukauden jälkeen. Vastaava lainsäädäntö on normaalia Pohjoismaissa: Ruotsissa kolme kuukautta, Tanskassa ja Norjassa kuusi kuukautta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen poissa, edustaja Keskisarja poissa. — Edustaja Holopainen.

19.19 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Olemme täällä käsittelemässä hallituksen esitystä ulkomaalaislain muuttamisesta, ja kyseessä on tosiaan tämä paljon keskustelua herättänyt sääntö, jolla ulkomaalaisen työtä täällä tekevän täytyy poistua maasta kolmen tai kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hän jää työttömäksi.

Täällä on nostettu jo monessa puheenvuorossa esiin se, että tähän lakiesitykseen kohdistunut lausuntopalaute on ollut todellakin murskaavaa. Aivan ylivoimainen enemmistö lausunnonantajista on todennut, että tämän lain säätäminen ei ole järkevää ja että siitä on suoranaisesti haittaa Suomen elinkeinoelämälle ja taloudelle. No, siitä huolimatta hallitus on tämän lakiesityksen tänne tuonut, ja edelleenkin tämä sisältää juuri niitä ongelmia, joita lausuntopalauteessa, lausuntokierroksella on tuotu esiin.

Tietenkin tämä on osa tätä kokonaisuutta, niin kuin täällä puheenvuoroissa on tullut esiin, että kysymys on maahanmuuttopolitiikan suunnanmuutoksesta hyvin nuivaan suuntaan, ja sitä täällä hallituspuolueitten edustajienkin puheenvuoroissa nostettiin esiin, että halutaan muuttaa Suomen linjaa. No, nyt sitten on hyvä tiedostaa se, että esimerkiksi viimeksi tänään on tullut tilastotietoa, ennustetta siitä, että Suomen väestö itse asiassa kutistuisi vuoteen 2045 mennessä merkittäväällä tavalla ilman tätä työperäistä maahanmuuttoa. Työikäisten määrä laskisi itse asiassa jopa 400 000:lla henkilöllä, mikä tietenkin olisi erittäin huono suunta. Luulisi, että näidenkin tietojen valossa hallitus nimenomaan miettisi sitä, kuinka pystymme varmistamaan, että Suomeen on tulijoita tällä hetkellä sekä jatkossakin, koska meidän yritykset tarvitsevat kipeästi osaavaa työvoimaa ja meidän pitäisi miettiä sitä, kuinka Suomesta tehdään kilpailukykyinen maa tilanteessa, jossa globaalisti ihan samassa tilanteessa ovat hyvin monet ne maat, joissa väki ikääntyy ja on haastetta löytää riittävästi työntekijöitä ja sitä kautta luoda sitä tulevaisuutta ja ennustettavuutta. Nyt kuitenkin nämä toimet, maahanmuuttopolitiikan selkeät kiristykset, ovat viemässä asiaa ihan väärään suuntaan, ja Suomen veto- ja pitovoima on jo tässä vaiheessa heikentynyt.

Kun esimerkiksi viime kesänä julkaistiin tutkimus, joka oli Teknologiateollisuuden ja Tekniikan Akateemisten yhdessä tekemä tutkimus omalle jäsenistölleen siitä, kuinka he näkevät tämän ja mitkä ovat heidän ajatuksensa liittyen nyt näihin uudistuksiin, mitä hallitus on tekemässä, niin sieltä tuli hyviä ajatuksia. Heillä on vahva näkemys siitä, että kyllä tämä aiheuttaa epävarmuutta siinä, että he kokevat, pystyvätkö he tulevaisuutta ja omaa elämäänsä tänne Suomeen jatkossa rakentamaan. Samoin tämä huolestunut viesti yrityksistä on ollut todella voimakasta, poikkeuksellisen voimakasta, ja on ihan selvää, että tällainen lainsäädäntö aiheuttaa suurta epävarmuutta ja itse asiassa jo ennalta vaikuttaa sii-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

hen, että jos ihmisellä on mahdollisuus valita, mihin kotiaan perustaa ja näin, niin Suomi ei ole tässä houkutteleva, koska meillä on paljon muitakin tekijöitä, jotka ovat haasteita: sijainti täällä pohjoisessa, pimeässä, kylmät talvet ja moni muu asia. Silloin helposti, kun tehdään vertailua, Suomi ei ole siinä sitten ykkösenä näitten ihmisten silmissä.

Tosiaankin tässä on nyt pidennetty kolmeen tai kuuteen kuukauteen tämä määräaika, mutta esimerkiksi nyt viimeisimmätkin tiedot täältä, esimerkiksi nyt näiltä Tekniikan Akaateemisilta, oli se, että he kyllä kokevat, että nimenomaan teknologian erityisosaaajien osalta edes tämä kuuden kuukauden suoja-aika ei ratkaise sitä haastetta, mikä on, koska alan rekrytointiprosessit ovat usein pitkiä ja sitä kautta on mahdollista, että työttömyysjaksot juuri heidän kohdallaan ovat pidempiä kuin mitä tässä tämä määräaika olisi. Kysymys on tällaisista osaaajista, joitten erikoisosaaaminen saattaa olla hyvin kapea-alaista, ja on järkevää, että nimenomaan heille annetaan sitä aikaa etsiä seuraavaa työpaikkaa, jos yksi työpaikka sitten alta menee. Kun mietitään, että Suomen nimenomaan yksi isoimpia haasteita on ollut se, kuinka saadaan talouskasvua, tuottavuutta ja uusia innovaatioita, niin tämä on juurikin se kohderyhmä, joka pystyy tässä meitä auttamaan. Hyvin monet yritykset ovat maininneet, että yksi suurimpia esteitä kasvulle on se, että ei ole saatavissa osaavaa työvoimaa ja erityisesti teknologian alalla pitäisi kantaa huolta siitä, kuinka saadaan tänne osaaajia.

Tämä olisi Suomen kannalta ihan keskeistä, että hallitus keskittyisi miettimään tätä, varsinkin kun täällä ministerin puheenvuoroissa tänään jotenkin tuli se tunnelma, että hän myöskin ikään kuin vähätteli sitä, että tämä hallituksen esitys kohdistuisi vain hyvin rajattuun ja pieneen määrään ihmisiä, joiden osalta tulisi sitten sovellettavaksi tämä maasta poistaminen. Sitäkin silmällä pitäen vähän ihmetyttää se, miksi tämä lakiesitys on tänne tarpeellista tuoda, koska todellakin haitta tästä on ollut nyt jo merkittävä, tällaista palautetta hyvin paljon on tullut, ja kuitenkin monessa muussa asiassa hallitus on kuunnellut elinkeinoelämän viestiä ja tässä asiassa sitten ei. En ole huomannut tänään hallituksen edustajien ottavan kantaa esimerkiksi tähän negatiiviseen väestökehitykseen, josta siis todellakin tänään on näitä uusia tilastotietoja tullut, ja ihmettelen sitä, kuinka sitten se ei huoleta hallituksessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

19.25 Miko Bergbom ps: Kunnioitettu rouva puhemies! Kolme kuukautta — kolme kuukautta — on jatkossa se aika, jonka aikana Suomeen työperäisenä maahanmuuttajana eli työpaikan löytäneenä ihmisenä, työluvalla tulleenä ihmisenä, täytyy löytää uusi työpaikka, mikäli se alkuperäinen menee pois alta. Eli kolme kuukautta on aikaa etsiä, ja sen jälkeen on sitten lähdettävä takaisin kotiin, jos ei sitä työpaikkaa löydy. Kyllähän se näin on, että jos sinä työluvalla tulet Suomeen tekemään töitä ja se edellyttää sitä, että sinulla työpaikka käytännössä on, niin kyllä minä pidän sitä jokseenkin hullunkurisena tilanteena, jos sitten ajatellaan, niin kuin lausuntopalautteesta ja vasemmiston kritiikistä tuli esiin, että täällä voisi sitten olla työttömänä kuukausitolkulla ja jopa vuositolkulla, niin kuin muutamissa lausunnoissa oltiin esitetty vuoden kahden aikaa. Se on aika pitkä aika, ja siitä syntyy kustannuksia, kenelle muullekaan kuin suomalaiselle veronmaksajalle.

Pitäisi pysähtyä vähän tämän työperäisen maahanmuuton ”millä tahansa ehdoilla, millä tahansa säännöillä” -toivomusten sijaan katsomaan tilastoja tämänhetkisestä tilanteesta. Länsiväylä kertoi jutussaan, että Espoossa 43 prosenttia työttömistä on vieraskielisiä — 43

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

prosenttia. Heidän osuutensa väestöstä on huomattavasti pienempi, mutta silti he edustavat melkein puolta kaikista työttömistä Espoossa. Pitäisi pohtia, onko tämä tällä hetkellä kovin onnistunutta politiikkaa. Toisaalla, Vantaalla, vuonna 2022 Kelan maksamista työttömyysetuuksista 48,3 prosenttia maksettiin vieraskielisille — 48,3 prosenttia eli lähes 50 prosenttia. Joka toinen maksetuista työttömyyseuroista suomalaisen veronmaksajan pussista on mennyt vieraskielisille työttömille. Kyllä pitää ruveta pohtimaan, onko se ollut kovin onnistunutta työperäisen maahanmuuton politiikkaa.

Sen takia hallitus tekee niitä kiristyksiä. Ei voi olla niin, että lasku elinkeinoelämän miellyttämiseksi lankeaa joka kerta suomalaisen duunarin maksettavaksi. Näin se ei vain voi olla. Ja sen takia monet muutkin maat ovat tehneet näihin kiristyksiä. Kanadassa on erilaisia pisteytysmalleja. Ruotsissa tämä kolmen kuukauden sääntö on jo. Ei Suomi voi jäädä yksin jonain maana, jonne voi tulla millä tahansa ehdoilla, koska kyllä tulijoita riittää. Kysymys kuuluu, kuka sen lystin maksaa. Tällä hetkellä se on maksettu osittain velkarakalla, ja kuten sanoin aiemmin, suomalaisten veronmaksajien pussista. Ei ole kestävä tapa.

Eli kyllä pitää pystyä miettimään sitä, miten tämä järjestelmä toimii jatkossakin. Ja sen takia tervehdin ilolla sitä, että nyt tämä kolmen kuukauden sääntö tuodaan osaksi Suomen lainsäädäntöä ja sitä myös tullaan noudattamaan ja sitä tullaan valvomaan osana kaikkia muita hallituksen toimia niin humanitaarisen maahanmuuton puolella kuin työperäisen maahanmuuton puolella. Kysymys on siitä, että Suomea viedään kohti yleiseurooppalaista linjaa verrattuna niihin muihin maihin, joissa on jo asetettu tiukempia sääntöjä, Tanskassa sosiaalidemokraattien johdolla.

Mitä Suomessa tekevät sosiaalidemokraatit? Täällä huutavat, että ettekö te kuuntele Elinkeinoelämän keskusliittoa. Sieltä on väitetty, että hallitus on Elinkeinoelämän keskusliiton talutusnuorassa. Nyt kysyn: ovatko sosiaalidemokraatit Elinkeinoelämän keskusliiton talutusnuorassa? Ei voi olla niin, että suuryritykset ikään kuin laittavat osan siitä heidän saamastaan hyödystä maksettavaksi suomalaisille veronmaksajille. Jonkunäköiset pelisäännöt tässä on oltava. Tämä kolme kuukautta tämmöisessä niin sanotussa suorittavassa portaassa on minun mielestäni varsin kohtuullinen aika. Siltäkin ajalta syntyy jo kustannuksia, ja se syntyvä kustannus kaatuu lopulta suomalaisen veronmaksajan kustannettavaksi.

Tämä on hyvä uudistus, ja kiitän siitä hallitusta. Kiitän myöskin suomalaisia äänestäjiä, jotka ovat vaikuttaneet siihen, että nyt tätä muutosta pystytään viemään osaksi suomalaista lainsäädäntöä. Se ei ole itsestäänselvyys. Se edellyttää sitä, että on menty äänestämään, on menty vaikuttamaan. Suomalainen maahanmuuttopolitiikka siirtyy kohti sellaista tulevaisuutta, jossa sille asetetaan myös ehtoja ja jossa kaikki sen tuomat mukavat ruoka- ja pelihetket eivät kaadu suomalaisen veronmaksajan maksettavaksi, ja se on aivan oikein. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

19.30 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kun edustaja tuossa edellä puhui laskun lankeamisesta maksettavaksi, niin kyllähän pitää muistaa, että eihän ilman yrityksiä, ilman yritysten toiminnasta tulevia tuottoja Suomessa mikään pyöri, niin että ei pelkkä tämmöinen kurjistava ja nuivistava politiikka lopulta johda mihinkään muuhun kuin siihen, että sitten täällä ei lopulta ole tulevilla sukupolvilla elämisen edellytyksiä, jos meillä ei ole riittävästi täällä työntekijöitä ja sitä voimaa, josta sitten kasvavaa elinvoimaa voi syn-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

tyä. Kyllä tämä hallituksen nuiva maahanmuuttopolitiikka helposti johtaa nimenomaan siihen, että sitten täällä ei niitä osaavia tekijöitä ole. Se on kuitenkin elinvoimaisen yhteiskunnan merkki.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

19.31 Miko Bergbom ps: Kunnioitettu rouva puhemies! Puolustan viimeiseen asti sitä, että suomalaiset yritykset menestyisivät paremmin kuin ne menestyvät tällä hetkellä. Mutta en kerta kaikkiaan hyväksy sitä, että Suomeen voi tulla millä tahansa ehdoilla ja sitten päätyä työttömäksi ja laitetaan se suomalaisen veronmaksajan maksettavaksi. Jonkunna-koiset pelisäännöt on oltava, ja se on myöskin rehellisen suomalaisen yrittäjän etu, ettei synny tilannetta, että tuodaan esimerkiksi kolmansista maista ihmisiä tekemään huonommilla ehdoilla, pikkusen pienemmillä palkoilla ja siitä kärsii sitten esimerkiksi suomalainen duunari. Ei se ole kenenkään etu. Totta kai siinä on oltava säännöt.

Myöskin meidän naapurimaamme ovat ymmärtäneet tämän. Totta kai minun mielestäni on ihan perusteltua, että Suomi siirtyy osaksi ikään kuin yleispohjoismaalaista linjaa. Täysin perusteltu on mielestäni tämä esitys. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

19.31 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! En kyllä ymmärrä, miten edustaja tässä edellä voi sanoa, että nimenomaan ajattelee yrittäjien etua tämänkin hallituksen esityksen osalta, jos nimenomaan yrittäjiltä — laajasti elinkeinoelämältä, ei pelkästään isoilta yrityksiltä, vaan tosi laajasti elinkeinoelämältä — se vahva viesti on tullut, että tätä pidetään taloutta heikentävänä toimenpiteenä. Nimenomaan olisi ollut tärkeää, että hallitus olisi kuunnellut näitä viestejä tässä ja ottanut ne vakavasti eikä sitten lähtenyt tässä tekemään semmoisia toimia, jotka nimenomaan heikentävät yritysten toimintaedellytyksiä Suomessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

19.32 Miko Bergbom ps: Arvoisa puhemies! Minusta on jonkun verran mielenkiintoista, että jos on yksi asia maailmassa, missä vihervasemmisto löytää elinkeinoelämän kanssa toisensa, niin se on nimenomaan maahanmuutto ja sen käytännössä rajoittamattomat säännöt. Millä tahansa ehdoilla pitäisi tulla.

Jos ajattelee elinkeinoelämän näkökulmaa, niin tässähän nyt ei estetä sitä, etteikö Suomeen voi tulla töihin. Nimenomaan voi tulla. Elikkä sehän on nimenomaan yritysten etu, että ne saavat tänne osaavaa työvoimaa, ja tämä esitys ei sitä estä. Tässä on kyse siitä, että jos henkilö, joka on tullut työluvalla Suomeen, päätyy työttömäksi eikä joko kolmen kuukauden tai kuuden kuukauden ehdon jälkeen löydä töitä elinkeinoelämän tarpeiden valossa, niin silloin hänen pitää poistua tästä maasta.

Mutta kuten totesin aiemmin, niin jos elinkeinoelämä on niin kovin huolissaan siitä, että täällä ei saa olla kauemmin työttömänä, niin totean, että Espoossa työttömistä vieraskielisten osuus on tällä hetkellä noin 43 prosenttia. Eiköhän sieltä löydy sitten palkattavaa osaavaa työvoimaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

19.33 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kyllä jotenkin tässä hallituksen edustajilta, niin kuin tässä edelläkin, koko ajan unohtuu semmoinen inhimillinen näkökulma, että miten vastuullinen ihminen lähtee miettimään sitä omaa elämäänsä eteenpäin, perheen sijoittautumista, kodin perustamista kenties sen oman kotimaansa tai synnyinmaansa ulkopuolelle. Kyllä hän nimenomaan silloin miettii myös erilaisia skenaarioita, että missä maassa sitten se olisi mahdollista turvallisesti ja erilaiset turvaverkot huomioiden tehdä.

Nyt jos ajatellaan, että on hyvin paljon semmoisia tilanteita, että eihän ihminen voi ennakoida johonkin työsuhteeseen mennessään, joutuuko mahdollisesti työttömäksi, niin silloin jos lähdetään omaa tulevaisuutta miettimään ja sitä ikään kuin suunnittelemaan sille pohjalle, että se on turvallista, niin kyllähän tämäntyppinen lainsäädäntö heikentää sitten sitä, mihin sitä perhettä uskaltaa perustaa. Että jos on näköpiirissä se, että sitten joutuu maasta poistetuksi, varsinkin kun tähän yhdistyy se hallituksesta tullut hyvin nuiva viesti ja nimenomaan puute siitä, että hahmotettaisiin tällaisia inhimillisiä tekijöitä, niin kyllä se nimenomaan luo sitä epävarmuutta ja vähentää sitä Suomen houkuttelevuutta.

Totta kai on varmasti aina asioita, joita pitää kehittää, ja varmasti pitää miettiä sitä, miksi meillä on esimerkiksi työmarkkinoilla semmoinen tilanne, että jos ihminen ei vaikka puhu täydellisesti suomea, niin miksi sitten ei työllisty. Siihenkin on paljon erilaisia keinoja, kuinka sitä voitaisiin edistää, ja tämä työttömyyden ratkaiseminen on kokonaan oma ulottuvuutensa. Onhan hallituksella tässäkin aika paljon yksiulotteisuutta muutenkin siis, jos miettii, että ideologia on se, että työttömiä kyykyttämällä sitten löytyy työpaikkoja, kun todellisuudessa moni asia vaatii erilaisia keinoja, ja tämä on osa ongelmaa myös siinä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

19.35 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kun olen kuunnellut tätä keskustelua jonkin verran huoneestani ja nyt näitä puheenvuoroja tässä, niin joutuu pohtimaan, että aika koviin aikoihin me olemme siirtyneet. Ihan niin kuin tässä olisi vain koneita ja laitteita, jotka siirretään paikasta toiseen ja katsotaan, voidaanko niitä käyttää vai eikö voida käyttää. — Tässä on kysymys ihmisistä, siinä on perheistä ja kokonaisuuksista kysymys. Täällä puhutaan, pystytäänkö elinkeinoelämän tarpeet tyydyttämään vai eikö tyydytetä. Jos firma on tyytyväinen, sitten näin ja näin. Tämä on ihan väärä kulma katsoa ihmisten liikkumista rajojen yli. Me suomalaiset olemme liikkuneet rajojen ylitse. 200 000—300 000 suomalaista siirtyi Pohjois-Amerikkaan 150 vuotta sitten, 60-luvulla meiltä meni 400 000 Ruotsiin. Nettomuutto oli melkein 300 000, etsittiin työpaikkoja. Jos siellä olisi samoilla epävarmuustekijöillä ihmiset menneet etsimään parempaa elämää naapuria vastaan Atlantin toiselle puolelle — jos näillä samoilla ehdoilla tässä olisi toimittu, että ihmiset kolmen kuukauden perspektiivillä joutuvat järkyttäviin asetelmiin, heillä on mahdollisesti perheet mukana tai muuta, niin te ette katso ihmistä ollenkaan. Minä saan puheluja jopa ukrainalaisilta, jotka ovat tänne tulleet pakolaisstatuksella ja jotka eivät pysty muuttamaan statustaan, oleskelulupaansa työperäiseksi. Siitä kiitos käynnistä. He ovat peloissaan tästä, että nyt tulee karkotus maasta pois — jopa ukrainalaisille — puhumattakaan monille muille ihmisille, joilta tulee näitä viestejä. Te todella teette ihmisiä vastaan julmia tekoja. Tällaisella tavalla kohtelette ihmisiä, jotka pyrkivät etsimään itselleen vain paremman elämän edelly-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

tyksiä, perheilleen parempaa elämää ja tulevaisuutta. Tämä maapallo on yhteinen meille kaikille. Katsokaa ihmistä ihmisenä silmiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

19.37 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Nyt oli kyllä niin käsittämätön puheenvuoro, että meinaan jäädä ihan sanattomaksi. [Kimmo Kiljunen: Tietenkin oli!] Täällä aletaan sanomaan, että jos me oltaisiin nyt mietitty sitä, että kun suomalaiset ovat aikoinaan lähteneet toistasataa vuotta sitten kohti Pohjois-Amerikkaa, niin mitä heille oltaisiin sanottu.

Ensinnäkin edustaja Kiljuselle totean, että heille ei ollut tarjolla siellä mitään sosiaaliturvaa. Nyt on kyse siitä, että kun Suomeen tulee työluvalla töihin, niin kuinka kauan Suomessa saa olla työttömänä sosiaalitukien varassa, kunnes on poistuttava tästä maasta. Me keskustellaan nyt ihan täysin toisessa ajassa, täysin toisenlaisessa hyvinvointiyhteiskuntamallissa. Muistutan, että Suomessa sosiaaliturvaa ei ole sidottu kansalaisuuteen vaan se on asumisperusteinen, mikä tarkoittaa sitä, että Suomessa myöskin se maahan tullut ihminen pääsee sosiaaliturvan piiriin.

Toisekseen haluaisin kysyä, että jos te olette kerran ihmisten puolella ja täällä kerta ei olla ihmisten puolella, [Kimmo Kiljusen välihuuto] niin poistaisitteko te kaikki maahanmuuton rajoitukset, kun me elämme täällä samalla maapallolla, ja maksaisitte... Mikä se teidän tavallaan kunnianhimon ja auttamisen ja inhimillisyyden puolustamisen taso on tässä, jos kerta te olette ihmisten puolella ja täällä ei olla ihmisten puolella? Mistä ne kaikki rahat tulevat siihen? Mistä ne maksut otetaan? Pitääkö meidän ruveta poistamaan kaikki maahanmuuton rajoitukset? Ymmärtääkseni myös sosiaalidemokraateissa kannatetaan esimerkiksi saatavuusharkintaa. Onko tämä linja muuttunut? Kyllä täytyy ymmärtää se, että maailmassa tulijoita Suomeen kyllä riittää, ja silloin kun me eletään hyvinvointiyhteiskunnassa, jonka rahoitus pyörii veronmaksajien rahoittamana, niin meidän on mietittävä, minkälaisia etuuksia ja palveluita me voidaan tarjota.

Ja mitä tulee ukrainalaisiin, niin ukrainalaiset tulevat Suomeen tilapäisen suojelun piiriin. Heitä varten on tällainen malli luotu, ja kun he ovat täällä vuoden olleet, he voivat hakea kunnasta kotikuntaoikeutta. Näin menee ukrainalaisten kohdalla tämä tilanne, ja toivon, että heitä ei sotkettaisi tähän keskusteluun, koska nyt puhutaan työperäisistä maahanmuuttajista, jotka tulevat työluvalla Suomeen.

Tässä tämä muutetaan koskemaan suorittavassa portaassa kolmen kuukauden aikarajaa ja asiantuntijaportaassa kuutta kuukautta, minkä voi olla työttömänä Suomessa, kunnes on poistuttava maasta. Edes pohjoismaalaisessa vertailussa tämä ei ole millään tavalla poikkeuksellinen. Jo Ruotsissa tämä on kolme kuukautta, monessa muussa maassa on myös vastaavia malleja käytössä. Aikaisemmin täällä käytiin keskustelua myös Kanadan mallista, jossa on pisteytysjärjestelmä. Suomi ei ole tässä mitenkään poikkeus. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

19.40 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä työntekoaikaa laajennettaisiin siten, että oleskeluluvan haltijat voisivat työskennellä myös työvoimapula-alueella, jotenka en epäile, etteikö töitä löydy sille töitä tekeväille, joka haluaa niitä tehdä.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Suomessa on suomalaisiakin, jotka tekevät sivutöitä oman päätyönsä ohessa. Monenlaisia töitä on tarjolla. Kyllä kolmen kuukauden aikana työtä tekeväälle löytyy varmasti jokinkin työtä, jos hän on siihen perehtynyt ja jopa kouluttautunut.

Sitä paitsi pitää muistaa se, että meillä Suomessa on omasta takaakin niitä sosiaalitukia tarvitsevia. Meillä on vähävaraisia lapsiperheitä, pahoinvoivia lapsia ja nuoria, ikääntyneitä, jotka tarvitsevat tukea ja apua. Kyllä meillä täällä riittää omasta takaakin näitä tukitarpeita. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

19.41 Kimmo Kiljunen sd: Jotta ei tule väärinkäsitystä minun aikaisemmasta puheenvuorostani, niin minä en lähtenyt oikeastaan miettimään näitä erilaisia säädöksiä ja tapoja noin käytänteinä, millä me toimimme näissä. Minä puhuin asenneilmapiiristä. Se oli pelkästään asenneilmapiiriin liittyvä kysymys.

Kovin monet ulkomaalaistaustaiset ihmiset täällä Suomessa kokevat oman elämäntilanteensa erittäin hankalaksi ja vaikeaksi. Se ei ole ennustettava. Ei voi henkisesti sitoutua vahvasti tähän yhteiskuntaan, kun on koko ajan olemassa tällaiset potentiaaliset rajoitteet, mitä on tässä uudessa lainsäädännössä, jota ollaan tekemässä ja joka on kauhistuttava kovin monille. Minä kuulen jatkuvasti, kuinka he sanovat, että tämä on hirvittävä tilanne ja tässä on riskit monella tavalla. Siinä on usein kysymys perheistä.

Te puhutte sosiaaliturvasta tässä. Sosiaaliturvahan on hienosti kehittynyt yhteiskuntaan, asumisperusteinen sosiaaliturva. Totta kai meidän täytyy huolehtia kaikista, jotka Suomessa asuvat, työskentelevät, että heillä on peruselämän edellytykset. Emmehän me voi jättää ihmisiä heitteille tällaisessa tilanteessa, ja se ei voi katsoa etnistä taustaa.

Tässäkin suhteesta tämä on selvä, että siellä on omat rajansa ja mahdollisuutensa, mutta sosiaaliturvaa väärinkäyttävät myöskin kantasuomalaiset, ja väärinkäytökset ovat aina väärinkäytöksiä. Me voimme poimia niitä vaikka kuinka paljon, mutta ei se selitä tätä ilmiötä ja asennoitumista siihen, että maailma pienenee ja yhteisvastuu ei itse asiassa tunne rajoja ollenkaan. Jos sinulla on yhteisvastuullinen asennoituminen toista ihmistä kohtaan, se ei tunne rajoja. Me suhtaudumme kaikkiin ihmisiin ihmisinä.

Tässä suhteesta tämä on periaatekeskustelu, jonka minä tässä teille halusin tehdä. Ehkä me emme ymmärrä toisiamme juuri, kun nämä periaatteelliset arvomme ovat erilaiset. Mutta tästä kulmasta minä tätä haluaisin ehdottomasti katsoa.

Kun minä katson ulkomaalaistaustaisia ihmisiä, joita täällä tunnen paljon — minun kaupunginosassani Länsimäessä itse asiassa 48 prosenttia on ulkomaalaistaustaisia — niin pitkälle kuin minä heidän kanssaan olen kanssakäymisissä, valtaosa on erittäin sitoutuneita suomalaiseen yhteiskuntaan. He haluavat elää ja toimia täällä, ja ennen kaikkea he, jos ketkä, ovat sitoutuneet työtehtäviin. He tekevät töitä, juuri niitä monia töitä, joita me suomalaiset emme tee — ne ovat likaisia, rasittavia. Katsokaa sairaaloissa tänä päivänä pienipalkkaisia lähihoitajia ja monia muita: he sitoutuvat näihin tehtäviin ihan toisessa mittakaavassa kuin monet suomalaisetkaan tekevät. Enkä minäkään halua eritellä heitä. Mutta se asettaa kyseenalaiseksi ihmisten motiivit, ”me tulemme Suomeen suomalaisen sosiaaliturvan vuoksi”. Kyllä varmasti jotkut ihmiset väärinkäyttävät tässäkin suhteessa, mutta se on hyvin, hyvin pieni osa. Älkää leimatko ihmistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

19.44 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Mielestäni on niin arvokasta, että päästään käymään tätä keskustelua jossain muuallakin kuin sosiaalisessa mediassa, niin että siksi vielä tässä nyt puheenvuoroa käyn. Kiitän edustajia siitä, että tätä keskustelua käydään.

Korostaisin vielä, että nimenomaan on tärkeä näkökulma tämä inhimillisyys ja toisaalta se ajatus siitä, että meillä on veronmaksajien määrästä tällä hetkellä suuri huoli. Kun meillä on huoli siitä, onko Suomessa lapsia tarpeeksi, niin on jotenkin vaikea ymmärtää, miksi sitten samalla ei huomioitaisi sitä, että ne ihmisethän, jotka tulevat tänne töihin ja tuovat perheensä tänne, ovat juuri niitä meidän haluamiamme veronmaksajia ja tuovat sitä tulevaisuutta tänne. Ja sitten se viesti heille on se, että he ovat tervetulleita olemaan täällä niin kauan kun he ovat kyvykkäitä maksamaan veroja. Mutta sitten kuitenkin on se viesti, jossa aika kovinkin sanankääntein sanotaan siitä päivästä, kun he joutuvat työttömiksi — hehän voivat joutua työttömiksi täysin itsestään riippumattomista syistä, vaikka kuinka hyvin olisi integroitunut Suomeen, vaikka kuinka hyvä asema olisi, kun voihan sille yritykselle tulla joku taloudellinen haaste ja sitten tuotannollis-taloudellisesta syystä sitten ihminen tulee joutuneeksi työttömäksi. Jotenkin on niin vaikea ymmärtää, että sitten juuri siitä päivästä lähtien häntä kohdellaan ikään kuin hän olisi tällainen sosiaaliturvan väärinkäyttäjä, vaikka juuri semmoiseen tilanteeseenhan se sosiaaliturva on tarkoitettu, ihmistä siinä tukemaan.

Ja sitten justiin kuitenkin ei voi ajatella niin, että siinä kohtaa olisi jotenkin samantekevää, mihin se ihminen työllistyy. Jos esimerkiksi kysymys on jostain tietyn erityisalan osajasta, niin on ihan ymmärrettävää, että huomioidaan se, että hän haluaa etsiä keinoa, jolla mahdollisimman hyvällä tavalla voi omaa koulutusta ja osaamista hyödyntää ja toisaalta samalla siis voi olla hyödyksi tälle yhteiskunnalle. Ja sitten siihen ei anneta aikaa. Kyllä se vaan on hyvä ymmärtää, että jos se yhteiskunnan viesti on tämäntyyppinen, hyvin nuiva — ja niin kuin tässä puheenvuoroja on edellä käytetty, keskustelu sosiaalisessa mediassa on toki vielä monikymmen-, monisatakertaisesti tiukempaa ja epäasiallista liittyen näihin Suomessa oleviin kansainvälisiin henkilöihin — niin kyllä sillä ilmapiirillä varmasti on vaikutuksensa siihen, haluaako ihminen tänne omaa elämäänsä rakentaa ja sitoutua tämän yhteiskunnan rakentamiseen vai ei. Siitä meidän pitäisi kantaa huolta, kuinka pystyttäisiin sitä edistämään enemmän.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

19.47 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kiljunen avasi tässä laajemman arvokeskustelun koskien tätä maahanmuuttopoliittista keskustelua ja sitä, kuka välittää kenestäkin ja näin poispäin. Ikään kuin annettiin ymmärtää, että meidän arvomme ovat erilaisia, ja näin varmasti osittain on. Myönnän ääneen sen, että minulle Suomen kansan edustajana tässä laitoksessa tavallaan tärkein viiteryhmä ovat suomalaiset ihmiset, jotka tässä maassa asuvat, ja puolustan heitä viimeiseen asti. Heidän etunsa menee minulle muiden maiden ihmisten edelle. Näin se vain on. Siltä pohjalta teen politiikkaa ja siltä pohjalta olen mukana perussuomalaisissa.

Ei mitään vastaan työperäistä maahanmuuttoa, sitähan tämäkin hallitus puolustaa. Mutta kyllä siinä, totta kai, säännöt tulee olla, ja sitten niitä sääntöjä pitää peilata siihen ympäristöön, jossa me toimitaan, hyvinvointiyhteiskuntaan ja sen osin avokätiseen sosiaaliturvaan siinä suhteessa, että se ei ole esimerkiksi rajattu vain Suomen kansalaisille vaan se on

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

sidottu asumisperusteisuuteen, joka Suomessa on. Kun me katsotaan sitä kv. vertailua, niin tämä kolmen ja kuuden kuukauden sääntö ei ole kovin poikkeuksellinen — eli niissä kilpailijamaissa, joiden kanssa me kisataan niistä niin kutsutuista osajista.

Sitten tämä ”heti, kun työtön” -ajattelu: Ei. Jos meillä on työluvalla Suomeen suorittamaan portaaseen tullut ihminen ja hän joutuu syystä tai toisesta työttömäksi, hänellä on kolme kuukautta aikaa etsiä uusi työpaikka. Sitten jos meillä on asiantuntija, niin hänellä on kuusi kuukautta aikaa. Ja vielä jos mennään vähän monimutkaisempaan, tähän EU:hun, mistä kaikki tämäkin säännöstely lähtee, EU:sta, niin jos on ollut kaksi vuotta Suomessa töissä, oli sitten suorittavan portaan tyyppi tai asiantuntija, niin se on se kuusi kuukautta. Siinä on kuusi kuukautta aikaa etsiä Suomesta töitä. Ja nyt minä korostan, että he eivät ole Suomen kansalaisia. He ovat tulleet Suomeen työluvalla. Omasta näkökulmastani meidän tehtävämme ei ole loputtomiin odottaa sitä, josko he löytäisivät työpaikan.

Ja toistan edelleen: tilastot eivät valehtele. Jos Espoossa työttömistä vieraskielisten osuus on 43 prosenttia, niin pitäisi hälytyskellojen soida. Se on valtava luku, kun sen suhteuttaa heidän osuuteensa väestöstä. Ja kun Vantaalla 2022 Kelan maksamista työttömyysetuuksista 48,3 prosenttia eli lähes puolet menee vieraskielisille, niin herää kysymys, ollaanko me onnistuttu kaikilta osin harjoitetussa maahanmuuttopolitiikassa niin suomalaisten kannalta kuin näiden maahan muuttaneiden kannalta.

On jokaisen etu, että tässä maassa nämä tilastot olisivat paremmat. Se on myös sen maahanmuuttajan etu. Ja kyllä minä ainakin itse ajattelen, että Suomeen halutaan tulla, jos tämä on houkutteleva esimerkiksi veroympäristön kannalta. Kuka huippuosajista haluaa tulla tänne maksamaan 50 prosentin veroja? Aika harvassa on. Vasemmistossakin voitaisiin miettiä sitä, että muissa maissa maksetaan huomattavasti pienempää veroa ansiotuloista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

19.50 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kyllähän nimenomaan juuri tässä on yhteys siihen verojen maksamiseen. Eli jos miettii sitä, että tämä meidän koko yhteiskunta perustuu sille, että ihmisillä on veronmaksamisen halukkuus juuri siitä syystä, että sitten tietää, että jos tilanne muuttuu vaikeaksi ja itse ei syystä tai toisesta pysty sen työtulon kautta omaa ansiotaan ja perheansioita turvaamaan, niin sitten meillä on se sosiaaliturvajärjestelmä juuri niihin tilanteisiin.

Nyt kuitenkin tässä edustaja edellä ikään kuin rajasi sen, että kysymys on nimenomaan niistä veronmaksajista, jotka ovat Suomen kansalaisia, joille ikään kuin on tämä mahdollisuus. Mutta sitten ollaan mielenkiintoisessa tilanteessa, että lopulta nämä... Ette kommentoinut nyt sitä tänään tullutta tilastojulkistusta tästä väestöennusteesta ja kuinka huolestuneita meidän siitä pitäisi olla.

Toisaalta sitten jos kannetaan huolta näistä vieraskielisistä, jotka ovat työttöminä, niin eikö silloin olisi järkevää miettiä, mitä esityksiä hallitus, joka nyt on vallassa, voisi tehdä, jotta sitten heidän työllistymisestään voitaisiin purkaa. Sellaisia toimia kyllä täällä varmasti mielellään oppositio olisi käsittelemässä ja myöskin ehdottamassa.

Nyt on valittu tällainen keino, mistä myöskin ministeri täällä itse sanoi, että tämä ei ehkä kosketa kovin montaa ihmistä, ja kyllä silloin näyttää siltä, että tällä tavoitellaan vain semmoista signaalivaikutusta siitä, että meillä on nuivempaa maahanmuuttopolitiikkaa ja olosuhteita täällä tiukennetaan. Nimenomaan viesti niiltä ihmisiltä, jotka täällä ovat, on se,

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

että he kokevat hyvin painostavaksi, että tällaista ilmapiirin muutosta tässä on havaittavissa ja se on ollut vahvistumassa. Kyllä tästä pitäisi meidän yhteisesti kantaa huolta, kuinka voitaisiin tähän puuttua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

19.52 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Jos näistä verojen vaikutuksista vielä muutama sana. Itse ajattelen niin, että maksan mielelläni veroja silloin, kun tiedän, että ne verot kohdistuvat sellaisiin palveluihin, jotka ovat lähtökohdiltaan hyväksi suomalaisille ihmisille, jotka niistä palveluista nauttivat ja jotka ne palvelut lopulta rahoittavat. Mutta herää se kysymys, menevätkö ne tällä hetkellä kaikki oikeisiin kohteisiin tai ovatko ne menneet tähän mennessä kaikki oikeisiin kohteisiin, ja toisaalta herää se kysymys, riittävätkö nyt jo tällä hetkellä kerätyt verot rahoittamaan kaikki ne palvelut, joita meillä on. Eivät riitä.

Itse uskon kyllä myös siihen, että jos me aidosti huippuosajia haluaisimme Suomeen, niin kyllä siinäkin pitää ottaa huomioon se, että tavallaan jonkunnäköinen raja siinä verotuksessakin pitää olla, kun me kilpaillaan siinä verokilpailussa muiden maiden kanssa. Jos puolet palkasta menee veroihin, niin, sanotaan, sellaisilla huippuosajilla on mahdollisuus kyllä valita joku toinenkin maa, ja silloin ne veroeurot kannetaan sitten sinne. Onko se nykyinen veromalli, joka meillä on esimerkiksi vaikka ansiotuloissa, itse asiassa johtanut siihen, että se verokertymä on pienempi kuin mitä se voisi olla? Tämä nyt vaan niin kuin ajatuksena. Sehän ei ole aina niin, että jos me lyödään veroprosentti sataan, niin sitten me saadaan kerättyä ikään kuin tosi paljon veroja. Näinhän se ei toimi, eli siinäkin on jonkunnäköinen raja, niin sanottu Lafferin käyrä.

Sitten se, miten houkutellaan ja saadaan jo maassa työttömänä olevat maahanmuuttajataustaiset ja vieraskieliset ihmiset töihin, onkin tuhannen taalan kysymys. Lähtisin siitä, että mikäli he ovat täällä jo saaneet Suomen kansalaisuuden, niin myös näillä hallituksen työmarkkinatoimilla ja uudistuksilla, joilla pyritään madaltamaan sitä työllistämisen kynnystä ja toisaalta tehdään työn verotukseen alennuksia, pyritään myös vahvistamaan sitä, että työnantajapuolella haluttaisiin palkata lisää työntekijöitä yrityksiin, ja toisaalta tekemään myös se työnteko kannattavammaksi suhteessa muihin tukimuotoihin. Nämä ovat tietenkin vaikuttavia toimia, ja ne koskevat ihan yhtä lailla suomalaisia ihmisiä kuin Suomeen töihin tulleita ihmisiä. Nämä ovat positiivisia keinoja, joita on syytä edistää.

Sitten tietenkin nostan vielä kielitaidon oppimiseen. Se on ihan kriittistä, ja myöskin siinä keskeistä on se työnteko, koska kun olet työssä, työyhteisössä, tapaat ihmisiä päivittäin ja joudut väkisin käyttämään kieltä, niin siinä se kielen oppiminenkin kummasti nopeutuu. Mutta tilanteessa, jossa sitten ollaan esimerkiksi kotona taikka sitten pääkaupunkiseudullakin alueilla, joilla ikään kuin eriydytään osaksi niitä omia yhteisöjä, se kielen oppiminen voi olla aika paljon vaikeampaa.

Tästä pitikin sanoa, että tuossa yksi aamu, kun kävelin tänne eduskuntaan töihin, tuli maahanmuuttajataustainen ihminen vastaan. Hän puhelin kädessä siinä meni ja pysähtyi sitten kysymään, mitä tarkoittaa, että voitti suomenmestaruuden. Hän osasi siis puhua yllättävän hyvin suomea, mutta hän luki sanakirjaa siinä ja hän oli opiskelemassa suomen kieltä. Tuli oikein positiivinen olo, että hän uskalsi kysyä näin ja toisaalta myöskin teki itse omatoimisesti töitä sen eteen, että oppisi kieltä. Se oli hieno hetki.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

19.55 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Näkisin tämän lainmuutoksen kyllä positiivisena myös ulkomaalaisen tänne työhön pyrkivänkin osalta, koska sitten hän tietää etukäteen nämä säännöt, että jos jää työttömäksi, niin on kolme kuukautta aikaa tai kuusi kuukautta aikaa, eikä näin ollen jää tänne niin sanotusti heitteille.

En oikein usko siihenkään, että se, joka tänne tulee töihin, ensimmäisenä ajattelee, että perustan täällä perheen. Kyllä se on varmaan meillä suomalaisillakin, että jos me lähdemme ulkomaille jotakin työtä katsomaan, niin ne olosuhteet ja tilanteet siellä paikan päällä varmaan vasta kertovat, onko mahdollista perustaa perhe sinne ja jäädä sinne asumaan. Mutta yhtä lailla näen tämän positiivisen näkymän tässä.

Sitten koska tätä laajennetaan myös muille työvoimapula-aloille, niin minä uskoisin, että meiltä töitä löytyy, esimerkiksi monenlaisia siistijän töitä ja muita on tarjolla vaikka kuinka, lähihoitaja-ala ja muut. Ne ovat työvoimapulassa. Töitähän löytyy työtä tekevälle, jos hänellä on osaamista siihen. Mutta eihän tänne kannata tulla vain olemaan.

Sitten toinen on se, että yleensä tähän tämmöisiin, esimerkiksi teollisuusaloille tai muihin vastaaviin, asiantuntijoihin tulevalle kaverilla varmasti se voi olla pitkään komennus tai pitkä työsuhte, mitä sovitaan. Nämä ovat sitten aika erikoisia, jos lähdetään sillä asenteella, että tulen tänne töihin ja voi olla, että en ole kuin kuukauden tai kaksi viikkoa ja sitten olen työttömänä. En minä usko oikein tämmöiseen.

Minusta tämä antaa hyvän rajauksen myös tänne pyrkiville, että voi harkita, kannattaako tulla vai eikö kannata. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä annetun lain ja koulutuksen korvaamisesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 168/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohien jälkeen. — Siellä taitaa olla ministeri Satonen edelleen. Olkaapa hyvä.

Keskustelu

17.49 Työministeri Arto Satonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsiteltävänä olevalla hallituksen esityksellä ehdotetaan muutettavaksi taloudellisesti tue-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

tusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä annettua lakia ja koulutuksen korvaamisesta annettua lakia. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen kehysriihessä on tehty päätös työnantajan koulutusvähennyksen poistamisesta. Työnantajan koulutusvähennyksen poistamisella tarkoitetaan elinkeinoverolaissa ja maatilatalouden tuloverolaissa tarkoitetun työnantajan verovähennysoikeuden kumoamista.

Valtiovarainministeriössä on valmisteltu verovähennysoikeuden kumoamista koskevat ehdotukset. Mahdollisuus saada koulutuskorvausta jäisi ennalleen nykylakia vastaavasti. Työnantajan koulutusvähennyksen poistuminen aiheuttaa muutostarpeita taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä annettuun lakiin sekä koulutuksen korvaamisesta annettuun lakiin. Taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä annetun lain tarkoitusta tuetaan verovelvollisten työnantajien osalta verokannusteella eli työnantajan koulutusvähennyksellä ja ei-verovelvollisten työnantajien osalta sitä vastaavalla taloudellisella kannusteella eli koulutuskorvauksella.

Laissa säädetyn koulutussuunnitelman laatiminen on koulutusvähennyksen ja koulutuskorvauksen edellytyksenä. Työnantajan koulutusvähennyksen poistamisen vuoksi taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä annetun lain säännökset jäävät merkityksettömiksi niiden työnantajien osalta, joihin sovelletaan elinkeinoverolain ja maatilatalouden tuloverolain säännöksiä. Tämän vuoksi taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä annetun lain soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että laki koskisi jatkossa vain koulutuskorvaukseen oikeutettuja työnantajia sekä heidän työntekijöitään ja heihin julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa olevia.

Koulutusvähennyksen poistamisesta ja lain soveltamisalaan ehdotetuista muutoksista aiheutuu lakiin myös teknisiä muutostarpeita. Vastaavasti koulutusvähennyksen poistamisen vuoksi koulutuksen korvaamisesta annetun lain soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi teknisesti siten, että siitä poistettaisiin viittaukset elinkeinoverolakiin ja maatilatalouden tuloverolakiin.

Lakien ehdotetaan tulevan voimaan ensi vuoden alusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Puhujalistaan, edustaja Lyly.

17.52 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Osaaminen on investointi, ja sitä me tarvitaan, jotta me saadaan kasvun avaimia aikaiseksi. Valitettavasti tämä lakiesitys on jatku-moa sille, että ammatilliseen koulutukseen liittyviä asioita heikennetään. Ensimmäisenä meni aikuiskoulutustuki, 170 miljoonaa euroa käytettiin siihen. Toiseksi menee ammatil-lisen koulutuksen leikkaus, 120 miljoonaa euroa, ja nyt tämä koulutusvähennys, joka on tässä nyt poistumassa. Kaikki nämä liittyvät siihen, että osaamista yritettäisiin pitää yllä.

Sitten kun katsoo tätä lain tarkoitusta ja lukee ykköspykälää: ”Lain tarkoituksena on ykköspykälän mukaan edistää työntekijöiden ammatillisen osaamisen kehittymistä. Tavoitteena on kannustaa työnantajia ylläpitämään ja kehittämään työntekijöiden ammatillista osaamista, jotta työntekijöiden ammatillinen osaaminen vastaa työn ja tehtävien asettamia vaatimuksia ja ennakoitavissa olevia osaamistarpeita.” Tätä tuetaan verokannusteella ja sitten koulutuskorvauksella, ja tähän verokannusteeseen tässä nyt ollaan puuttumassa. Tässä pohjalla on näin hyvä lainsäädännön idea, jota tässä yritetään tehdä. Eli tämä koulutusvähennys on tästä nyt poistumassa, ja sitten laissa on myös se, että kehittämisellä tarkoitetaan ”työntekijöille tarjottavaa suunnitelmallista koulutusta”, joka on tarpeen edellä lueteltujen asioiden hoitamiseen.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

No, sitten tämän lain yhteydessä on arvioitu, että voisiko löytyä joku vaihtoehto tälle poistamiselle, ja siellä vaihtoehdossa on todettu, että voitaisiin hakea ammatillisen osaamisen kehittämistä niin, että se lisättäisiin muuhun työlainsäädäntöön. Se olisi ollut periaatteessa hyvä ajatus, jos tuo idea olisi viety sieltä työlainsäädäntöön. No, kuitenkin valmistelussa on katsottu, että työnantajalle asetetulla yleisvelvoitteella voidaan riittävästi turvata työntekijän ammatillisen osaamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen liittyvä vuorovaikutus työntekijän ja työnantajan välillä, mutta se taloudellinen elementti tästä nyt kokonaan poistuu. Tämä on se tilanne.

Lausuntopalaute on ollut aika jätävää työntekijäpuolelta. Työntekijäpuoli vastustaa tätä, koska se heikentää merkittävästi työntekijöiden osaamisen kehittämistä ja ylläpitämistä ja mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen. Heidän tarjontansa olisi, että tämä on hyvä lainsäädäntöpohja, jos sen käyttö ei olisi ollut niin laajaa kuin mitä sillä on tavoiteltu. Olisi pitänyt miettiä, miten tätä saataisiin vaikuttavammaksi ja viedä sitä siihen suuntaan, että sitä käytetään enemmän.

Kaiken kaikkiaan myöskin työnantajapuolelta on tullut ristiriitaista lausuntopalautetta, muun muassa niin, että tämän poistaminen lisää entistä enemmän koulutusvastuuta työnantajille, mistä ei tällaisia vähennyksiä tule, mutta vastuuta tulee lisää työnantajille.

On viitteitä siitä, että kun tämä koulutukseen panostaminen on kokonaisuus, niin koulutusta ei nähdä investointina ja tämä hallitus ei näe inhimillisen pääoman kasvua investointina, ja juuri nyt, kun me tarvittaisiin osaamista työelämässä entistä enemmän, ei vähemmän, tehdään kaikkia näitä toimenpiteitä. Sen takia tämä on todella surkea tilanne, että jokaiselta alueelta nirhataan työntekijöiden mahdollisuuksia pitää ammatillista osaamista yllä. Tämä on todella huono suunta suomalaiselle työelämälle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

17.56 Piritta Rantanen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Kyllähän tämäkin on yksi niistä ai-
van hallitusohjelman linjan mukaisista, että leikataan ja heikennetään, niin kuin tämäkin
nyt sitten on siellä kehysriihessä tehty päätös, että työnantajien koulutusvähennys poiste-
taan.

Tässä edellä edustaja Lyly jo kertoikin nimenomaisesti siitä, mikä tämä lain tarkoitus on ollut. Tämä on ollut nyt noin kymmenen vuotta voimassa, ja jotenkin itse ajattelisin niin, että ennemminkin meidän täytyisi näitä koulutukseen liittyviä asioita vahvistaa ja ennemminkin vaikka velvoittaa yrityksiä huolehtimaan siitä, että siellä työskentelevät työntekijät pysyvät ammattitaitoisina ja mukana tässä yhteiskunnassa. Hieman huolestuttaa, ja ehkä kysynkin ministeriltä siitä, että kun tässä on nimenomaan niin, että laissa säädetään koulutussuunnitelmasta ja sen tekemisestä ja sisällöstä, niin onko nyt niin, että tällaista koulutussuunnitelmaa ei jatkossa tarvitse enää laatia kuin taas vähenevässä määrässä yrityksiä.

Viittaan tällä esimerkiksi omalla paikkakunnallani muutama vuosi sitten lakkautuneeseen ja lopetettuun paperitehtaaseen, josta yli 450 työntekijää irtisanottiin. Osa työttömäksi jääneistä työntekijöistä aloitti työnhaun sillä, että heille tehtiin sähköpostiosoitteet, että he pääsivät edes jotenkin mukaan tähän. Jotenkin ajattelen niin, että kymmeniä vuosia samassa tehtaassa olleitten työntekijöitten osaamisesta ei oltu huolehdittu sitäkään vähää, että kaikilla olisi edes alkeelliset mahdollisuudet hakea työtä tässä nykymaailmassa. Senkin vuoksi pidän äärimmäisen tärkeänä, että huolehtisimme, ja velvoittaisimme yrityksiä huolehtimaan, työntekijöitten osaamisesta.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Edustaja Lyly tässä edellä viittasi myös tähän lausuntopalautteeseen, ja nimenomaan nostan täältä itsekkin sen, että suuri osa työntekijöistä jäisi tämän ehdotetun soveltamisrajan ulkopuolelle eikä yrityksillä olisi taloudellista kannustetta enää jatkossa tarjota työntekijöilleen koulutusta tai luoda näitä koulutuslupauksia. Kuinka tämä on nyt linjassa sen kokoomuksenkin tekemän koulutusleikkauksien lupauksen kanssa, että koulutuksesta ei leikata? Onhan tämä kyllä aika härskiä touhua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

17.59 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässäkin esityksessä on kyse vaikutuksista ammatilliseen koulutukseen ja juurikin pahimmillaan heikentävästi. Itselleni ainakin herää huoli, miten tämäkin esitys vaikuttaa jo ennestään tehtyihin ammatillisen koulutuksen leikkauksiin ja lisäksi siihen, että maahamme saadaan työntekijöitä yrityksiin. Tuntuu, että tämäkin esitys on kiireellä tehty, kuten esimerkiksi aikuiskoulutustuen poisto — sitäköän mallia ei hallitus halunnut edes korjata, vaan sekin leikattiin kiireellä pois. Kyllä ihmetyttää todella paljon hallituksen linjaus siitä, että paljon leikataan ammatillisesta koulutuksesta, vaikka kuitenkin me tiedetään sen ja niitten leikkausten vaikutukset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

18.00 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kun hyvin tiedämme — täälläkin salissa on paljon keskusteltu siitä, että Suomessa tuottavuus ja osaaminen ja kasvu eivät ole kehittyneet suotuisalla tavalla ainakaan viimeiseen kymmeneen vuoteen ja nimenomaan pitäisi etsiä niitä keinoja, kuinka pystytään sitä osaamistasoa nostamaan ja kannustamaan jatkuvaan oppimiseen — että ammatillinen koulutus on ihan keskiössä tässä, kuinka meidän yritykset sitten pystyvät innovoimaan uutta ja kuinka se kannattavuus niissä kehittyy, niin on jotenkin harmillista, että kaikki nämä työkalut, mitä on, joutuvat hallituksen leikkuriin, ja perusteluna on se, että tämä ei ole ollut tarpeeksi vaikuttavaa toimintaa. Kuitenkaan ei tuoda tähän rinnalle sitten niitä esityksiä, millä näitä asioita voitaisiin korjata. Nyt ollaan tekemässä aika lyhytjänteisesti toimia, joilla on paljonkin negatiivisia vaikutuksia, ja sitten sinne plussasarakkeeseen osaamisen kehittämiseksi täällä ammatillisella puolella erityisesti ei ole kertymässä toimia. Ministeri kun on täällä paikalla, hän voi ehkä kommentoida sitä listaa niistä toimista, että onko valmisteilla tällaisia asioita, koska kyllä tuolla ammatillisen koulutuksen kentällä ja alueitten elinvoimaa miettivien toimijoiden joukossa on aika suuri huoli siitä, että kun nämä kaikki kumuloituvat ikään kuin samaan suuntaan, niin sillä on arvaamattomia vaikutuksia ja se ei vie tätä Suomea hyvään suuntaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.01 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Jäi tuossa äsken vielä kysymättä, että kun tätä lakiesitystä katsoo läpi, niin verovähennysoikeudesta täällä sanotaan, että sen käyttö on vähäistä, mutta silti en löydä täältä näistä lakiesityksen perusteluista, mikä se käyttö käytännössä on ollut, ja se olisi tässä ollut hyvä ilmaista, koska siihen tässä vedotaan ja yritetään miettiä.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Sitten toisekseen, kun vaihtoehtoja mietittiin, niin eikö vaihtoehtona voinut olla, että mietittäisiin, että tätä lakia kehitetään siihen suuntaan, että tätä olisi yritysten helpompi käyttää ja sitä käytettäisiin? Tämä periaate, mikä tässä lain ykköspykälässä on, on juuri se, mikä tässä työelämän tilanteessa pitäisi olla, eli tähän työelämän muutokseen valmistaudutaan ja tehdään niitä asioita.

Toivoisin, että ministeri vastaa näihin kahteen kysymykseen: paljonko ja mietittiinkö tätä lain kehittämisvaihtoehtoa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Satonen, keskustelun viimeinen puheenvuoro.

18.02 Työministeri Arto Satonen: arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tässä lakiesityksessä on nyt kyse pitkälti teknisestä muutoksesta, eli tämä verolakiasia on ymmärtääkseni ollut erikseen, mutta edustaja Lyly kysyi ihan olennaisen kysymyksen siitä, minkä mittaluokan asiasta tässä on kyse, ja se on hyvä tässä käydä läpi. Tämä on vuositasolla ollut viime vuosina sellainen 9—12 miljoonaa euroa, eli noin 10 miljoonan säästöä tässä on käytännössä kyse. Mitä sillä sitten on saatu, niin sillä on siis ollut oikeus kolmeen koulutuspäivään per työntekijä, jolloin on saatu tämä verovähennys. Eli ihan valtavan mittaluokan asiasta tässä ei ole kyse, mutta tämä on se mittaluokka ja tausta, mikä tähän asiaan liittyy. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain 1 ja 24 § :n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 169/2024 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan ja maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Satonen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.04 Työministeri Arto Satonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kausityölakia sen mahdollistamiseksi, että jatkossa ulkomaisen luonnonmarjanpoimijoiden pääväylä Suomeen on työsuhteinen kausityö. Luonnonmarjanpoiminta lisätään kausityöasetukseen, minkä seurauksena luonnonmarjanpoimijat

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

voisivat hakea kausityöhön oikeuttavia oleskelulupia. Luonnonmarjojen kerääminen Suomessa on nojautunut voimakkaasti ulkomaisiin kerääjiin, erityisesti Thaimaasta kutsuttaviin ja rekrytoitaviin.

Aina vuoteen 2023 saakka poimijat ovat pääosin tulleet Suomeen Schengen-turistiviisumilla, jolla he saavat oleskella maassa ja kerätä marjoja enintään kolme kuukautta. Valitettavasti luonnonmarja-alalla on esiintynyt erittäin isoja ongelmia. Ulkomaisten poimijoiden työoloissa ja ansioissa ja alalla on esiintynyt sekä ihmiskauppaepäilyjä että -syytteitä.

Jatkossa luonnonmarjanpoimintaa ei enää rinnasteta turismiin vaan yritysten tulee maahantulon mahdollistamiseksi palkata poimijat työsuhteeseen. Luonnonmarjanpoimijoiden maahantulo tapahtuu siis jatkossa samoilla edellytyksillä kuin esimerkiksi puutarhamarjanpoimijoiden.

Ulkomaisten poimijoiden asemaa parannetaan kausityölakia ja -asetusta muuttamalla. Työsuhteisuus tuo poimijoille työsuhteen edut ja vähimmäispalkan sekä helpottaa oikeuksien toteutumisen valvontaa.

Muutos on marja-alalle suuri ja osin haasteellinen, ja yrityksiltä tarvitaan uudistumiskykyä. Muutoksella asetettaisiin luonnonmarja-ala myös samaan asemaan kuin muut kausiluontoista työvoimaa tarvitsevat alat.

Ehdotettu muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan seuraavalle satokaudelle 2025.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan lopuksi sanoa, että pidän todella tärkeänä, että tämä lakiesitys tänään tänne eduskuntaan tuodaan, koska jos jossain kohdassa Suomessa työntekijän oikeudet ovat olleet todella heikoilla, niin se on ollut nimenomaan tällä toimialalla. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ilmeisesti on syytä käydä pieni debatti tässä vaiheessa. — Edustaja Rantanen.

18.06 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille siitä, että tämä lakiesitys täällä tänään meidän käsittelyssämme on. Ja niin kuin ministeri tuossa totesi, tähän liittyy erittäin paljon negatiivisia asioita, ihmiskauppaa ja monia muita täysin epäinhimillisiä seikkoja.

Itse ajattelen niin, että ei voi olla Suomessa sellaista työtä eikä sellaista markkinaa, joka pyörii vain ihmiskaupan ja ihmisten hyväksikäytön voimin. Olen ainakin itse valmis maksamaan marjoistani kyllä suuremman hinnan, jos vain voin luottaa siihen, että ne on poimittu ihmisoikeuksia ja työntekijöitten oikeuksia kunnioittaen, joten erittäin lämmin kiitos siitä, että tämä lakiesitys meillä täällä tänään on.

Mutta huoli liittyy myös siihen, kuinka tämän lain voimassaolon jälkeen aiotaan seurata sitä, kuinka nämä oikeudet toimivat. On aivan selvää, että tämä muutos vaatii todella paljon marjayrittäjissä uudelleenajattelua ja uuden oppimista. Kuinka tästä on aiottu varmistua, että näin myös tapahtuu?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

18.07 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Marjanpoimintabisnestä on pitkään varjostanut poikkeuksellinen hyväksikäyttö ihmiskaupan muodossa. Tämän esityksen tarkoituksena on parantaa poimijoiden oikeuksia ja työoloja. Muutos mahdollistaisi luonnontuotteiden, kuten marjojen, keräämisen lisäämisen kausityön so-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

veltamisalaan, kuten ministeri kertoi. Jatkossa siis poimijat olisivat pääsääntöisesti työsuhteessa, mikä on merkittävä parannus nykytilanteeseen. Tätä kautta myös ansaintaan kohdistuvat riskit siirtyvät poimijoilta yrittäjille. Lausuntopalautteen perusteellakin työperäisen hyväksikäytön ehkäisemiselle ja valvonnalle on tarvetta.

Mutta sitten se tärkein. Arvoisa oppositio, voitteko uskoa, että tämä hallitus tuo lain, joka parantaa ulkomaalaisten työntekijöiden työoloja ja Suomen maakuva? Toivon, että en tässä kohtaa kuule heikentäviä lauseita, että tätäkin asiaa käännettäisiin toisinpäin. [Piritta Rantanen: Justhan keuhuttiin!] — Kyllä, kiitos siitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.09 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa edellinen puhuja kysyi, onko tämä hyvä laki. Kyllä tämä on hyvä uudistus oikeaan suuntaan siinä mielessä, että kaikessa työssä pitää noudattaa suomalaisia työehtoja ja saada asianmukainen palkka, ja sillä tavalla asioiden pitää toimia. Ja kun tällä alalla on paljon semmoisia asioita, mitä ministeri Satonenkin tuossa luutteli, ihmiskauppaa ja ansio-ongelmia ja kaikkea muuta, niin tämä on luonnollista tähän nyt. Ulkopuolisen paineen ja näitten oikeuskäsittelyjen ja muitten osalta on tullut painetta, ja se on hyvä, että tämä laki tuodaan tänne käsittelemään.

Se, mikä minua tässä erityisesti nyt mietityttää, on se, että työsuojeluviranomaisten valvontaresurssit koko ajan pienenevät, ja ne kuitenkin ovat iso osa sitä, että tämän lainsäädännön toteutumista pystytään valvomaan ja niitten työehtojen toteutumista. Miten, ministeri Satonen, voitte varmistaa tämän puolen, että se pelaa myöskin tässä yhteydessä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.10 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi ei voi sallia hyväksikäyttöä, ei marjametsässä eikä missään muuallakaan. Nyt on meidän aikamme osoittaa, että olemme sitoutuneet parantamaan heikoimmassa asemassa olevien työntekijöiden oikeuksia ja turvaamaan inhimillisen kohtelun jokaiselle.

Kiitos esityksestä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

18.10 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys on erittäin hyvä, ja siitä iso kiitos. Mehän tiedetään, että vasemmistoliiton entinen puheenjohtaja Li Andersson tätä asiaa jo vuosi sitten ajoi erittäin tarmokkaasti.

Olisin kysynyt ministeri Satoselta, kun itse asiassa maa- ja metsätaloussektorilla on paljon myös sellaista työsuhteissa tapahtuvaa hyväksikäyttöä, josta me ei välttämättä edes tiedetä. Kovin paljon on tullut tietoon esimerkiksi metsän istutukseen liittyvää epäeettistä toimintaa ja suoranaista riistoa. Siinä ongelmana on se, että ne alihankintaketjut ovat yleensä pitkiä, ja siellä on valeyrittäjyyttä ja pakkoyrittäjyyttä, ja se tienesti jää hyvin, hyvin pieneksi, ja siellä riiston kohteena on jopa Suomeen tulleita ukrainalaisia. Minkä keinojen ministeri näkee tämän valvonnassa olevan niitä tehokkaimpia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

18.11 Mikko Polvinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelemme hallituksen esitystä, joka koskee kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa ja oleskelua kausityöntekijöinä erityisesti luonnontuotteiden, kuten marjojen keruun, osalta. Tämä on tärkeätä meille, väljään asutulle seudulle, muun muassa Kainuulle. Tämä lakiesitys on olennainen osa hallituksen pyrkimystä torjua työperäistä hyväksikäyttöä ja parantaa ulkomaisten työntekijöiden asemaa ja selkeyttää alan pelisääntöjä.

Esitys tähtää siihen, että luonnonmarjojen kerääminen siirtyy työsuhteeseen kausityöhön, jolloin työntekijöiden oikeudet ovat paremmin turvattuina ja työehtoja valvotaan tiukemmin. Tämä on tärkeää paitsi työntekijöiden suojelun myös reilun kilpailun kannalta marja-alalla. Laki vahvistaa työntekijöiden asemaa ja takaa työvoiman saatavuuden samalla tukien alan yrityksiä vastuullisuudessa.

On tärkeää, että nämä muutokset saadaan voimaan ennen seuraavaa satokautta, jotta alalla voidaan toimia oikeudenmukaisissa puitteissa. Lain voimaansaattaminen vastaa alan yritysten tarpeeseen ratkaista asia. Tätä on odotettu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

18.12 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lehinen, on ehkä aika piirtää rasti seinään, sillä sosiaalidemokraatit kannattavat tätä hallituksen esitystä, [Mira Nieminen: Hienoa!] joka tuo kaivattua parannusta luonnonmarjanpoimijoiden asemaan. Lausuntokierros osoitti laajaa tukea tälle esitykselle, ja olemme tyytyväisiä siihen, että luonnonmarjanpoimijoiden asemaa vihdoinkin parannetaan. Tämä on askel kohti reilumpaa työelämää ja vahvempaa työsuojelua luonnonmarja-alalla, jossa viime vuosina on noussut esiin vakavia hyväksikäyttötapauksia ja rikosepäilyjä.

Luonnonmarjanpoimijoiden siirtyminen työsuhteeseen tuo tärkeää lisäsuojaa työperäistä hyväksikäyttöä vastaan vahvistamalla työntekijöiden perusoikeuksia, vahvistaa heidän oikeusturvaansa ja tuo selkeyttä heidän oikeudelliseen asemaansa. On tärkeää, että korjaamme näitä rakenteellisia ongelmia, jotka ovat jo pitkään olleet tiedossa alalla. Työperäistä hyväksikäyttöä ei voida hyväksyä millään tavalla.

Kiitos tästä hallituksen esityksestä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

18.14 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys on askel oikeaan suuntaan. Haluamme vastata kausityövoimatarpeeseen ja samalla varmistaa työntekijöiden oikeuksien toteutumisen. Se edistää selkeää ja toimivaa lainsäädäntöä, joka tukee Suomen talouden ja yhteiskunnan hyvinvointia. Kiitänkin arvoisaa ministeriä siitä, että meillä nyt tämä esitys on tässä salissa. Ja tahtotila näyttää olevan ilmeinen myös opposition puolella. Kiitos siitä.

Elämme globaalissa taloudessa yhä enemmän, ja Suomen työmarkkinat tarvitsevat ulkomaista työvoimaa juuri erityisesti kausiluonteisessa työssä, kuten maataloudessa ja matkailussa. Kausityöntekijät ovat olennainen osa tätä yhtälöä, ja heidän roolinsa tulee turvata näin lainsäädännöllä, joka suojelee työntekijöitä ja antaa työnantajille selkeät säännöt toiminnan järjestämiseksi.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Tämä lakiesitys mahdollistaa nyt sen, että Suomi pysyy kilpailukykyisenä ja houkuttelevana kohteena kausityövoimalle samalla, kun varmistamme oikeudenmukaiset työehdot ja reilun kohtelun kaikille työntekijöille. Tosiaan esitys on erittäin kannatettava.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

18.15 Eemeli Peltonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On paikallaan kiittää hallitusta, että se tuo meille kerrankin esityksen, joka parantaa eräiden työntekijöiden oikeuksia. Olemme viime vuosina aivan riittämiin saaneet median kautta kuulla niistä ongelmista, joita luonnonmarjanpoimintaan on liittynyt liiketoimintana. Toki tämäkään esitys ei ole täysin aukoton, ja myös työsuhteisiin valitettavasti voi liittyä huonoja työoloja, alipalkkausta ja suoranaista riistoa. Eli tämänkin esityksen vaikutuksia on hyvin tarkkaan seurattava.

Kun nyt hallitus ottaa askeleita oikeaan suuntaan, kannustan sitä puuttumaan myös muihin työperäisen hyväksikäytön muotoihin jämäkästi ja etsimään niihin tarttumiseksi uusia keinoja. Alipalkkauksen kriminalisointi ja järjestöjen kanneoikeus olisivat nekin tarpeellisia toimia, jotta yritykset Suomessa voisivat kilpailla samoilla pelisäännöillä, ja samalla työntekijöiden oikeudet kohenisivat. Arvoisa työministeri Satonen, aiotteko tarttua näihin rakentaviin ehdotuksiin, jotka olisivat hyvää jatkoa tälle hallituksen esitykselle?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri, olkaa hyvä.

18.16 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän tämän esityksen saamasta vastaanotosta. On hyvä, että täällä on laajalti, tai voi sanoa kaikissa puheenvuoroissa, nähty tarpeellisenä, että tähän asiaan nyt saadaan muutos.

Ensinnäkin näiden työehtojen osalta ymmärtääkseni kyse on siitä, että kun nämä luonnonmarjanpoimijat pääsevät nyt samantyyppiseen asemaan kuin ne marjanpoimijat, jotka ovat olleet esimerkiksi mansikanpoiminnassa, niin siellä on taustalla Teollisuusliiton ja Maaseututyöntekijöiden tekemä työehtosopimus, ja se on varmaan hyvä pohja tälle, ja hyvin suomalaistyyppinen pohja, että sillä on tehty liittotason sopimus pohjalle. Sitten tietysti tulee kysymys siitä, että totta kai tässä tarvitaan myös työsuojelutarkastajia. Minä luulen, että tämä asia on nyt ollut niin paljon esillä, että tässä varmaan tähän valvontaan tullaan kohdistamaan ja kiinnittämään huomiota. Tähän liittyy sitten myös se, että kun nämä henkilöt, jos he nyt tulevat vaikka sieltä Thaimaasta, tarvitsevat myös asuntoja, kun he tekevät sitä luonnonmarjanpoimintaa, niin myöskin näistä asunnoista pyydettävien vuokrien pitää olla kohtuullisia, eli sitä kautta varmistetaan, että nämä henkilöt ihan oikeasti saavat asianmukaisen tulon siitä työstään, minkä he tekevät.

Sitten täällä oli kysymys tästä alipalkkauksen kriminalisoinnista. Sitä ei sisälly hallitusohjelmaan, mutta sen sijaan siellä hallitusohjelmassa on tämä törkeä kiskonta, joka vähän niin kuin samaan asiakohtaan ymmärtääkseni vaikuttaa. Sitten meillä on erikseen tämä työperäisen hyväksikäytön vastainen ohjelma, jonka täällä jo edellisen asian yhteydessä mainitsin ja jota me olemme jo vieneet eteenpäin. Siinä tosiaan on tehty yhteistyötä myös ELAn kanssa, joka on kansainvälinen EU-tason toimija tällä alalla, ja sitten esimerkiksi Viron viranomaisten kanssa erityisesti rakennusalaan liittyen, mutta toki on näitä muitakin aloja, kuten täällä mainittiin, muun muassa metsänistutusta ja muuta. Totta kai tarvitaan

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

myös työsuojelutarkastusta ja valvontaa näiden asioiden eteenpäin viemiseksi, mutta tämä lakiesitys on nyt merkittävä askel eteenpäin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Ehdimme ottaa vielä muutaman puheenvuoron tämän aikaikkunan puitteissa varsinaiselta listalta. — Edustaja Hänninen.

18.19 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen on oltava maa, jossa kenenkään ei tarvitse pelätä joutuvansa hyväksikäytön tai ihmiskaupan uhriksi. Tämä koskee myös ulkomaalaisia marjanpoimijoita, jotka ovat saapuneet auttamaan tärkeässä elinkeinossamme. Liian kauan olemme sivuuttaneet ne ongelmat, jotka ovat varjostaneet luonnonmarja-alaa. Nyt on tullut aika tehdä selväksi, että hyväksikäytölle ei enää ole sijaa Suomessa.

Hallituksen esitys kausityölain muuttamisesta tuo välttämättömiä parannuksia ulkomaisten marjanpoimijoiden asemaan. Ei voida enää hyväksyä, että nämä työntekijät saapuvat Suomeen turistiviisumilla ja joutuvat kantamaan liiketoiminnan riskit harteillaan. Uusi laki takaa heille työsuhteisen aseman, vähimmäisansion ja reilut työehdot — perusasiat, jotka kuuluvat jokaiselle työntekijälle.

Arvoisa rouva puhemies! Marja-alalla on esiintynyt vakavia väärinkäytöksiä, joista pahimmillaan on puhuttu ihmiskauppana. Tämä ei ole vain yksittäisten yritysten ongelma. Se on koko alan maineeseen vaikuttava kysymys. Valitettavasti olemme nähneet, kuinka muutamat yritykset ovat heikentäneet myös rehellisesti toimivien yritysten asemaa. Tästä on päästävä eroon.

On selvää, että muutos lisää kustannuksia yrityksille. Työsuhteinen marjanpoiminta tarkoittaa sitä, että yritysten on maksettava marjanpoimijoiden palkat ja niihin liittyvät sivukulut. Kun aikaisemmin poimijat ovat kantaneet riskin sadon määrästä, tämä on kuitenkin välttämätön askel, sillä ihmisten hyväksikäytön lopettaminen ei saa olla neuvoteltavissa oleva asia. Vastuullisuus maksaa, mutta on välttämätöntä, että yritykset ottavat vastuun omasta toiminnastaan.

Arvoisa rouva puhemies! Meidän on varmistettava, että tämä laki saadaan voimaan mahdollisimman pian. Satokausi 2025 on pian edessä, ja on olennaista, että marjanpoimijoilla on silloin mahdollisuus hakea hyvissä ajoin kausityöhön oikeuttavia lupia. Tämän lain viivästymisellä olisi vakavia seurauksia niin poimijoille kuin koko marja-alalle.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi ei voi sallia hyväksikäyttöä, ei marjametsässä eikä missään muuallakaan. Nyt on meidän aikamme osoittaa, että olemme sitoutuneet parantamaan heikoimmassa asemassa olevien työntekijöiden oikeuksia ja turvaamaan inhimillisen kohtelun jokaiselle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

18.22 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävässä hallituksen esityksessä esitetään muutettavaksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annettua lakia. Jatkossa EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tulevien luonnontuotteiden kerääjien pitäisi olla pääsääntöisesti työsuhteessa, jotta he voivat tulla Suomeen poimimaan luonnonmarjoja.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Jo viime hallituskaudella luonnonmarjanpoimijoiden asemaan tavoiteltiin parannuksia. Epäkohdat eivät kuitenkaan kokonaan poistuneet marjalailla, ja siksi onkin hyvin kannatettavaa, että tämä esitys eduskuntaan on nyt tuotu ja vielä kohtuullisen ripeästi uuden eduskuntakauden käynnistyttyä. Tämä esitys on siten tärkeä askel oikeaan suuntaan, ja siksi erittäin kannatettava myös täältä oppositiosta käsin. Jos tämän illan päiväjärjestyksen muutama asiakohta aiemmin käsitellystä hallituksen esityksestä niin sanotusta kolmen kuukauden maastapotkulaista annoimme täältä oppositiosta aika paljon kritiikkiä hallitukselle, niin tässä esityksessä onkin sitten syytä myöskin kiitoksia antaa. Nämä luonnonmarjanpoiminta-alan ongelmat ovat olleet todellakin sietämättömiä seurata median välityksellä, ja on aivan oikein, että etsitään tehokkaita keinoja parantaa työntekijöiden, täällä työskentelevien, turvaa.

Tässä esityksessä on hyvin tärkeää myöskin se, että seurantaa ja valvontaa tehdään tästä eteenpäin myöskin hyvin vahvasti ja pidetään huolta siitä, että valvonnan toimivuus ja resurssit tulevat nekin varmistetuiksi. Tuolta ehdotuksesta katsoin, että tämän esityksen seurannasta oli arvioitu, että olisi järkevää tehdä arvio vaikutuksista jo syksyllä 2025 tämän ensimmäisen satokauden jälkeen. Pidän sitä erittäin viisaana, että saamme mahdollisimman ripeästi tehtyä tämän lain mukaisten muutosten toimivuudesta kattavan arvion, jotta voimme myös valmistella niitä muita mahdollisia parannuksia lainsäädäntöön nyt saatujen kokemusten pohjalta, koska työ ei varmastikaan pääty tähän esitykseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

18.25 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto on pitkään vaatinut marjanpoimijoiden pakkoyrittäjyyden kitkemistä ja oikeutta marjanpoimijoille. Viime maaliskuussa edustaja Kivelä ja silloinen edustaja Andersson tekivät lakialoitteen kausityölain muuttamiseksi siten, että luonnonmarjanpoiminta sallittaisiin jatkossa vain työsuhteessa. Vuosien kamppailun jälkeen marjanpoimijat ovat nyt saamassa vihdoinkin työntekijöille kuuluvat oikeudet. Ilokseni saan täällä välillä kiitelläkin hallitusta: kiitos. [Mikko Polvinen: Perussuomalaisia!] Kiitos, kun marjanpoimijoiden huoli on kuultu. Kiitos kaikille, jotka olette luoneet päättäjiin painetta muuttaa asioita parempaan.

Arvoisa puhemies! Marjanpoimijoiden tilanne on ollut äärimmäisen kriittinen jo vuosikaudet. Tällä hetkelläkin on meneillään rikostutkintoja massiivisista ihmiskaupparikoksista, joissa Thaimaasta Suomeen houkuteltuja marjanpoimijoita on täällä riistetty, hyväksikäytetty, joissa heidät on pantu maksamaan ja elämään täysin epäinhimillisissä olosuhteissa ja palautettu kotimaahansa tyhjin käsin.

Luonnonmarjanpoimijoiden lisääminen kausityölakiin on vähintäänkin, mitä voimme tehdä vastaavien tilanteiden välttämiseksi. Työsuhteisuus tuo marjanpoimijoille pitkään odotettua turvaa, mutta se ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että marjanpoimijat ovat edelleen erityisen haavoittuvassa asemassa suomalaisilla työmarkkinoilla esimerkiksi puutteellisen kielitaitonsa vuoksi ja yhteiskuntatuntemuksensa vuoksi. Vaille riittävää huomiota on edelleen jäänyt ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttö metsätaloudessa ja esimerkiksi metsän hoidossa, niin kuin edellisessä puheenvuorossa nostin esille. Työntekijöille on maksettu liian pieniä palkkoja, lisät on jätetty maksamatta, ja työajat ovat olleet lainvastaisia, vaikka työtä on tehty työsuhteessa. Sen vuoksi emme voi olettaa, että näin suuret ongelmat ratkeaisivat vain tällä lainsäädännöllä, vaan lain toteutumista ja riittävyyttä on jatkossa valvottava huolellisesti.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Arvoisa puhemies! Valvonta on tällä hetkellä täysin aliresursoitua. Pyydänkin hallitusta huomioimaan, että työsuojeluviranomainen tarvitsee riittävän lisärahoituksen, jotta sen on ylipäättensä mahdollista valvoa ulkomaalaisten työntekijöiden oikeuksien ja lain toteutumista jatkossa. Ymmärrykseni mukaan noin miljoonalla eurolla voitaisiin palkata kohtuullinen määrä työsuojeluviranomaisia ja juristeja. — Kiitos, puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.28 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annettua lakia. Lain soveltamisalaa ja asetuksenantovaltuutta muutettaisiin siten, että luonnontuotteiden keruu voitaisiin valtioneuvoston asetuksella lisätä sääntelyn piiriin.

Luonnontuotteiden teollinen talteenotto Suomessa on vuodesta 2005 lähtien nojautunut voimakkaasti Thaimaasta Suomeen kutsuttaviin kerääjiin. Alusta asti kerääjien ansiot ovat puhuttaneet, ja vuosien varrella on noussut esiin ihmiskauppaepäilyjä, joista osa on johtanut syyteharkintaan ja tuomioon. Syksyllä 2022 marja-alalla paljastui taas laaja-alainen ihmiskauppaepäily, josta nostettiin syytteet kevättalvella 2024. Asianomistajia on yhteensä 170. Myös syksyllä 2023 paljastui uusia rikosepäilyjä. Ihmiskauppaepäilyssä on kyse siitä, että kerääjien epäillään joutuneen pakkotyön uhreiksi. Syytteiden mukaan heidät on muun muassa pakotettu tekemään todella pitkiä työpäiviä, heille ei ole annettu riittävästi ruokaa ja tarjottu ruoka on ollut laadultaan huonoa. Heitä on myös uhkailtu, ja heitä on kielletty ottamasta yhteyttä viranomaisiin. Ansiot ovat jääneet pieniksi, ja jotkut kerääjät ovat jääneet jopa tappiolle matkoista.

Arvoisa puhemies! Haluan korostaa sitä, että kun esimerkiksi kaupallinen marjan poimiminen perustuu vahvasti Thaimaasta tulevien kerääjien työsuorituksiin, on kysyttävää, ovatko kyseisen työn palkka-ansiot sellaiset, että ne houkuttelisivat paremmin kotimaista työvoimaa keräämään marjoja metsistämme kaupalliseen tarkoitukseen. Kiinnitän huomiota myös siihen, että kun tässä asiassa puhutaan jo vuosien ajan tapahtuneista laajoista, suorastaan rikollisista, toimista, joissa ulkomaista työvoimaa käytetään hyväksi jopa ihmiskaupan muodossa, niin miksi tähän asiaan ei ole jo aiemmin puututtu. Ja totean, että aiemmalla hallituksella on tähän peiliin katsomisen paikka. Tämä asia taisi lähteä vahvimmin valmisteluun, kun Thaimaan viranomainen ei halunnut lähettää kansalaisiaan pahimmillaan hyväksikäytön uhreiksi Suomeen — ja marjat jäivät siis poimimatta metsistä. Parempi tosin tehdä tämä merkittävä lakimuutos nyt kuin vieläkin myöhemmin. On hyvä lohdutautua sillä vanhalla sanonnalla, että paras päivä istuttaa puu oli eilen ja toiseksi paras tänään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.30 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille tästä esityksestä, jotta tämä lakiesitys on viimein täällä salissa.

Esitys koskee kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun ehtoja kausityöntekijöinä. Muutoksella mahdollistettaisiin luonnontuotteiden, kuten luonnonmarjojen, keräämisen lisääminen kausityölain soveltamisalaan. Tämä tapahtuisi valtioneuvoston asetusta muuttamalla.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Esityksellä marjojen kerääjät siirtyisivät pääsääntöisesti työsuhteisiin, mikä turvaisi heidän oikeuksiaan ja parantaisi työoloja. Ansaintariskit siirretään kerääjiltä yrityksille. Thaimaasta ja muista kolmansista maista saapuville poimijoille luodaan uusia maahantuloväyliä kausityöntekijöinä, mikä parantaa heidän asemaansa ja vähentää riippuvuutta turistikiväisyydestä. Esityksen myötä luonnontuotteiden keruu muuttuu valvotummaksi ja kestävämmäksi, mikä parantaa toimialan luotettavuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Viime kesänä marjoja jäi poimimatta kausimaahanmuuton epäselvyyksien vuoksi. Ulkomaalaisten poimijoiden panos myyntimäärien kasvussa on merkittävä. Luonnonmarja-alalla on merkittäviä vientimahdollisuuksia maallemme. Puhdas luonnontuote on kovaa valuuttaa maailmalla. Suomalaiset marjat ovat ainutlaatuinen luonnonvara.

Suomeen tulee saada maahan ne työntekijät, jotka tulevat tänne tekemään töitä, ja tämän prosessin sekä työskentelyn sääntöjen tulee olla selkeitä ja ymmärrettäviä niin työntekijälle kuin yrityksille. Kaikki väärinkäytökset työsuhteissa tulee kitkeä pois, ja meidän tulee pitää huoli, että työperäisen maahanmuuton vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan on aina nettopositiivinen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt meillä on tähän tarkoitukseen varattu aikaikakuna päättymässä.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään tällä erää. Asian käsittelyä ja tätä keskustelua jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.32.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.57.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 8 käsittelyä. — Keskustelu. Edustaja Räsänen poissa. — Edustaja Rasinkangas.

19.58 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys koskee kolmansista maista tulevia kausityöntekijöitä, jotka tulevat poimimaan luonnontuotteita, kuten marjoja. Esityksellä tehostetaan myös työperäisen hyväksikäytön ehkäisyä. Lakimuutos on todella tarpeen, kun mietimme viime vuosien useita laajoja tutkinnassa olleita ihmiskaupparikoksia, joiden kohteena olivat thaimaalaiset marjanpoimijat.

Marjanpoiminta ei kiinnosta ammattimielessä juurikaan suomalaisia: työ on raskasta ja sesonki on lyhyt. Kotitarvemarjastus on kuitenkin monen suomalaisen jokavuotinen harrastus, mikä tuo mukanaan luonnossa liikkumista, hyvää oloa ja arvokkaita luontomme tarjoamia marjoja ilmaiseksi ruokapöytään. Se on erittäin kannatettava harrastus.

Teollisuus tarvitsee kuitenkin enemmän luonnonmarjoja kuin mitä suomalaiset poimijat niille myyvät. Kilohinta ei ole suuren suuri verrattuna marjojen poimimiseen käytettyyn aikaan ja vaivaan. Siksi marjasaalis pidetäänkin usein itse. Kotitarvemarjanpoiminnan jälkeenkin metsiin jää vielä paljon arvokasta marjaraaka-ainetta teollisuudelle. Mikäli

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

poimijoita ei saada, mätänevät marjat metsään ja teollisuus joutuu hankkimaan ulkomaisia marjoja tarpeisiinsa.

Esimerkiksi Thaimaasta tulleet marjanpoimijat ovat osoittautuneet ahkeriksi työssään, ja osa heistä on päässyt ansioille, joita he eivät kotimaassaan olisi saaneet mitenkään hankittua omalla työllään. Toisenlaisiakin esimerkkejä on. Huonona marjavuotena poimijoille on jäänyt lähinnä työnilo, vaikka ovat viettäneet koko valoisan ajan metsässä marjoja poimien.

Hallituksen esitys kolmansista maista tulevien kausityöntekijöiden maahantulosta ja työskentelystä Suomessa parantaa työntekijöiden asemaa ja estää työperäistä hyväksikäyttöä luonnontuotteiden, kuten marjojen, poiminnassa. Poimijoiden työsuhteisuus turvaisi heidän oikeuksiaan ja mahdollistaisi alan paremman valvonnan. Työsuhteen ansiosta poimijan tulo olisi turvattu vähimmäispalkalla, vaikka marjasato olisi heikompikin. Työsuhteet ja selkeät työehdot vähentävät hyväksikäytön riskiä. Työsuojeluviranomaiset voivat silloin paremmin valvoa palkkausta ja työoloja. Poimijat tulevat uudistuksen jälkeen maahan kausityöntekijöinä, mikä parantaa heidän asemaansa ja vähentää riippuvuutta turisti-viisumeista.

Ihmiskauppasyytteisiin johtaneet marjanpoimintatapaukset olivat moniulotteisia, joihin liittyi muun muassa poimijoiden heikoksi jääneitä ansioita, liikaa perittyjä kulukorvauksia, pitkiä työpäiviä, syötäväksi kelpaamatonta ruokaa ja epämääräisiä majoitusolosuhteita. Lakiuudistuksesta huolimatta viranomaisvalvontaa tarvitaan jatkossakin, jotta maahamme saapuvat marjanpoimijat voivat luottaa siihen, että heitä kohdellaan täällä hyvin ja lakien mukaan.

Arvoisa puhemies! Valvonta on moniviranomaisyhteistyötä, jossa ovat mukana avin työsuojeluviranomainen ja ulkomaalaisvalvonta. Poliisi valvoo ulkomaalaisten maassaolon edellytyksiä ja liikkumiseen käytettäviä ajoneuvoja ja terveystarkastajat asumiseen liittyviä terveysturvallisuusasioita.

Ihmiskaupparikosten tutkinta vaatii paljon poliisin resursseja. Se on usein pitkäkestoista tutkintaa, ja tulkkauskustannukset nousevat korkeiksi. Oikeansuuntaisella lainsäädäntötyöllä luomme paremmat puitteet kolmansista maista tuleville kausityöntekijöille, jolloin toivottavasti vältymme jatkossa myös laajoilta ihmiskaupparikostutkinnoilta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Keskisarja, poissa. — Edustaja Holopainen.

20.01 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Olemme täällä käsittelemässä hallituksen esitystä, jonka tavoitteena on siirtää aiemmin omassa sääntelyssään olleet luonnonmarjojenpoimijat samaan sääntelyyn kausityöntekijöitten kanssa. Taustana tälle on se, että halutaan vähentää marjanpoimijoiden kohteluun liittyneitä ongelmia, joita on tullut esiin, kuten alipalkkaus, huonot olosuhteet, sekä jopa ihmiskauppaepäilyä tässä on ollut.

Täytyy ensin tässä kohtaa kerrankin kiittää hallitusta siitä, että tämä esitys on tänne tuotu ja että hallitus jatkaa niitä toimia, joita edellinenkin hallitus teki, jotta työntekijöiden hyväksikäyttöä saataisiin kitkettyä Suomesta pois. On ihan selvää, että meillä täytyy olla nololateranssi liittyen näihin tapauksiin, joita nyt on tullut ilmi. Täytyy pitää huoli siitä, että täällä ei mikään taho pysty toimimaan niin, että olisi mahdollista sitten saada tämmöistä täysin epäoikeudenmukaista kilpailuetua siitä, että syrjii työntekijöitä. Ja erityisesti tietysti haavoittuvassa asemassa olevat, muualta tulevat, ehkä suomen kieltä huonosti taitavat tu-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

lijat ovat sitten alttiita tällaiselle hyväksikäytölle. Meidän täytyy tosiaan pitää huolta siitä, että meillä lainsäädännössä tällaiset hyväksikäyttötapaukset pystyttäisiin mahdollisimman hyvin ennalta estämään.

Tietysti huoli tässä nousee siitä, kuinka hyvin sitten valvontaresurssit pysyvät mukana siinä, että voidaan käytännössä valvoa sitä, että tätä lainsäädäntöä noudatetaan. Sekä sitten täällä edustajien puheenvuoroissa aikaisemmin tuli esiin se, että meidän pitää tietysti vielä katsoa, onko aloja, joissa tätä työntekijöitten hyväksikäyttöä systemaattisesti edelleen esiintyy. Toivon, että hallituksella on valmius reagoida näihin ja tuoda tänne sitten mahdollisesti esityksiä, jos lainsäädännössä on kehitystarpeita.

Olikin hyvä, kun ministeri täällä tänään aikaisemmin sanoi, että hyväksikäytön vastainen ohjelma on hallituksella valmisteilla. Tosiaan toivotaan, että sitten tarpeen mukaan näitä lisäesityksiä tulee.

Mutta tosiaan tässä kohtaa nyt sitten kiitokset hallitukselle siitä, että saadaan tähän hyvin negatiiviseen ilmiöön, työntekijöitten hyväksikäyttöön, nytten hyviä työkaluja ja lainsäädäntöön muutoksia. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan ja maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Ilmatieteen laitoksesta annetun lain 1 ja 2 §:n sekä puolustusvoimista annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 167/2024 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 10/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Strandman.

Keskustelu

18.33 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän ministeri Rannetta napakasta tarttumisesta tähän erittäin tärkeään asiaan. Tämä esitys näin YK:n päivänä on merkittävä, ja tässä on maassamme ollut selvä puute.

Tällä hetkellä mikään kansallinen viranomainen ei keskitetysti ja kokonaisvaltaisesti vastaa kansallisesta avaruustilannekuvatuotannosta. Avaruuden ja avaruustoiminnan jatkuvasti kasvava yhteiskunnallinen merkitys ja siihen liittyvät uhkakuvat edellyttävät kuitenkin Suomen oman kansallisen avaruustilannekuvatoiminnan suorituskyvyn vahvistamista nykyisestä kattamaan koko avaruustilannetietoisuuden ja siihen liittyvät viranomaispalvelut. Siksi kansallinen avaruustilannekuvan tuotanto ehdotetaan keskitettäväksi perustettavaan kansalliseen avaruustilannekeskukseen.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Tämä toiminta olisi mahdollista käynnistää vuoteen 2028 mennessä. Suomeen perustettavan avaruustilannekeskuksen on tarkoitus täyttää EU:n kansallisilta avaruustilannekeskuksilta edellyttämät kriteerit, eli se olisi EU:n näkökulmasta toiminnallisesti täysin operatiivinen kansallinen avaruustilannekeskus. Tällöin Suomen olisi mahdollista hakea EU:sta myös investointi- tai muuta rahoitustukea.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Ilmatieteen laitoksesta annettua lakia sekä Puolustusvoimista annettua lakia siten, että avaruustilannekuvatehtävä säädettäisiin Ilmatieteen laitoksen ja Puolustusvoimien lakisääteiseksi tehtäväksi. Viranomaiset hoitaisivat avaruustilannekuvatehtävänsä avaruustilannekeskuksen toiminnan kautta.

Keskus olisi viranomaisyhteistyöalusta, jossa operatiivinen toiminta tapahtuisi Ilmatieteen laitoksen, Maanmittauslaitoksen ja Puolustusvoimien tiiviissä yhteistyössä sekä jatkuvassa kaksisuuntaisessa vuorovaikutuksessa avaruustilannetiedon, viranomaiskäyttäjien ja muiden yhteistyökumppaneiden, esimerkiksi yliopistojen, kanssa. Avaruustilannekeskus toimisi käytännössä virtuaalisesti eli toiminnallisesti eri toimipisteisiin hajautettuna. Toimijoiden päivittäinen toiminta tapahtuisi näin ollen verkkoyhteyksin.

Perustettava avaruustilannekeskus vastaisi lähiavaruuden, avaruustoiminnan ja avaruussään havainnoista ja seurannasta. Tämän toiminnan seurauksena avaruustilannekeskus muodostaisi koordinoitun ja ajantasaisen kansallisen avaruustilannekuvan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

18.36 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Ilmatieteen laitoksesta annetun lain 1 ja 2 §:n sekä Puolustusvoimista annetun lain 11 §:n muuttamisesta, ja vaikka vähän tuntuu kansalaisista kaukaiselta ehkä ajatus, niin avaruustilannekeskuksen perustamisesta on kyse. Haluan tästä kiittää ministeri Rannetta, että hän on tätä asiaa vienyt eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Ilmatieteen laitokseen liittyvät asiat eivät ehkä ensimmäisenä tule mieleen poliittisista painotuksista, mutta intouduin näin puolustusvaliokunnan jäsenenä ottamaan puheenvuoron tähän esitykseen, koska se koskee myös Puolustusvoimia. Meillä on siis täällä ensimmäisessä käsittelyssä lainsäädäntömuutokset, joiden myötä voitaisiin aloittaa avaruustilannekeskuksen perustaminen. Teknisesti ottaen muutoksia tulee Ilmatieteen laitoksesta annettuun lakiin sekä Puolustusvoimista annettuun lakiin.

Esityksen taustalla ovat hallitusohjelman kirjaukset, joiden mukaan hallitus huomioi avaruusulottuvuuden ja -teknologian merkityksen niin Naton kuin maanpuolustuksen näkökulmasta ja että Suomi edistää yhteisen tilannekuvan luomista. Avaruustilannekuvatehtävä säädettäisiin Ilmatieteen laitoksen ja Puolustusvoimien lakisääteiseksi tehtäväksi.

Liikenne- ja viestintävaliokunta pitää yksimielisessä mietinnössään avaruustilannekeskuksen perustamista erittäin tärkeänä. Perusteena keskuksen perustamiselle painottuvat erityisesti turvallisuusnäkökohdat.

Kansallisen avaruustilannekeskuksen perustamisen tavoitteena on varmistaa, että Suomessa olisi omaa kansallista kyvykkyyttä havaita, tunnistaa sekä tarvittaessa ennakoimalla varautua ja reagoida avaruudesta, avaruustoiminnasta ja avaruussäästä mahdollisesti aiheutuviin uhkakuviin, joiden toteutuminen voisi Suomessa estää tai häiritä yhteiskunnan toiminnan kannalta tärkeiden keskeisten satelliittipalveluiden käyttöä, uhata maanpäällisen kriittisen infrastruktuurin toimintaa, väestön turvallisuutta tai aiheuttaa muita maanpäällisiä häiriö- tai vaaratilanteita.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Käytännön tasolla avaruustilannekeskuksen operatiiviset toiminnot rakennettaisiin liikenne- ja viestintäministeriön alaisen Ilmatieteen laitoksen ja puolustusministeriön alaisen Puolustusvoimien nykyisten toimintojen yhteyteen. Ilmatieteen laitoksen yhteyteen perustettaisiin siviilijohtokeskus ja Puolustusvoimien olemassa olevien organisaatioiden ja johtamisaikojen yhteyteen taas sotilasjohtokeskus. Avaruustilannekeskus toimisi käytännössä virtuaalisesti eli toiminnallisesti eri toimipisteisiin hajautettuna ja jatkuvassa kaksisuuntaisessa vuorovaikutuksessa avaruustilannetiedon viranomaiskäyttäjien kanssa.

Arvoisa puhemies! Muutama sana lausuntopalautteesta: Lausuntopalautteessa kannatettiin avaruustilannekeskuksen perustamista ja siihen liittyviä lakiehdotuksia. Tärkeänä pidettiin sitä, että avaruustilannekeskuksen toiminnan yhteydessä tehtäisiin viranomaisyhteistyön lisäksi myös laajaa yhteistyötä yritysten ja tutkimusyhteisön kanssa. Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry pitää avaruustilannekeskuksen perustamista esitetyssä muodossa erittäin kannatettavana ottaen huomioon sen myönteiset vaikutukset maallemme, yhteistyökumppaneillemme ja koko globaalille avaruusalan ekosysteemille. Huoltovarmuuskeskus taas näkee hyväksi, että avaruustilannekuvan tuottamisen vastuut ja tehtävät tulevat lainsäädännön avulla selkeästi määriteltäviksi osaksi jo toimivien viranomaisten lakisääteisiä tehtäviä. Keskus huomauttaa, että yhä suurempi osa huoltovarmuuden kannalta merkittävistä palveluista tuotetaan satelliittien kautta tai avulla. Lisäksi avaruuteen ja avaruussäähän liittyvät uhat ja riskit voivat vaikuttaa huoltovarmuuden kannalta merkittäviin toimintoihin ja infrastruktuureihin.

Arvoisa puhemies! Avaruudesta ja satelliiteista kun nyt kerta keskustellaan, niin tähän loppuun voisin vielä puhua hetkisen aiheesta. Aamulehti kertoi toissa viikon lopulla, kuinka eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnassa on herännyt huoli GPS-häirintälähetinien eli niin sanottujen jammereiden käytöstä. Uutisen mukaan valiokunta ehdottaa häirintälaitteiden hallussapidon kieltämistä ja sanktioimista. Tein itse jo maaliskuussa toimenpidealoitteen satelliittipaikannuksen häirintälaitteiden hallussapidon kieltämisestä luvallista tutkimustoimintaa ja viranomaiskäyttöä lukuun ottamatta. Aihe on siis lähellä sydäntäni. Toivottavasti tämä asia etenee vaivattomasti ja kohtuullisessa ajassa käytännön tasolle. Haluan kiittää täällä nyt edustaja Holopainista, joka oli hyvin samassa asiassa kartalla — siinä tilanteessa olikin vähän niin, että kumpiko sen kerkeää tehdä. Tiedän, että edustaja Holopainen valmisteli samasta asiasta aloitetta, mutta minä olin kerinnyt sen tekemään vähän aikaisemmin. On hyvä asia, että liikenne- ja viestintävaliokunta on ottanut tämän asian tosissaan, ja nyt tuntuu, että se asia etenee.

Tulevalle avaruustilannekeskukselle annan valiokunnan tapaan täyden tukeni, ja onnea ja menestystä sen haasteisiin. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

18.43 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä salissa ei varmaan liian usein puhuta avaruudesta, ja nyt tässä kohtaa siihen on mahdollisuus. Ollaan tosiaan käsittelemässä mietintövaiheeseen edennyttä hallituksen esitystä siitä, että Suomeen perustetaan 2024 joulukuussa — eli varsin pian ollaan tässä etenemässä — kansallinen avaruustilannekeskus. Kuten edellä puheenvuoroissa edustajakollegat totesivat, on erittäin merkittävää tämän keskuksen perustaminen ja se lisää vahvasti Suomen omaa kansallista kykyä huolehtia omasta turvallisuudestaan ja myöskin huoltovarmuudesta.

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Vaikka ei äkkiseltään ehkä tule ajatelleeksi, avaruustoiminnan ja sen seuraaminen ja havainnointi on erittäin tärkeätä, ja on nyt todella hyvä, että Suomelle tulee tällaista omaa kyvykkyyttä liittyen tähän, eikä olla pelkästään sitten muitten maiden tietojen varassa. Kysymys on siitä, että jatkossa voidaan mahdollisimman hyvissä ajoin havaita, tunnistaa ja ennakoida lähiavaruuden esineiden ja kappaleiden liikkeitä, avaruussäätä ja satelliittijärjestelmien toimintaa. Todellakin tämä on erittäin merkityksellistä, ja kuten tässä tuli edellä puheenvuoroissa esiin, tällä on myös merkittävä vaikutus siihen, että voidaan mahdollistaa myös tällaisien innovaatioiden ja uusien tuotteiden kehittämiseen kannustavan ekosysteemin syntyminen Suomeen. Tämä on kyllä siis todella ilahduttava asia, ja tälle lämmin kannatus.

Samoin kuin edustaja Mäenpää nosti edellä esiin satelliittipaikannuksen häirintälaitteet ja niihin liittyvät lainsäädäntömuutostarpeet, niin tässä tosiaan olen hänen kanssaan samoilla linjoilla, ja oli ilo kuulla, että valiokunnassa tätä asiaa on käsitelty, ja toivottavasti tämäkin asia etenee liittyen paikantamisen tarpeisiin. Yhteiskuntamme on yhä enemmän riippuvainen tällaisesta paikannuksesta, ja on todella tärkeätä, että pystytään silloin, kun meillä on mahdollisuus vaikuttaa siihen, olemaan suojattuja tällaiselta häirinnältä. Toki tiedämme, että tällä hetkellä meihin kohdistuu myös tällaista hybridivaikuttamista siten rajan toiselta puolelta, ja sitä on vaikeampi sinänsä estää, mutta siihenkin ollaan onneksi hyvin varauduttu ja meillä on kyvykkyydet sitten toimia siitä huolimatta.

Nostaisin vielä esiin tässä huolen liittyen tähän Ilmatieteen laitokseen. Tässä esityksessä ollaan perustamassa Ilmatieteen laitokselle uusi tehtävä liittyen avaruustilannekeskuksen hallinnointiin, mutta on tullut iso huoli tämän syksyn aikana näistä määräraharesursseista Ilmatieteen laitoksella. Mikäli tiedot pitävät paikkansa, niin myöskin nämä talouden leikkaukset ulottuvat myös sinne ja ollaan aika isoistakin mittaluokista puhumassa niin, että vuoteen 27 mennessä Ilmatieteen laitoksen pitäisi yli 6 miljoonaa euroa pysyvästi saada leikattua menotaso. Se kyllä on aika huolestuttavaa, ja toivon, että hallituspuolueet vielä tätä miettivät nyt, kun tässäkin on hyvin tullut esiin Ilmatieteen laitoksen merkittävä rooli esimerkiksi turvallisuudessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

18.46 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tämähän on historiallinen lakiesitys, ja siksi tahdon siitä itsekkin puheenvuoron käyttää. Käytännössä tässä hallituksen esityksessä kyse on siitä, että Suomeen perustetaan kansallinen avaruustilannekeskus. Jo pidemmän aikaa on ollut selvää se, että muilta saadun tilannekuvan lisäksi meillä Suomessa tarvitaan omaa kansallista kyvykkyyttä havaita, tunnistaa sekä tarvittaessa myöskin ennakoiden varautua ja reagoida avaruustoimintaan liittyviin riskeihin ja uhkakuviin. Nyt tähän tarpeeseen on tehty ajantasaisia lainsäädäntöä — kiitos hallitukselle siitä.

On hyvä muistaa, että yhteiskunnan toiminta ja hyvinvointi ovat enenevässä määrin riippuvaisia myöskin avaruustoiminnan tuottamasta tiedosta ja palvelusta, eli asia ei ole kovinkaan kaukainen, vaan hyvin lähellä sitä arkea ja todellisuutta, jossa täällä maan päälläkin elämme.

Myös avaruustoiminnan turvallisuus- ja puolustuspoliittinen merkitys on jatkuvassa kasvussa, ja kyky muodostaa ajantasainen avaruustilannekuva on tärkeä osa nykyaikaista sodankäyntiä ja myös aivan sitä normaaliajankin valmiutta ja varautumista. Kansallisella avaruustilannekuvatoiminnalla valtiot pyrkivät varautumaan avaruustoimintaan, avaruu-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

teen ja avaruussäähän liittyviin riskeihin ja myös niihin uhkakuihin, joita avaruuteen voi liittyä. Tässä kokonaisuudessa erityisesti avaruussään ilmiöt voivat toteutuessaan vaarantaa satelliittijärjestelmien toiminnan lisäksi myös yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisten maanpäällisten järjestelmien toiminnan, kuten tele- ja tietoliikenne sekä energiajärjestelmien luotettavaa ja varmaa toimintaa. Eli kyse on todella tärkeistä toiminnoista kansallisen turvallisuuden, yleensäkin yhteiskunnan toimivuuden ja huoltovarmuuden, kannalta.

Olen erittäin iloinen siitä, kun tätä mietintöä luin, että sain sieltä lukea, että liikenne- ja viestintävaliokunta on tässä yksimielisen mietinnön saanut aikaiseksi. On hyvä, että meillä on vielä politiikan osa-alueita kuten avaruus, joka yhdistää eikä aiheuta kiistaa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 167/2024 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan päätökseksi Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen johtosäännön muuttamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 1/2024 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan. — Keskustelu alkaa. Edustaja Nieminen.

Keskustelu

18.49 **Mira Nieminen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kansaneläkelaitoksen hallintoa ja toimintaa valvovat eduskunnan valitsevat valtuutetut. Valtuutettujen tehtäviä on muutettu 1.7.2024 voimaan tulleella lainmuutoksella. Ennen edellä mainittua lainmuutosta valtuutettujen tehtävänä oli valita Kansaneläkelaitokselle tarpeellinen määrä tilintarkastajia ja varatilintarkastajia, joista vähintään kahden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan oli oltava KHT-tilintarkastaja tai JHT-tilintarkastaja. Lisäksi valtuutettujen tehtävänä oli vahvistaa tilintarkastajille johtosääntö.

Lainmuutoksen jälkeen valtuutetut valitsevat Kansaneläkelaitokselle tilintarkastajan ja tarvittaessa varatilintarkastajan tarkastamaan kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja hallintoa. Lainmuutoksella lakkautettiin Kelan valtuutettujen nimeämistä tilintarkastajista, joita oli kaksi ammattitilintarkastajaa ja kansanedustajatilintarkastajat, koostuva toimielin, ja tilintarkastus perustuu nyt pelkästään ammattitilintarkastukseen. Muutoksen takia valtuutettujen johtosääntöä tulee päivittää siten, etteivät valtuutetut päättä tilintarkastajien palkkioista ja matkakulujen perusteista.

Lainmuutoksista aiheutuvien muutosten lisäksi on tarpeen päivittää valtuutettujen johtosääntöä valtuutettujen osallistumisesta etäyhteydellä kokouksiin sekä asiakirjojen sähköisestä allekirjoittamisesta.

Arvoisa rouva puhemies! Lainmuutoksen myötä Kansaneläkelaitoksen tilintarkastuksesta huolehtivat ammattitilintarkastajat tai tilintarkastusyhteisö, jonka valtuutetut valitse-

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

vat julkisista hankinnoista ja käyttösopimuksista annetun lain mukaisen kilpailutuksen perusteella. Siten valtuutettujen johtosäännön 3 §:n 2 kohta on tarpeeton, ja se tulee kumota. Johtosäännön 3 §:n 1 ja 3 kohdassa viitataan tilintarkastajiin monikossa. Selvyyden vuoksi myös tältä osin johtosäännön 3 §:ää on syytä muuttaa kielellisesti. Edellä todettujen muutosten vuoksi 3 § esitetään muutettavaksi kokonaisuudessaan.

Valtuutettujen johtosäännön 5 §:n mukaan valtuutettujen kokous on päätösvaltainen, kun vähintään kahdeksan valtuutettua on läsnä. Kyseiset säännökset jättävät avoimeksi, edellyttääkö kokouksen päätösvaltaisuus, että vähintään kahdeksan valtuutettua on fyysisesti läsnä samassa paikassa. Tilanteen selkeyttämiseksi johtosäännön 4 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännökset valtuutettujen mahdollisuudesta kokoontua etäkokoukseen.

Arvoisa rouva puhemies! Kokouskäytännöistä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 4 momentti, jonka mukaan valtuutettu voi osallistua kokoukseen tietoteknisiä välineitä ja yhteyksiä käyttämällä, niin sanotulla etäyhteydellä. Ehdotuksen mukaan edellytyksenä etäyhteyden käyttämiselle on, että kokoukseen osallistuvat ovat tietoturvalisessä yhteydessä keskenään. Vaatimus tietoturvalisyydestä on valtuutettujen etäkokoonntumisen oikeudellinen edellytys. Ehdotetun uuden 5 momentin mukaan etäyhteydellä järjestettävissä kokouksissa tulee huolehtia siitä, että kokous voidaan toimeenpanna luottamuksellisesti ja että ulkopuoliset eivät saa tietoa kokouksessa esillä olevista asioista tai asiakirjoista ennen niiden julkiseksi tuloa.

Pykälän 6 momentissa ehdotetaan lisättäväksi kielto käsitellä etäyhteydellä järjestettävissä kokouksissa salassa pidettäviä asiakirjoja tai asioita. Säännös on tarpeen, koska aina-kaan toistaiseksi etäyhteydellä järjestettäviin kokouksiin ei ole käytettävissä sellaista ratkaisua, joka takaisi asianmukaisen käsittelyn edellytykset salassa pidettäville asioille.

Pykälään ehdotetut lisäykset tuovat valtuutettujen kokousjärjestelyihin joustoa. Puheenjohtaja voi harkintansa mukaan kutsua valtuutetut joko tavanomaiseen lähikokoukseen, etäkokoukseen tai hybridikokoukseen. Hybridikokouksessa osa osallistujista on fyysisesti läsnä samassa paikassa ja osa osallistuu etäyhteydellä.

Johtosäännön 8 §:n mukaan valtuutettujen puolesta annettavat toimituskirjat ja muut asiakirjat allekirjoittaa puheenjohtaja ja sihteeri. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös mahdollisuudesta allekirjoittaa asiakirjat sähköisesti. Sähköinen allekirjoitus tapahtuu tunnistusvälineen avulla, ja sen tulee täyttää eIDAS-asetuksen mukaiset kehittyneen sähköisen allekirjoituksen vaatimukset. Sähköisen allekirjoituksen myötä valtuutettujen kokouspöytäkirjat voidaan julkaista nopeammin, kun allekirjoittaminen onnistuu ilman fyysistä tapaamista ja asiakirjan postittamista, ja se lisää näin tietoturvalisyyttä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elintarvikelain 5 §:n, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n ja maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 83/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 8/2024 vp

Pöytäkirja PTK 108/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 25.10.2024 pidettävään täysistuntoon.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain 2 ja 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 89/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 6/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 25.10.2024 pidettävään täysistuntoon.

13. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 25.10.2024 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.05.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Antti Pelttari